

IOANNIS
PRÆVOTII
MEDICINA
PAUPERUM.

104112
PREFACE
MEDICINA
PAPERIM

IOANNIS PRÆVOTII

REI MEDICÆ PRACTICÆ

Olim in Patavino Gymnasio,

EMI NENTISSIMI INTERPRETIS

MEDICINA PAUPERUM

Mira serie continens remedia ad ægrotos
cujuscunque generis persanandos
aptissima, facile parabilia, extem-
poranea, & nullius, vel pere-
xigui sumptus.

*Huic Thesauro adjunguntur Jucundissima
pro Delicatulis Medicamento, non
omisso ejusdem Auctoris Libello
aureo de Venenis.*

PATAVII, MDCCXIX.

Ex Typ. Jo: Bapt. Conzatti.

Superiorum Permissu.

TO ANATOMY
OF THE
MEDICAL
PRACTICE

THESE LECTURES
WILL BE GIVEN
AT THE
HOSPITAL
ON THE
FIFTH OF
MAY
NEXT
AT TWO O'CLOCK
P.M.

WATKINS, M.D.
Lecturer
on the
Anatomy of the
Human Body

D E M E D I C I N A P A U P E R U M

S I V E

De Medicamentis facile
parabilibus.

Quicumque medendi arte clauerunt, atque ex humana salutis custodiam magnam sibi apud omnes gratiam compararunt, prima existimationis suae fundamenta in pauperum tabernis jecisse videntur. Cum enim duo præcipue medicum commendent, curæ di peritia, & eximia in agros charitas, sine qua vix esse potest alienæ calamitatis tanta commiseratio, quæ ad ferendum auxilium anxie quumquam sollicitet: utrumque est ejusmodi, ut divitibus, atque Principi-

pi-

pibus facile probari non possit medicus, nisi frequenti pauperum medicatione se talem esse prius ostenderit. Nam quibus res illae omnes affluunt, quarum penuria vitam reddit aliis minus caram: suspecta est mederi incipientium peritia, quae multis experimentis ac praeclaris curationibus popularium hominum testimonio evulgatis non innotuerit, isque solus non aegrè persuadebit divitibus, ad quos accersitus fuerit, se morbi, & non proprii commodi, lucrique causam serio suscepisse, qui multis egestate pressis strenuam operam aliquando navaverit, atque illorum consuetudine humaniter cum aegris agere didicerit. Quae causa est, cur medicam artem ad discipulis, atque ex ejus professione famam, commodaque ingentia querentibus illud in primis curae esse debeat, ut bene medendi praecepta
acri

acri studio cognita, infima sortis
hominibus egrotantibus applicare
sciant, indeque primas artis exer-
citationes feliciter auspicentur.
Qua in re non parum obstat medici
conatibus fortune tenuitas, quæ
non modò idonea ad tuendum acri
nature robur alimenta, sed etiam
accommodata ad sanationem me-
dicamenta comparari sæpè vetat,
adeo ut ex pharmacopolarum offi-
cinis nihil peti possit, ne levi sum-
ptu grave paupertati vulnus infli-
gatur, novæque miserie ad prio-
rem fiat accessio. Providit tamen
nature liberalitas pauperum ne-
cessitatibus multas medicamento-
rum materias, quæ, & ubique
locorum obvia sunt, & levi arti-
ficio preparatæ ad omnem usum
optari possunt, in quibus non mi-
nus exercitatum debere esse medi-
cum, ac in iis, quæ divitibus con-
ve-

veniunt, scribit Galenus 6. de compos. medic. per loca c. i. præsertim cum obvia illa remedia non tam utilia sint pauperibus, quam necessaria divitibus iter facientibus, si forte procul ab Urbibus, & Pharmacopæorum frequentia, atque præsidio in morbum inciderent. De his ergo remediis, quæ Latinis facile parabilia dicuntur, Græcis Ἀπόρριστα, hæc præsens erit tractatio, in duas divisa partes, quarum altera materiam obviorum medicamentorum omni ægritudinum generi conferentium exhibebit: Altera modum ostendet singula expeditè absque labore, & sumptu preparandi, quando sincera usui esse non poterunt.

M A T E R I Æ M E D I C A M E N T O R U M

Facile Parabilem.

P A R S P R I M A

N recensendis medicamentis facile parabilibus convenientissimus est ordo executionis remediorum methodo inventorum, & ut sciat unus-

quisque expeditè proterre materiam, principio, aut progressu curationis eligendam. Cum igitur remedium à causa morbi indicatum, inventionem quidem ultimum, sed executionem sit primum, atque ante omnia causa tolli debeat, ut tandem morbus expugnari valeat. 7. meth. c. 12. primum locum jure meritò sibi vendicabunt medicamenta causæ morbificæ adversantia, quæ varia sunt pro varietate causæ. Alia enim materiam copia peccantem minuunt, vacuantque: Alia deficientem augment: Alia pravam ejusdem qualitatem corrigunt: alia intempestivum motum inhibent: aut vitiosam quietem

A

ad

ad naturalem motum revocant: alia denique causas toto genere præter naturā, & substantia, ut ajunt, peccantes extirpant.

A Vacuantibus exordiendum, eoque magis, quod pauperes ob victus pravitatem pluribus abundant excrementis, quam divites; ac proin ex cacochymia frequentius morbos incurrunt, quàm ex plenitudine.

Vacuantia porrò alia materiam sensibiliter evacuant per aluum, per vomitum, per urinas, sudorem, sputum, palatum, nares; alia insensibiliter digerunt, & in halitum vertunt; quibus in curatione locus est, duntaxat post sensibilem evacuationem.

Vacuantia per Alvum.

HOrum alia respiciunt impuritatem primarum viarum, neque ultra mesenterii vicinam regionem vires suas exerunt, & Lenientia dicuntur: Alia secundam, & tertiam regionem corporis expurgant, Purgantiaque, & cathartica appellantur.

Alvi lenitio fit assumptis per os, injectionis per clysteres, & suppositis glādibus.

Quæ

Medicina Pauperum. 3

Quæ assumuntur per os, duplicis sunt generis. Alia enim ventrem strenuè laxant, indeque excrementa educunt: Alia debilius agunt, quibus præcipuè utendum est ad lubricam alvum detinendam, ne excrementa naturalia primæ coctionis nimis diu retineantur.

Strenuè Laxantia in causa biliosa.

Serum lactis depuratum bibitum à lib. iij. ad viii. intervallo unius hore: fit autem efficacius dissoluta in primo cyatho salis communis drach. j.

Aqua hordei non decorticati, præsertim decocta cum passulis, & prunis à lib. ij. ad vj. pota spatio semi. horæ.

Viola purpureæ recens succus ab unc. j. ad unc. ij. cum cyatho aquæ hordeaceæ, vel fontanæ.

Rosarum pallidarum succus eodem modo haustus.

Curcubitæ sativæ succus leviter coctus cum quarta parte mellis, & pauxillo salis communis ab unc. iij. ad unc. v.

Hæc omnia corrigantur maceratione absynthii; si debilem ventriculum contingat bile repleri.

4 *Joannis Prezotii*

Succus cichorei depuratus ab unc. iij. ad v. vel vj.

Oleum commune benè maturum cum triplo aquæ fontanæ coctum ad humiditatis consumptionem ab unc. iij. ad unc. vj. per se bibitum, præcipuè in cardialgia.

Cerasi, aut *Persici* flores recentes ad P. j. in acetario sumpti.

Rosæ moschatæ. Num. iij. in acetario sumptæ, maximè si rore adhuc madeant

Pruna dulcia Num. xij. leviter cocta ex aqua mellis.

Potest ex prunis parari Rob instar sapæ, exigui sumptus, & admodum gratum, quale sequens.

℞. *Prunor. dulcissimor.* lib. j.

Siliquar dulc. incis. unc. iij.

Aq. font. vel Vin. alb. subdulc. lib. iij.

F. decoctio lento igne, donec materia uteunque inspissetur, tum per fetaceum trajiciatur, rursusque bulliat ad consistentiam sapæ, cujus exhibetur pro iusta purgatione unc. j. sem. citius, vel sola, vel cum cyatho aquæ, aut juris: potest ulteriori decoctione inspissari in formam electuarii, pro illis, qui tantum bolos assument, sed ad-

Medicina Pauperum. 5

addenda est quarta pars mellis, ut aliquamdiu fervetur incorruptum, & datur ab unc. j. ad unc. j. sem.

Laxantia in causa pituitosa.

Sacchari rubri unc. i. ex jure pulli, aut aqua coriandrorum.

Sacchari fini unc. j. sem. usque ad unc. ij. eodem modo propinati.

Mulsa plena non cocta ab unc. viij. circiter ad lib. j. Corrigenda est ejus flatulentia sem. fœnicul. Anis. aut Coriandr.

Vinum dulce cum tertia parte mellis crudi ab unc. iiij. ad unc. viij. additis quoque semin. odoratis, ne ventrem distendat.

Fœnugræci decoctum cum quarta parmellis, vel etiam solum cum sale ab unc. iiij. ad vj.

Mercurialis olerum more esca condita oleo, & sale.

Sic & prodest ejus decoctum ab unc. iiij. ad vj. addito sale.

Hysopi utriusque, sed magis montani, pulvis à drach. ij. ad iiij. cum oxymellite; vel decoctio ad m. j. hysopi circiter data sola, vel cum oxymellite.

6 *Joannis Prævotii*

Tartari crudi pulvis a drach. sem. ad drach. ij. ex jure galli, vel mulla, vel decocto hyss. aut polij.

Resina laricina illota à drach. iiij. ad drach. v. pro adultis; in pueris à drach. j. ad drach. ij. sem. circiter in forma boli, vel pillul.

In hunc finem parari etiam potest oxymel laxativum efficax in hunc modum:

℞. Mercurial. spicat. seu scæming M. ij.

Absynth. communis M. j.

Mellis lib. j.

Aq. fontan. lib. iiij.

Bulliant lento igne ad perfectam despumationem mellis; dein adde

Hyssopi

Polij an. M. j.

Acet. opt. lib. sem.

Iterum bulliant ad consistentiam oxymellitis, & F. Colatura. Dosis ab unc. iiij. ad unc. vj. per se, vel cum jure.

Sunt quoque obviæ, & exigui sumptus pilulæ de aloë lota, quæ dantur à scrup. j. ad drach. ij. circiter, & scribit Garzias ab Horto, si folia aloës incisa coquantur cum modico sale, eorum decoctum ad unc. viii. circiter alvum qua-

quater, aut quinquies innoxie subducere.

Laxantia in causa Melancholica.

F *Umaria* in umbra siccatae pulvis ad drach. iij. circiter ex mellicrato.

Ejusdem succus recens ab unc. ijssem. ad unc. iiij. circiter per se, vel cum sero depurato, aut jure galli.

Valet & *ejusdem* decoctio ex M. j. additis praesertim passulis, & momento salis.

Tartarum modo antea praescripto usurpatum.

Ejusdem cremor datur a drach. i. ad drach. iii. cum jure, vel alio liquore.

Ex tartaro, & momento folior. senæ Alex. stimuli gratia sit pulvis efficax, & gratus hac ratione.

℞. *Tartari crud. el.* drach. i.

Vel *Cremor. Tartar.* drach. i. sem.

Fol senæ. scrup. i.

Sem Anis. vel sænic. vel Cinam.
scrup. sem.

Sacchari fini drach. sem.

Misce Fiat pulvis pro una dosi.

Album Mollientia.

His, quæ non strenuè laxant, utendum est potius ad impediendam retentionem naturalium excrementorum primæ coctionis, quam ad alias necessarias, & citas evacuationes. Sunt autem hujusmodi.

Album Mollientia in causa biliosa.

Sequentes herbæ olerum more coctæ, & earum decoctiones valent; Scilicet *Acetosa*, *Arriplex*, *Blitum*, *Lactuca*, omne genus *Lapathi*, *Malva*, & jusque cauliculi, *Spinachia*.

Hæ herbæ magis emolliunt decoctæ cum passulis in jure pingui, vel conditæ multo oleo, & tantillo salis.

Cerasa dulcia cocta maximè cum jure, & conspersa saccharo.

Cerasorum item succus cum melle inspissatus ad j. , vel ij. cochlearia, vel per se sumptus, vel cum jure.

Malapersica cocta, & saccharo conspersa.

Poma dulcia cocta.

Paf.

Fassulae *Corynthiacae* acinis carentes, & quaecunque similes, vel per se sumptae, vel maceratae in sero depurato, donec turgeant, vel decoctae ex vino albo, vel jure, & saccharo conspersae: ab unc. j. ad unc. ij. pro una vice.

Pruna dulcia cruda detracta exteriori pellicula, vel cocta ex vino, & saccharo conspersa.

Ptisanae cremor, praesertim ex hordeo non decorticato paratae.

Panis hordeaceus.

Oleum bene maturum copiosum in ferculis.

Horum omnium, quemadmodum & sequentium praecipuus usus est in prima mensa, aut jejuno adhuc stomacho, duabus circiter horis ante cibi sumptionem.

Alvum Mollientia in causa pituitosa.

A *Sparagi* maximè petrei germen coctum, conditum oleo, & sale.

Avenae farina in ferculis, ac pulmentis.

Brassica sativa, magis autem crispa, leviter decocta, condita oleo & sale.

10 *Joannis Prævotii*

Ejusdem bene coctæ primum jus dicta ratione conditum .

Ejusdem succus expressus ab unc. ij. ad unc. iiij. ex jure bibitus .

Beta eodem modo usurpata ; candida censetur efficacior nigra , & rubra .

Calendulæ folia decocta , oleoque & sale condita .

Cicerum atque *Lentium* primum jus cum oleo , & sale .

Jus piscium quorumcumque salitorum .

Ficus recentes benè maturæ .

Ficus Passæ num. vj. aut vij. maceratæ in lacte , aut vino dulci , donec turgiant .

Alij verno tempore *Caricas* sternunt rosis pallidis recentibus , quas frequenter mutant spatio 14. dierum , atque in dolio compressas recondunt ad usum .

Dantur duæ aut tres in prima mensa .

Juglandes recent s , vel in defectu harum liccæ in aqua , donec mollescant , maceratæ cum sale comestæ .

Panis furfuraceus , aut *similagineus* fit efficacior additis passulis , & senna Alexandrina .

Furfur ipsum cum jure coctum .

Siliquarum decoctum .

Al.

*Alvum Mollientia in causa
Melancholica.*

C Apparis fructus sale conditus, leviter coctus, comeditur in acetarijs cum oleo, & aceto.

Lupuli turiones, id est primæ germinationes, elixi, & conditi oleo, & sale; solvunt efficacius, si superbibatur eorum decoctum.

Uva dulcis recens quæcumque, sed magis rore abhuc madens. Pensilis est inefficacior,

Vinum dulce pro potu.

Condimenta ex Sapa, & defruto, id est leviter cocto musto.

Huc etiam referuntur *prunæ*, & *passule*, maximè in melancholia adusta.

Fit acetum pro acetarijs condiendis ad tenendam alvum lubricam hac ratione.

℞. *Tartar. crud.* drach. ij. *Cre-
mor. tart.* unc. sem.

Fol. sennæ. drach. iiij.

Cinam. confracti vel. sem. anis.
drach. j.

Aceti acer. lib. j.

F. infusio per diem naturalem, fervetur acetum ad usum.

Acetum quoque passulatum, in quo Tartarum per noctem infundatur est non inefficax.

Clysteres Lenientes.

EXtemporanei, & vilissimi clysteres intestina expurgantes parantur ex juris carnium lib. j. ol. olivar. vel sem. lini, recrementi Saccharian. unc. iiij. salis communis drach. j. M.

Vilior, & magis abstergens fiet ex aquæ salitæ naturalis marinæ, aut thermalis lib. i. & ol. communis unc. iiij.

Vel R. Decoct. Mercurial. malv. betæ, Furfur. lib. j.

Suc. brassicæ, vel mellis, vel suc. betæ. unc. ij.

Salis communis drach. j. M. pro clystere.

Si opus sit emollitione insigni, vel augeatur quantitas olei ad unc. iiij. & vi. vel oleo omisso augeatur quantitas decoctionis factæ cum multa malva, Alibæa, Branca ursina, & fortiter expresse.

Re.

Medicina Pauperum . 13

Refrigerandi vim , si ea sit opus , tribuent folia violæ purpureæ , parietariæ , & hordeum addita decoctioni .

Si languida sit expultrix , duplicetur aut triplicetur quantitas salis .

Glandes Lenientes .

Irritant leniter alvum ad excretionem suppositoria ex unc. j. mellis , aut recrementi sacchari ad duritiem cocti , addito salis tantillo , si langueat expultrix .

Pariter ex radice *betæ* , aut *raphani* in debitam formam redacta , oleoque , aut butyro illita cum , vel sine sale .

Idem præstat *truncus brassicæ* .

Ex carica inversa etiam fiunt suppositoria oleo illita , & sale aspersa .

Ex Sapone , candela , lardo in glandis formam concinnatis , oleoque aut butyro illitis .

Purgantia per Alvum .

Quæ excrementa trahunt ad ventrem ex remotioribus partibus , Cathartica , & Purgantia dicta , licet fin-

sinceros humores vix evocent, sed magis permixtos; sumunt tamen denominationem ab excremento, quod efficacius movent. Qua ratione reduci possunt ad quatuor classes, pro varietate humorum, qui purgatione educuntur, nempe ad purgantia bilem, pituitam, melancholiam, & aquositates, & ichores.

Horum singula facilioris distinctionis gratia rursus partiri licet in *Benigna*, quæ clementer absque torminibus, & à locis jecori circumjacentibus expurgant: Et in *Strenua*, quæ à locis remotioribus, & vena cava non sine labore vacuant: *Valentissima*, seu furentia, quæ à remotissimis partibus trahunt, ac nisi probè corrigantur maximo cum conatu, viriumque dispendio opus suum peragunt. Cum hac enim distinctione facile erit unicuique deligere purgantia, pro diversitate situs, & loci affecti, majori, aut minori resistentia humoris evacuandi, viriumque fortiorum, aut debiliorum tolerantia.

Ergo *Bile prædominante* conveniunt pro benigna evacuatione *Dulcamarae lignum decoctum* ab unc. j. ad unc. ij. cum por.

portione *sem. anis.* aut *fœnic.*

Frangulae cortex flavus in umbra sic-
catur, & potissimum ineunte vere de-
libratus. Decoquitur à drach. ij. ad unc.
sem. Datur pulvis à scrupulis ij. circiter
ad scrup. iiij. Corrigitur seminibus aro-
maticis, & exteriori cortice nigro. Ideo
simul exsiccatur, decoquitur, teritur.

Rhabarbari Monachorum, live *Hip-
polapathi Matthioli* radicis exsiccatae
pulvis datur à drach. j. ad drach. i. *sem.*
ex jure calido cum granis v. vel vj. *zin-
ziber.* aut *hyssopti.*

Viola purpureae in umbra siccatae pul-
vis à drach. j. ad drach. ij. cum jure *cice-
rum*, aut *pisorum* modicè coctorum.

Convolvulus major Matthioli deco-
ctus à M. j. ad ij. Corrigitur stoma-
chum astringentibus, maximè *myrto*,
roremarino, & *cypere*.

Strenue purgant.

C *Entaurium minus* in decoctione à
drach. ij. ad drach. iiij. circiter in
unc. viij. aquæ ad consumptionem me-
diætatis addita *liquiritia*, vel *passulis* ad
corrigen- dum amarorem. Datur pulvis
ad

ad drach. j. circiter ex decoctione prunorum, vel passularum præsertim ex aqua hordeacea.

Gratiolæ siccata pulvis datur ad drach. j. ex vino, aut jure alterato stomachicis.

Recens decoquitur à drach. j. sem. ad drach. iij. additis præsertim cichoraceis.

Peplii pulvis, ad scrup. iij. circiter bibitus ex mulla, cui instillatum sit modicum aceti.

Valenter purgant.

P*Eriplocæ recentis succus* in umbra siccatus. Idem præstat ac *Scammomium*. Utrumque corrigitur cotoneo, aut fumo sulphuris. Qui modus nuperimè inventus satis blaudum reddit medicamentum, & omnis saporis expertus. Extenditur autem alterutra materia, crassè trita super chartam bibulam, & in subjectas prunas conicitur sulphur pulverisatum; ita ut charta superjacens fumum accipiat, cum materia liquari incipit, removeretur; & servatur ad usum. Hac ratione tutò datur scammonium à gr. v. ad xv. Præparati autem cum

cum cotoneo sufficiunt ad summum g. x. Datur ex liquore convenienti, vel formatur in bolos, aut pilulas.

Ex dictis varia componi possunt ex tempore medicamenta purgantia. De quibus hoc in universum notandum, faciliorem reddi purgationem, si purgantia misceantur cum lenientibus sui generis. Quod de omnibus aliis purgantibus proportionaliter est intelligendum
E. g.

Potio cholagoga ex tempore sic patabitur.

R. Passular. unc. sem.

Prunor. dulc. par. iiij.

Gratiolæ vel centauri minor. drach.

ij. Sem. fanicul. drach. sem.

Aq. Gorde. vel Comm. unc. viij.

F. Decoctio lento igne ad consumptionem medietatis, & facta colatura exhibeatur pro potu.

Si bolus eligatur,

R. Rad. Hippolapatb. pul. drach. j.

Flor. Centaur. min. drach. sem.

Pulp. passul. ab acin. mundat. vel rob.

prunor. inspissati. drach. vj.

Zingib. gr. vj.

Misc. F. boli.

Si

Si in stomachum ab omni medicamento abhorrentem incidas, efficies pruna solutiva, vel passulas, aut caricæ si in propositis decoctionibus bilem trahentibus tandiu macerentur dicti fructus, donec turgidi evadant, unde pro evacuatione sufficient pruna vj. caricæ iiij. aut iiij. passular. unc. sem. usque ad unc. j.

Eodem pacto præparabuntur hi fructus ad aliorum humorum expurgationes, mutata liquorum purgantium, quibus infundendi sunt, materia.

*Pituita prædominante benignè
vacuabunt.*

A Garicus infusus per noctem in vino, in quo præmaceratum sit Zingiber, vel byssopus, Tymus, aut alia similis herba calida, & acris, deinde siccatus, uti vulgò, fit agaricus trochiscatus, datur in pulverem tritus à drach. sem. ad drach. ij. in pilulis, bolo, & potu ex oxymellite; Maceratur autem à scrup. iiij. ad drach. iiij. circiter, præsertim in mulla.

Asarina Matthioli purgat quidem se-
can-

cundum omnes sui partes, radice tamen est efficacior, datur pulvis à drach. j. ad drach. ij. cum oxymellite, aut mulla.

Carthami sem. pulpæ à drach. ij. ad v. circiter datur emullio ex mulla, vino potenti, aut jure corrigitur calefacientibus, & subastringentibus stomachum, uti spica, cypero, roremarino &c.

Rhamni cathartici, seu spinæ inferioris baccarum succus, quo bibliopolarum librorum tegmina luteo colore tingunt. Datur in substantia à drach. iij. ad drach. vj. Corrigitur odoratis herbis, feminibus, aut aromatibus, maxime zingibere.

Ulmī crassior cortex in pulverem tritus à drach. ij. ad unc. sem. circiter ex vino, vel mulla, vel decoctione hyssopi.

Radix cava, sive fumaris bulbosæ radix in umbra ficcata, datur in substantia ad drach. j. pulverisate ex liquore convenienti.

Plantæ maximæ sem. decorticata devorantur Num. xij. ad xx. circiter, vel sola, vel cum nucleis pini, vel bibitur etiam eorum cremor ex vino.

Ex *Rhamno* dupliciter componitur sirupus gratus, & pro pauperculis asfer,

servandus hoc pacto.

℞. *Suc. baccar. spinæ insector. depurat.*
lib. j.

Mellis despumat. lib. ij. sem.

Coque lento igne ad sirupi consisten-
tiam. F. rariore linteolo colatura, po-
stea calenti adhuc colaturæ adde.

℞. *Cinnam. el. pulv.* drach. iij.

Zingib. drach. j. sem.

Misc. & servetur ad usum.

Vel. ℞. *Dicti succi percolati, & per se de-
cocti ad 4. partis consumptionem*
lib. j.

Mellis despumati unc. viij.

Coq. unâ ad consistentiam sirupi.
Costis jam, & remotis ad igne injicito
pulv. *Cinam.* drach. ij.

Uterque datur ad unc. j. ad unc. j. sem.
vel unc. ij. dissolutus in vino, aut jure
Carnium, vel decoctione hyssopi, aut
polij, vel thymi.

Strenuè purgant.

E *Sulæ majoris, & minoris radix,*
quæ aliquantò est efficacior mayo-
ri: Usurpatur cortex maceratus in aceto
rosaceo, vel cydoniato, & siccatus ser-

vatur ad usum: Si defint hæc aceta, alt e-
ratur acetum vulgare aliquo stomac hi-
co frigido adstringenti, uti rolis, fru-
ctibus berberis, balauftio, cotoneo,
Capreolis viti, flor. labruscæ, myr-
tho. Datur in substantia in pulverem
tritum à gr. xj. ad xx. Maceratur à scrup.
j. ad v. circiter ex vino, vel Mulla.

Esulæ Venetæ radicis cortex eadem
prestat eodem modo præparatus, &
exhibitus.

Genistæ hortensis, quam Hispanicam
vocant, folia, & semina dantur in sub-
stantia a drach. i. ad drach. ij. in infu-
sione, aut decoctione à drach. ij. ad unc.
sem. Corrigitur vino aromatico, vel
aliis stomachicis odoratis.

Genistæ angulosæ omnes partes ea-
dem præstant eodem modo exhibitæ.

Hermodactylus vulgaris, seu Colchici
Dioscoridis radix eruta, priusquam flo-
reat, & præcipuè post exortum folio-
rum, non patitur ullam infusionem,
aut decoctionem. Datur pulvis à scrup.
ij. ad drach. ij. in pil. tabel. bolo, vel
per se in potu ex vino, & jure, acui de-
bet vis illius iners aliquo acri, ut zin-
gibere, hyssopo, thymo, si placet
etiam

etiam addere alexipharmachum corrigens ventositatem, uti inter vulgaria sunt rutæ, & rutæ caprariæ, ac angelicę sylvestris radix, tutior erit purgatio

Pseudonarcissi lutei sylvestris radix decocta datur à drach. ij. ad unc. sem. ex vino aut jure correcto stomachicis odoratis.

Uvæ taminia, seu vitis nigræ Matth. radix siccata, datur in decoctione à drach. i. sem. ad drach. iii. In substantia in pulverem trita à drach. sem. circiter ad drach. i. sem. Corrigitur cortice, aut sem. citri, vel Arantior. vel spicæ.

Valenter purgant.

B *Ryonia asparagi* ad M. sem. olerum modo cocti, & sumpti.

Succus germinum ejusdem à drach. i. ad ii. ex vino, vel jure, aut decocto hyssopi, origani; calaminthæ.

Placentæ absynthii frixæ in oleo per decoctionem facto ex bryoniæ germinibus idem præstat.

Ejusdem radix siccata, & decocta à drach. i. ad drach. iii. circiter; in pulve.

verem trita à scrup. i. circiter ad drach. i. ex vino , vel jure correcto absynthio .

Colocynthis pulpa maceratur à gr. v. ad xx. Decoquitur a gr. x. circiter ad gr. xxiii. corrigitur aliquo stomachico Emplastico , quòque sua lubricitate citiorem faciat dejectionem , uti malva , foenugræco , & sem. citri , coma ; absynth. , vel cinam .

Huc pertinet etiam vinum generosum (maxime Abynthites) quod per noctem in excavata colocynthide intabuerit .

Colocynthis pyriformis eadem prestat , sed aliquanto inefficacius , ac propterea in dosi fere dupla .

Chamelæa , potissimum ejus folia decoquuntur a drach. sem. ad drach. i. In substantia a gr. x. ad scrup. i. corrigitur absynthio , & hordeo .

Thymelæa idem præstat eadem ratione .

Laureolamas , quæ Matthiolo Chamædaphne , & femina , quæ idem Daphnoides appellatur , idem faciunt , sed inefficacius . Decoquitur à drach. i. ad iii. In substantia à gr. xv. ad scrup. i. & scrup. ii. corrigitur eadem ratione .

Ti.

Titbymalus quicumque, excepto latifolio, qui è predominio serositates evocat; dantur multæ ejus partes, datur lac à gr. v. ad gr. xii. Ramuli, & folia in substantia à drach. sem. ad scrup. iiii. Cortex radicis in substantia à scrup. i. ad drach. i. Maceratur à scrup. iiii. ad drach. iiii. circiter.

Ex his varia componi possunt remedia, & vel ex tempore usurpari, vel in usum reservari. Exempli gratia pro Potu.

℞. *Agarici præpar.* scrup. iiii.

F. infusio in decoctionis hyssopi, unc. iiii. per horas x. Facta colatura adde oxymel. unc. i. sem. Misc. pro potu.

Vel, ℞. *Rad. Esulæ præp.* drach. ii.

Fol. Laureol. recent. unc. i.

Fol. Myrtb.)
Hyssopi) an. m. i.

Vini alb. lib. i. sem.

Melli despum. lib. i.

Coquantur lento igne ad mediocrem consistentiam, postea adde.

Sem. Anis. drach. i.

Coriand. præparat. drach. sem.

Cinamom. drach. i.

Bulliant iterum ad sirupi consistentiam

tiam F. Colatura, & servetur ad usum.
Cujus dosis erit unc. i. sem. ad unc. iv.
circiter.

Pulvis Gratissimus.

℞. Hermodactyl. à superior. cort. mundat. drach. i.

Tartar. crud. vel præparat. scrup. i.

Zingib. gr. vi.

Sacch. fini drach. sem.

Misc. & F. pulvis exhibendus ex vino

B O L U S.

℞. Agar. præpar. scrup. ii.

Tartar. drach. sem.

Cinam. gr. v.

Pulpæ. caricar. vel passular. ab acin.
purgat. unc. sem.

Mil. F. Bolus.

P I L U L Æ.

℞. Hermodact.

Agaric. præparat. an. scrup. i. sem.

Zingib. gr. vi.

E. pulv. & cum oxymel. vel melle F.
pilulæ.

Melancholia prædominante benignè
vacuabunt cuscuta decocta à drach. vi.
ad unc. sem. pro una vice, & corrigitur

absynthio in hunc modum.

℞. *Herb. Cuscutæ.* unc. i.

Com. Absynth. vulg. p. ii. vel drach.

ii. *Aq. Comm.* unc. x.

Bulliant ad consumptionem mediet. addendo sub finem.

Sem fœnic. aut Anis. ruditer contus.
drach. sem.

F. Colatura pro uno potu; si infra unc. sem. decoquatur, habet rationem medicamenti aperientis, non purgantis.

Epithymi usus esse potest Græciam, ubi oritur, incolentibus in substantia ad unc. sem. ex sero depurato, vel lacte, aut simili refrigerante, in decoctione à drach. vi. ad unc. i. sem. sed moderate coquendum est; tarda ejus vis deiciendi corrigitur acribus, uti pipere, zingibere. Ejus loco alibi usurpetur thymus, cui facultas eadem inest, idem præparationis modus, nigri tamen in Europa familiarior est usus. Album alterum, quod in Syria oritur, est efficacius, præstat tamen ejus decocto diluere alia melancholiam purgantia, cum tardè deiciat, quàm eo solo uti.

Polypodii radix in substantia à drach. i. ad iii. ex jure galli, aut cremore ptisanæ. Decoquitur autem à drach. vi. ad x. Corrigitur discutientibus flatus, & subattringentibus ventriculum, uti sem. citri, arant., coriand., spica Italica.

Sennæ folia, & *folliculi* in substantia à drach. i. ad drach. ii., macerantur verò à drach. ii. ad drach. vi. non ferunt tamen decoctionem: corriguntur sem. odoratissimis, aliisque flatus discutientibus: fit hac maceratione Vinum Sennatum, cujus datur semi-cyathus, vel ad justam purgationem servata prædicta dosi, vel ad simplicem alvi lenitionem, si singulæ doses vini non plus contineant quam drach. i. sennæ per noctem infusæ.

Strenuè purgant Consiligo Matthiol. quam Tragus Elleborum nigrum esse censet, Dodonæus Bupthalmum; easdem habet vires, sed paulò invalidiores, ac elleborus niger officinarum eadem ratione præparatus.

Saniculæ feminæ Fuchsii radix easdem habet facultates, easdemque præparaciones.

Valenter purgant: Antimonium de-
jectorium, tale autem redditur terna
calcinatione cum duplo salis nitri igne
non admodum vehementi, materiam-
que bacillo terreo continuè agitando,
ne comburatur. Datur in substantia pro
pueris à gr. iiii. ad viii. pro adultis à
gr. vi. usque ad xii. & in iis, qui dif-
ficulter purgantur ad gr. xiiii. & xvi.
Datur ex quocunque liquore, item ex
cochleari panatellæ, aut ptisanæ; fa-
ciliùs operatur additis aliquot gran. cre-
moris tartar.

Ellebori nigri radix præparata. Va-
riæ autem sunt præparationes, quibus
reddi possit hoc medicamentum æquè
benignum, ac Senna. Vulgò infunditur
radicis cortex aceto generoso, deindè
in umbra siccatur ad usum. Datur in
substantia à scrup. i. ad ii. circiter. In
decoctione à drach. i. ad drach. ii. cir-
citer. In maceratione drach. sem. ad
scrup. iiii. Corrigitur sem. odoratis,
præcipuè dauci, & nymphææ, tan-
quam proprio alexipharmaco. Si pla-
cidum purgans reddere cupias, eoque
uti loco benignorum, antequam exsic-
cetur ad usum, bulliat aliquantum in
ace-

maceto, sic enim multum virium deperdet, vel cum decoquitur, aut maceratur vulgariter preparatum, abiiciatur primum decoctum, aut infusum, & eidem radici novus liquor addatur pro secunda infusione, aut decoctione exhibenda.

Præterea ex *Elleboro* duplex præparatur extractum, alterum altero efficacius.

Primum R. *Rad. Elleb. nig. vino ablut.*

Et à terra purgat. lib. i.

Conscindantur, & infundantur per diem naturalem.

in Vini alb. opt. lib. iiii. addendo Fl.

Nymph. M. i.

Sem. Dauc. drach. ii. vel rad. dauci. unc. sem.

F. circa finem levis ebullitio, ut radices mollescant, atque turgescant, tum prælo exprimantur, succus percoletur, & depuretur, sensimque inspissetur lento calore, cumque mellis crassitudinem acquisierit, adde Maltichis 4. partem. Datur à scrup. dimid. ad scrup. i. in forma pilulari, aut boli.

Secundum, quod est vulgarius.

R. *Rad. elleb. nig. sive recent. sive siccat. q. v.*

Coque in octuplo aquæ , donec remaneat tertia pars , tum Radices fortissimè exprime , expressionem adde decoctioni , & utrumque per duplicatum colum trajectum simul inspissa ad consistentiam mellis , addendo mastichis octavam partem , succo jam inspissato . Datur à gr. xvi. circiter ad drach. sem. in pilulis , aut bolo .

Fit etiam ex Elleboro nigro pomum solutivum , si radiculæ exsiccatæ , & præparatæ pomo infigantur , pomumque sub cineribus coctum exhibeatur extractis radiculis ; vel , si spatio diei naturalis finantur radices pomo infixæ , tumque abjectis radicibus pomum crudum edatur .

Denique fit ex Elleboro oximel , aut quicumque sirupus solutivus , si radices unà coquantur , maximam autem Decoctionem sustinent ; inest autem vis catartica æqualiter ferè elleboro nigro officinarum , quem Matthiolus ellebor-nigrum flore purpureo vocat , & elleboro nigro herbaceum florem gerenti , qui Matthiolo est pseudo ellebor. niger . Verum prior cum minori molestia purgat , quam posterior , qui propterea
me.

Medicina Pauperum. 31

meliori indiget præparatione, & minori dosi.

Ex dictis componi poterit sirupus utilissimus, & gratissimus pro pauper-
culis aservandus ad expurgandum me-
lancholicum humorem hoc modo.

℞. *Rad. elleb. nig. prepar. unc. iii.*

Herb. Borrag.

Lupulor.

Fumar.

Cuscut. an. M. i.

Mal. Cydon. in frust. dissect. lib. sem.

Aq. fontan. lib. v.

Bulliant lento igne ad consumpt.
lib. iii. deinde abjectis herbis adde.

Suc. pomor. dul. lib. sem.

Bulliant lento igne ad consumpt.
medietatis, facta omnium forti expres-
sione colatura, & clarificatione adde

Mellis despumat. lib. i.

Bolliant ad sirupi consistentiam.
Cujus dosis erit ab unc. i. ad unc. ii.

*Ex tempore verò talia compone-
tur. E. G. Potus.*

℞. *Fol. sennæ drach. iii.*

Sem. fœnic. vel anis. drach. i.

*F. Infusio per horas xii. in unc. iiii.
decoctionis Lupul. aut passular. & fa-*

28 Joannis Prævoti

Et unica ebullitione, & colatione adde
oxymellit simpl. (nempe ad viarum
apertionem, & crassorum humor. de-
terfionem.) unc. i. Misc. F. Potus.

Bolus potest præparari ex tempore
talis.

R. Folior. senn. pulveris. drach. i.
Tartari.

Sem. Anisi vel Cin. ann. scrup. i.

Pulpæ passul. ab acin. purgat. unc. sem.
Misc. F. Bolus.

Pilulæ formari possunt tales.

R. Fol. sennæ scrup. ii.

Rad. Elleb. nig. prep. scrup. sem.

Sem. Dauci.

Cinam. ang. gr. vi.

Pulverisata subigantur cum oxymel-
lite, & F. Pilulæ.

Pulvis talis potest esse:

R. Antimon. dejectorii gr. viii.

Cremor tart. scrup. i.

Cinam. el.

Sacch. an. scrup. sem. Misc. F. pul-
vis cum jure vel vino exhiben-
dus.

Vel, R. Fol. Sennæ. drach. i.

Tartar.

Sacch. fini.

Cinam. an. scrup. i. Mife. F. pulvis
pro una vice.

Serofitate prædominante benignè pur-
gabunt.

Carlinae radix, vel in pulverem trita
ad drach. i. ex vino absynthite, aut
oxymellite, vel decocta à drach. ii. ad
unc. sem. corrigitur sem. odoratis, &
absynthio.

Herbae mirabilis Hispanorum varie-
gatum florem gerentis radix ad drach.
ii. quomodolibet sumpta.

Metcurialis sylvestris, vel decocta ad
M. i. sem. vel olerum more cocta, &
comesta oleo, & sale condita.

Iridis domesticæ purpureum florem
gerentis radicis succus recens extra-
ctus, & depuratus ab unc. ii. ad unc.
iii.; condensatus à drach. ii. ad unc. sem
potissimum ex vino absynthite.

Strenuè vacuant Antioræ radix de-
rasa à scrup. i. ad scrup. ii. ex jusculo,
aut vino sumpta, non eget corrigente.

Cucumeris asinini radix siccata in sub-
stantia à gr. xv. circiter ad drach. sem.
maceratur crasso modo trita à scrup. ii.
circiter ad scrup. iv. Decoquitur à
drach. ii. ad unc. sem. corrigitur ite-

machicis sed utilissimè omnium exhibetur infusa per noctem in vino generoso absynthite.

Ebuli quatuor germina quatuor foliolis constantia, in vino, aut jure cocta, olerumque modo sumpta.

Ejusdem radix macerata in vino à drach. ii. ad iii.

Ejusdem succus folior. & fructuum à drach. v. ad unc. i. ex vino potenti, vel jure correcto absynthio.

Ejusdem saminis pulvis à drach. sem. circiter ad drach. i. ex eodem liquore.

Succus ejusdem cum melle inspissatus ad consistentiam sapæ ab unc. sem. ad unc. i. per se, vel ex vino, aut jure.

Sambucus idem præstat, iisdem modis præparatus, nisi quod radicis cortici major inest vis, purgandi, quàm aliis partibus,

Lactucæ sylvestris succus à drach. iii. circiter ad vi. cum melle aut oximellite.

Ricini vulgaris semen decorticatum: datur emulsio à drach. i. ad drach. iii. cum vino, aut jure pingui correcto aliquo aromatico: maceratum verò, vel leviter confusum à drach. iii. ad vi.

Seldanella, seu brassica marina in
de.

decoctione ex jure pingui à M. i. ad ii. eduntur quoque cimæ, ut ait Plinius idest, teneriora germina olerum more cocta, corrigantur stomachicis.

Ex hac planta fieri potest rude extractum ad usum asservandum, & gratum, si foliorum succus exprimatur, depuretur, condensentur cum macis, & mastichis quarta parte in pilularum massam formetur, vel si inspissetur, cum quarta parte mellis, & octava parte succi absynthii. Cujus dosis erit à drach. i. a drach. ii. circiter.

Vitis alba (quæ Matthiolo est tertia clematidis species) radix decocta ad unc. sem. circiter in vino pari aqua diluto, corrigitur stomachicis temperatis, ut coriand. aut myrtho.

Valenter purgant Ricinus Americanus à gr. sem. ad gr. i. seu semen maceratur per noctem in vino, vel bibitur seminis emulsio ex jure.

Granum Dendæ Avicennæ, quod circum foranci passim vendunt pro Ricini Americani semine, eadem præstat, ac Ricinus Americanus.

Cataputiæ semina, si majora quidem, à unc. vi. ad x. semina; Si minora ab

viii. ad xv. vel redacta in pil. aut bolos,
cum caricis, vel emulsa ex hydromelli-
te, ventriculo valde sunt infasta, ideo-
que superbibendum jus alteratum ab-
synthia, & sem. cirri, vel Arantiorum.

Tithymalus Platyphyllus secundum
omnes sui partes exhibitus modo, &
quantitate dicta de aliis *Tithymalis*
valenter expurgantibus pituitam.

Ex dictis potest præparari jucundus
ac utilis syrupus ad usum reservandus,
qualis.

R. Rad. irid. domest. recent. unc. iii.

Cucum. asin. in umbra siccatur. unc. ii.

Herb. Absynth. Ponticæ

Origan. an. M. i.

Vin. alb. odorif. lib. ii. sem.

F. Maceratio per horas v. postea
bulliant lentissimo igne ad consumpti-
onem tertie partis. F. Colatura: adde po-
stea.

Mellis despumati lib. i.

Bulliant iterum ad consistentiam de-
lucioris sirupi, addendo sub finem.

Cinnamo. vel sem. Anis. drach. ii. Hu-
jus sirupi dosis erit ab unc. i. ad unc. ii.
ad summum.

Extemporanea Compositiones fieri

po-

poterunt hac ratione :

Potus sit .

R. Rad. cucum. asini. crasso modo trita
drach. i.

Absynth. Pontic. comar

Sem. fœnic. vel Anis. vel cinam.

scrup. i.

Vinigeneros. opt. unc. iiii.

F. infusio per noctem, mane **F.** co-
latura, Colaturæ adde Oxymel. simpl.
unc. i. Misc. pro potu, potest etiam
omitti oxymel.

Pro bolo .

R. Succi Irid. condens. drach. iiii.

Comar. absynth. pulueriz. drach. sem.

Sem. Anis. scrup sem.

Caricar. unc. sem. Misc. F. boli.

Pilulæ :

R. Sem. Ebali. scrup. ii. vel

Rad. Cucum. Asini. scrup. i.

Cinamo. scrup. sem.

Trita formentur cum succi Absynth.

g. s. F. pilulæ .

Pulvis gratus .

R. Rad. cucum. asin. drach. i.

Cremoris tartari.

Cinnamomi an. sem.

Sacchari fini drach. sem.

M. F. pulvis exhibendus cum jure ;
aut vino odorato.

Atque hæc sunt Purgantia tantum
per alvum ; assumpta per os.

Clysteres purgantes.

QUæ iniiciuntur per clysteres pur-
gantia ; duplici fine usurpantur
nempe ; vel irritandi expultricem valdè
sopitam ; ut sit in affectibus soporosis ;
paralyfi ; & deliriis ; unde clysteres
acres appellantur ; vel trahendi excre-
menta à longinquiore partibus va-
cuationis ; aut etiam revulsionis gra-
tia . Ut irritent ; parantur modo ; &
quantitate jam dictis in clysteribus le-
nientibus ; addendo tantum decoctio-
ni pro clystere communi herbas ali-
quas purgantes ; nempe centaurium
minus ; gratiolam in causa biliosa ;
semina Carthami ; genissæ folia ; pul-
pam colocynthidis rariore lindeolo il-
ligatam ; rad. Esulæ ; aut cyclamin. in
causa pituitosa : Rad. elleb. nigr. in
causa melancholia : Folia Ebuli ; &
sambuci in causa serosa . Verum ut pur-
gent ; & suppleant vicem medicamenti
per

per os assumpti ; non debent iniici ultra
Mensuram unc. viii. ea nimirum quanti-
tate, quæ etiam per os assumi posset, &
præcedere debet clyster intestina expur-
gans, quia sic retinetur pluribus horis
clyster purgans commodèque actuatur
à calore intestinorum, quantitas tamen
purgantium per os sumendorum du-
plicari debet in parandis clysteribus,
quia non ita probè actuantur in intesti-
nis, ac in ventriculo v. g. ad purgan-
dam, & revellendam pituitam, sic
clyster talis.

R. Fol. malv.

Betæ

Origan.

Chamomil. an. M. sem.

Pulp. Colocynth. in pot. ligat. drach.
sem.

Sem. Carthami drach. ii.

Aq. fontan. lib. i.

F. decoctio ad consumpt. medietat.
Colaturæ adde.

Recrement. Sacchar. vel.

Mellis unc. ii. aut iii. Misc. pro
clystere.

Glandes acres.

Purgantia supposita nullam videntur habere per se vim purgandi, hoc est, facultatem tractoriam humores à longinquis ad intestina ducendi, sed tantum irritandi pigram alvum ad excretionem, quo irritamento aliquando per accidens idem evenit, quod in purgantibus, excrementa scilicet à venis, & partibus distantibus per alvum exturbari, verum non pharmaci trahentis; sed irritatæ expultricis robore, quam ob causam glandes acriores interdum suppleant vicem medicamenti purgantis, & debilibus quibuscunque tutius administrantur, quam clysteres.

Fiunt autem glandes acriores ex melle, aut recremento sacchari ad duritiem cocto, addendo pro singulis unciis à gr. v. ad x. vel colocynthid. scammon. vel ellebor. utriusque, vel lactis rithymal. aut esuæ, & salis alicujus acrioris, puta ammoniaci, vel salis nitri, suppositorius.

Vacuantia per Vomitum.

HOrum quoque duplex est genus, alia ventriculum tantum purgant omnis trahendi virtutis expertia, & ad lenitivorum medicamentorum ordinem pertinent: alia superfluitates aliunde ad ventriculum tractas evacuant, suntque cathartica; illa per se vomitum vix provocant, nisi ventriculum offendant valde nauseabundum, sed externo indigent irritamento, gutturi nimirum titillatione, immisso digito, aut penna, hæc per se excitant vomitum absque externo auxilio.

Lenientia per vomitum.

In causa calida aq. tepida, aq. hord. jus pingue, hydrelæum dantur omnia tepida à lib. i. ad ii. adultis, pueris ab unc. viii. ad lib. i.

In causa frigida tenui decoctum sem. citri, vel arantior. ex jure ad lib. i. cum oxymell. unc. ii.

Lauri foliorum decoctum tepidum ad lib. i.

Narcissi radix cocta ela, vel ejus decoctum dicta quantitate bibitum.

Pulvis rad. beton. à drach. i. ad iii. cum jure, & oxymel.

Pulvis rad. peponis à scrup. i. ad drach. i. ex eodem liquore.

Decoctum testudinum veprium ex aqua, vel jure.

In causa frigida crassa. Raphani succus ab unc. i. ad ii. cum jure, & oxymellite.

Nitrum à scrup. i. ad drach. i. cum mulla, aut jure pingui.

Jus pingue cum oxymell. sumpt. aut mel. cui admixtus sit scrup. i. zingib. vel hyssopi, vel piperis.

Vomitoria purgantia.

Quæ per vomitum purgant, omnia quoque alvum movent, ideòque tunc eligenda in purgationibus molliendis, quando natura magis inclinat ad superna. Triplex autem statui potest illorum ordo, uti etiam per alvum purgantium. Alia sunt benigna, ut quæ à partibus ventriculo circumjacentibus trahunt, minimaque molestia

Alia ventriculum subvertunt. Alia strenua, quæ à longinquiribus partibus efficacius trahunt, cum aliquo ventriculi labore. Alia valentia, quæ fortissimè trahunt, & materiam valde crassam, aut in remotissimis partibus contentam, magnoque cum conatu ventriculi vomitum cient.

Bile prædominante benigna erunt Frangulæ cortex flavus recens, decoctus cum aqua, vel jure à drach. ii. ad iii.

Nasturtii hortensis semen in pulverem tritum à drach. ii. ad vi. bibitum ex aqua.

Strenua erunt. A triplicis semen in pulverem tritum à drach. i. ad drach. ii. ex jure pingui alterato coma absynthii.

Chamaecerasus montana Gesneri, quam Tragus halimum facit à v. ad viii. circiter cerasa devorata, præsertim superbibita aqua, aut jure tepido.

Asari radiz æqualitèr fere trahit bilem, & pituitam. Maceratur à drach. ii. ad v., in substantia pulverisata datur a drach. i. ad drach. ii. ex aqua, vel jure.

Valentia sunt, *Mandragoræ* radicis succus a scrup. sem. ad scrup. i. ex uno mulso, & cautè agendum, periculi enim non est expers.

Pituita prædominante benignè vanto, *Agaricus* non præparatus à scrup. ii. ad drach. ii. ex jure pingui cum oxymellite.

Coluteæ Vesicariæ semen datur in substantia a drach. i. ad ii. Maceratur à drach. ii. ad unc. sem. corrigitur vino aromatico.

Coluteæ scorpioidis semen idem præstat.

Genistæ hortensis flores, & ramuli virentes à drach. ii. ad unc. sem. ex jure macerantur, aut decoquantur.

Spargulæ semen in pulverem tritum a drach. ii. ad iii. ex mulla, aut jure cum oxymellite.

Strenuè vacuant pituitam prædominantem. *Staphidis agricæ* semen ad drach. i. sem. circiter tritum ex copiosa mulla Superbibendum est jus pingue, donec vomitus sequatur, ne ex nimia medicamento mora ventriculus inflammetur.

Tithymali cujuscumque recentia folia

lia cocta cum multa a drach. i. sem. ad
iiii.

Tabaci Folior. succus a drach. i. ad
ii. cum jure alterato sem. citri, vel
arantiorum.

Vitriolum album a drach. sem. ad
drach. i. exjure.

Valenter vacuant pituitam. Anagy-
ris semen tritum a drach. sem. ad drach.
i. Ejusdem cortex siccatus, & in pul-
verem tritus idem præstat, sed paulò
inefficaciùs.

Quæ ex his componuntur ejusdem
ferè sunt formulæ, verbi gratia.

Pro Bile.

℞ *Aq. bordei* lib. i.

Ol. benè matur. unc. ii.

Rad. Asari pulveris drach. i.

Misc.

pro potu:

Pro pituita.

℞ *Juris alterati sem. citri, vel arant.*
lib. i.

Oxymel. unc. ii.

Suc. Rhabban. unc. i.

Agar. crud. scrup. ii. Misc. F. potus.

Si placet sirupum vomitivum pro
usu componere, talis esse potest.

℞. *Ramulor. viridium genist.*
bortens. unc. i. sem.

Fol. lauri.

Tabaci. an. M. i.

Sen. citri, vel Arantior. crasso
mod. contus. drach. ii.

Aq. commun. lib. ii.

Bulliant ad consumptionem medie-
 tatis. F. Colatura.

Colaturæ infunde per horas xii.

℞. *Rad. Asari.*

Agaric. crud. an. drach. iii.

F. rurs. colatura, & clarificat.
 adde.

℞. *Mell. despum. lib. i.*

Coqu. lento igne ad consistentiam
 sirupi, cujus dosis sit ab unc. sem. ad
 unc. i. exjure, & aqua tepida.

Hujus generis erit hoc Electuarius
 admodum efficax.

℞. *Rad. Asari.*

Agaric. crud. an. unc. sem.

Rad. betonic.

Pepon. an. drach. ii.

Cinamo. drach. i.

Sem. Anis. drach. sem.

Trita in subtilissimum pulverem,
 excipiantur.

M. l.

Mellis despumat. unc. iiii. & F.E.
lectuar.

Cujus dosis erit à drach. i. ad drach. ii. circiter ex quocumque liquore grato.

Melancholia, & atra bile prædominante. Strenua tantum, & valentia conveniunt. Quia humor suapte natura gravissimus paulò ægrius ad superna trahitur, quàm alii humores.

Strenuè autem vacuant. Antimonium præparatum. Facillimè præparantur flores, calx, & vitrum, paulò difficiliùs tinctura, & oleum, quod in frigida præcipitatum abit in candidum pulverem flori non absimilem. Dantur hæc omnia in substantia quidem à gr. iii. ad vi. ex panatella, ptisana, conserva stomachica, vel vino aromatico correcto absynthio, roremarino, aliisque stomachicis subastringentibus: Macerantur à gr. iiii. ad x. potissimum in vino generoso, aut absyntite. Ex hoc fit præstantissimus sirupus omnium antimoniatorum medicamentorum placidissimè vacuans per superna, & inferna sic.

R. Flor. aut vitri Antimon. drach. i. sem
Vi.

Vini albi generos lib. i.

F. infusio per dies duos naturales,
facta colatura adde.

Mellis de spumat. unc. x.

Coquantur ad sirupi consistentiam:
cujus dosis erit ab unc. sem. ad unc. i.
sem. circiter per se, vel ex quocunque
liquore ratiore.

Valenter vacuant: Ellebori albi radix
præparata, idest emedullata, atque
per diem in aceto rosaceo macerata,
rursusque in umbra ficcata ad usum
loco aceti rosati substituatur acetum
cydoniorum, quod melius est, vel
aliud alteratum aliquo stomachico fri-
gido, & adstringente, datur à scrup.
sem. ad scrup. i. non in substantia, ne
os ventriculi convellatur, sed in infu-
sione, quæ sit dupliciter. Prima est
veterum, qui radículas ellebori ra-
phano infixas per noctem servabant,
postridie raphanum exprimebant, suc-
cique unc. i. porrigebant cum ptisana,
cujus loco sumi potest panatella liqui-
dior ad humiditatem oris ventriculi,
ne convellatur.

Secunda priori melior & gratior est
ut scrup. sem. rad. insigatur frustulo
ma.

mali cydonii, & in eodem coquatur, postmodum extractis radicibus datur comedendus ille bolus, vel expressus ex eo succus diluatur vino, aut jure pingui alterato sem. citri, deturque hauriendus. Redditur elleborus albus longè mitior, si radix emedullata post debitam infusionem sinatur aliquandiu bullire in aceto, deinde verò ficcata fervetur ad usum.

Serositate prædominante benigna censebuntur, succus rad. ebuli à drach. i sem. ad iii. cum jure pingui alterato coma absynthii.

Succus corticis rad. sambuci idem præstat eadem dosi.

Sambuci aquatici bæccæ ad drach. ii. Superbibendum jus pingue modò dictum.

Strenua : cataputiæ folia sursum evulsa dantur à drach. i. ad drach. i. sem. ex eodem jure.

Valentia Elaterium ob insuavitatem in pilulis, vel bolo sumptum. Vulgo miscetur pilulis aromaticis. Misceri potest pulpæ caricæ cum portione absynthii, quod fit per expressionem.

Fructus cucum, agrestis datur à gr. iii. ad

ad x. , quod extillat ex fructu tantum,
modo puncto à gr. ii. ad vi.

Vacuantiæ per urinam, qua non solum
viæ renum, & vesicæ, sed etiam to-
tum corpus venarum, & arteriarum
beneficio expurgatur, fiunt ex medi-
camentis diureticis, quorum aliqua
sunt propriè talia calida, & sicca,
acriæque, & tenuium partium, alia im-
propriè talia, remissum habentia calo-
rem, aut etiam ad frigidum vergentia,
partium tamen tenuium. Quibus uten-
dum magis est in febribus, renibus, &
jecore calidioribus, nisi fortasse præ-
sentia corruptæ, & venenatæ materiæ
in venis citissimam urgeat vacuatio-
nem, quæ melius, citiusque perfici-
tur diureticis propriis, & calidioribus.
Præcipua, magisque obvia in utroque
genere sunt ista.

Propriè diuretica. Asparagus uterque,
præcipuè radix, Apii semen, seu seseli
vulgaris radix & semen, cardui cujus-
cunque radix, & sem., cumini sem.,
cryngii cujuscunque radix, sceniculi
radix, & semen, Irionis utriusque sem.
Lauri folia, baccae, rad. cortex, Men-
tha sylvestris, napi sem onocidis acu-
lea-

Medicina Pauperum 51

leatæ radix, pulegium, petroselini communis omnes partes, raphani utriusque cortex, rubiæ radix, rusci turiones asparagi, & radices, Satureja, serpillum. Semina dantur in pulverem trita à drach.sem, ad drach.i. (idem intelligitur de medicamentis improprie diureticis.) alia v. decoquantur ex aqua, vino, & omnium commodissime ex jure cicerum. Datur tamen etiam radicum pulvis, præcipue lignosarum, ut Ononidis, & lauri. Ex his aliqua ex tempore componi possunt.

Efficacissimus est hic pulvis.

R. Rad. Ononid. drach. ii.

Sem. Irion.

Bac. Laur. an. drach. i.

Cinamom. drach. sem.

Misc. F. pulvis: datur ad scrup. circiter ex vino, aut jure cicerum calido.

Jucundior fit, si infundatur per noctem, tum facta unica ebullitione, & colatura sumatur, abjecta pulveris fece. Reddetur medicamentum adhuc efficacius additis aliquot guttulis liquoris, quem præbet sal in excavato raphano detentus in loco humido, do-

nec solvatur.

Pro illitione pubis tale oleum paratur extemporaneum, quo adjuvatur urinæ excretio.

R. Fol. Lauri.

Mentastri.

Serpil.

Puleg. an. M. i.

Chamomil. M. sem.

Cort. Rad. Raphan. unc. sem.

Sem. Cumini. drach. ii.

Ol. communis lib. i. sem.

Vini alb. lib. i.

Fiat infusio per 4. horas, postea coquantur ad humiditatis consumptionem, & F. Expressio cum colatura.

Fit quoque Emplastrum ex dissecto raphano decocto cum foliis petroselini, apii, & pulegii, dein simul contuso, & admoto pubi.

Impr opriè diuretica. Sem. cucurbit., cucum. citrul. melon. (inde fiunt emulsiones.) malvæ, milii solis, fructus alkekengi, nuclei ceraforum, ossicula mespilor. avellandar. longiorum cortex abjecta interiori pellicula, Limonum maturorum aciditas, folia, & caulis fragariæ, capil. Vener., parietar.

tār. tribuli utriusque, radices gramin-
maximè arundinei, liquiritiæ, quin-
quefolli, & raphani decorticati, da-
tur utiliter jus cicerum rubeor. cum
quatt. i. succi limonis habetur pro se-
creto hic potus.

℞. *Succi parietar. depurat. unc. iii.*
Juris cicer. rub. unc. iiij. Misc. pro
potu.

Ejusdem generis censetur & iste.

℞ *Rad. liquirit. unc. sem.*

Aq. communis lib. sem.

Bulliant lento igne ad consumptio-
nem medietatis. Colaturæ adde:

Succi limonum unc. i. misc.

Dantur quoque utiliter pro citissimo
remedio, succi raphani unc. ii. ex vino
albo calido.

Exteriùs admoventur vulgare, &
optimum Emplastrum ex fol. parietar.
folis, vel cum raphano trito, frixis in
sartagine cum butyro, aut oleo, &
calidum pubi ad motum, si anethinum
ol. aut chamomæli præsto sit, præfere-
dum communi.

Vacuantia per sudorem.

ET hæc duplicis sunt generis : alia propriè sudorifica , quæ materiam fundunt , inque halitum vertunt ; alia improprie talia , quæ materiam facilè convertibilem in halitum præbendo , per accidens provocant sudorem , valdè consentanea variolis incipientibus , calidioribusq. affectionibus cutaneis , & febribus putridis inclinante naturæ motu ad cutem.

Propria , decoctum allii , ligni buxi (quo lues Gallica æquè curatur , ac Guajac.) chamedrios , chelidonii majoris , card. bened. lign. Juniper. laurin. & Myrrhidis dantur ab unc. iiii. ad viii. circiter , fiuntque efficaciora decocta ex mulla , & vino albo.

Eadem decocta depurata , & lento calore inspissata præbent rudia extracta danda ad drach. j. circiter , vel diluta vino generoso , aut decocto improprie sudorificorum calidiorum , vel formata in bolum , aut pilulas , quibus unc. iii. circiter decocti superbibant.

E. G.

Medicina Pauperum. 55

*In affectibus articular. & nervorum
ex frigido catarrho tale fiat decoctum.*

R. Ligni Laurin.

Buxi. an. unc. i. sem.

*Conscindatur minutim, & infun-
dantur per diem in Aq. communis lib.
v. deinde adde.*

Fol. Betonic.

Chamaedr.

Iva an. M. i.

*Bulliant lento igne ad consumpt.
tertiæ partis, & F. colatura pro 5. vi-
cibus.*

*Impropriè sudorifica decoctum cha-
mæmeli, cerefol., fumar. hord. non
decorticat. millii, lentium leviter co-
ctar. rad. lupulor. pentaphyl. cormen-
til. fol. pimpinel. vulgar. scabiosæ, &
violæ matronalis.*

*Huc pertinet vulgaris syrupus San-
cti Ambrosii vocatus, ex una parte vi-
ni, & duabus decocti milii.*

*Alia ex tempore componi possunt.
E. G. in affectu cutaneo tale fit deco-
ctum,*

R. Fol. Scabios.

Fumar. sicca, an. M. i.

Rad. Lupulor. unc. sem.

56 *Jocannii Prævoti*

Aq. hordei lib. i. sem.

*Coq. lento igne ad consumptionem
ferè dimidiam, & F. Colatura pro po-
tu uno.*

Apparentibus variolis.

℞. Fol. pimpinel. M. i.

Scabios. M. sem.

Prime decoct. lentium lib. i.

*Coq. ad consumptionem 3. partis,
& F. colatura pro uno haustu.*

*Dantur autem horum omnium de-
cocti in majori quantitate, quàm pro-
prie sudorificorum, nempe ab unc. viii.
circiter ad lib. i.*

*Sciendum verò est, vix provocari su-
dorem jam dictorum medicamentorum
opera, nisi illorum vis ad cutim con-
trahatur remediis trahentibus, quorum
etiam beneficio laxantur pori cutis, &
ad sudorem præparantur. Itaque sesqui
horæ spatio circiter à sumpto sudorifi-
co, vel collocandum est corpus in la-
conico, vel balneo calido naturali, aut
artificiali, vel stragulis benè tegendum,
vel admovendæ tegulæ calentes, aut
vasa aqua calente plena, vel fricanda
etiam leniter cutis, aut variis partibus
admovendæ cucurbitulæ non sacrificata-*

æ,

tae, prout necessitas magis postulare videbitur.

Vacuantia per sputum.

Quæ viarum spiritualium infarctum expediunt, ab officio Expectorantia dicuntur: quæ omnia triplici differentia comprehendi possunt.

Alia enim conveniunt sputo crasso, incidentia nimirum, & detergentia.

Alia sputo tenui, ac insipido, siccantia nempe, & quadantenus incrassantia.

Alia demum sputo falso, scilicet contemperantia, vel etiam erosionem impedientia.

Conveniunt ergo pro *Lambitivo in sputo mediocriter crasso* aqua mulsa, oxymel, mel crudum, decoctio caricarum, liquirit. filiquar. pastular. addita portione farfaræ, pulmonar. aut scabios. Harum etiam herbarum pulveres misceri possunt oxymelliti ad consistentiam eclegmatis, seu mollioris electuarii, qua forma etiam utiliter usurpatur pulv. rad. ireos cum oxymellite mixtus.

Sputo admodum crasso conveniunt decocta dotryos, enuæ, hebylari, hyssop.

prassii, fatureiæ, thymi, Aristol. long. Harum pulveres utiliter miscentur oxymelliti pro lambitivo, vel excipiuntur melle in forma electuarii, vel componitur mulla, vel oxymel dictarum herbarum incoctione, quemadmodum maceratione earundem præparari quoque solet vinum Hyssobites, & Enulæ veteribus familiare.

Vulgus utile Electuar. parat, ex rad. Enulæ cocta in aqua (præstaret accipere mullam, aut vinum dulce) & per setaceum transmissa, deinde excepta duplo mellis despumati, & cocta ad justam crassitiem.

Præter hæc singulartier profunt sulphuris pulvis, vel flos mixtus eclegmati, vel ex ovo sorbili quotidie sumptus. Urticæ sem. mixtum lambitivis. Aqua vitæ cum tertia parte sacchar. pastata, vel mixta oxymelliti. Pulvis pulmonis vulpis à drach. sem. ad drach. j. ex vino, vel mulla potui, vel eclegmati mixtus.

Crocus è scrup. sem. ad i. cum vino bibitus.

Millepedes vino abluti, & ad drach. j. infusi per noctem in vino albo, deinde

de expressi, & hausti abjecta fece.

Resina laricina, & abjetina devorata
in bolo, vel delincta pro delinctu sol-
venda est melle despumato, nam opti-
mè miscetur melli.

Præstantissimum parati potest bal-
samum in hunc finem.

℞. Ol. benè matur. (pro divitibus su-
mendum est

Ol. amygd. dulc.) non rancid. lib.
sem.

Vini albi dulcis onc. iiij.

Bulliant ad consumptionem humi-
ditatis: deinde adde

Flor. Sulphur. unc. iiij.

Agitentur continuè, & leniter ad
lentissimum ignem, floribusque jam
dissolutis adde

Resin. Laricinæ, vel abientinæ, aut si
haberi potest

Lacrym. abjetin. unc. ii. sem.

Misc. usq. ad perfectam unionem.
Potest misceri lambitivis, & internè
sumi cum dictis decoctionibus, aut vino
albo.

Cæterum, ut facilius procedat spiri-
tum, necesse dictorum medicamento-
rum nimium exsicceetur crassus humor,

consultum est, semper permiscere aliqua emollientia, & laxantia, qualia sunt pro lambitivis, & usibus internis liquirit. rad. & succus, passulæ, rad. malvæ, & Althææ.

Exierius juvat illitio pectoris butyro maximè rancido solo, vel mixto mucilagini malvæ, & althææ.

Prædicatur fomentum ex folio brassicæ butyro probè illito, & pulvere cumini asperso, calidoque admoto pectori.

Sputo tenui, & insipido verò conveniunt dec. Aristoloch. rot. jujub. prunor. sylvest. virgæ aureæ, nummular. Veronicæ; succus granat. subacidorum per se, vel modico mellis.

Eclegmata quæcunque ex amylo, gummi Arabico, Tragacantha, terra sigillata, quæcunque medicata cum melle, vel oxymellite admixta portione sulphuris, vel myrrhæ, vel Aristol. rot. Cremor. ptisanæ cum portione amyli.

Sputo salso conveniunt, Decoctio hordei, jujubar. liquirit. potulacæ, prunor. dulc. maximè exjure pedum, & capitem vituli, hædi, agni, item cochlear, & testudinis nemoralis.

Medicina Pauperum. 61

Emulsio amygd. dulc. & sem. 4.
frigid. majorum præcipue addita farina
amylī: ptisanæ cremor, vel panatella
cum iisdem emulsionibus, addita etiam
emulsione seminis papaver. albijugen-
te salsedine; succus prunor. dulcium
delinctus.

Butyrum recens, tum delinctum,
tūm ferculis additum, tum pectori illi-
tum.

Si placet Syrupum componere ad
hunc usum.

℞. Succī pomor. dulc.

*Succ. vel decoct. portulac. an. lib.
sem.*

Depuratis adde.

Mellis despumat unc. x.

Bulliant ad sirupi consistentiam.
Cujus usus erit pro Eclegmate, &
sirupis.

Vacuantia per Palatum.

CAput triplici ratione vacuatur
per os mediantibus palati ducti-
bus, nempe masticatione, gargaris-
mo, & palati illitione.

Pro masticatione in causa calida con-

veniant charta, præsertim bibula, casicæ, amygd. amar. vel nucl. persicor. uvæ passæ, mali citrii frustum integrum Arantii cortex.

In causa frigida conducunt radices cyderi, acori, Angelicæ utriusque, valerianæ sativ. Imperator. sem. scenic. anis. sesel. siler. mont. gran. Junip. bac-lauri, & folia teneriora.

His valentiora sunt, atque intensæ frigiditati conveniunt folia iberidis, hydropiper. Lepidii, nastur. hortens. satureiæ, hyssopi montan. puleg. silvest. rutæ sylvest. rad. pyreth. sem. thlaspios, sinapi, staphid. agriæ, quæ ut facilius terantur, dentibus excipi debent memento ceræ flavæ, & in morsellos formari.

Pro Gargarismo, cui est locustanum in causa frigida conveniunt decoctiones calaminthæ, chamædrios, hyssop. fol. lauri. lavendul. major. puleg. serpil. & spicæ Italicæ, quæ partim gargarisantur, partim calidæ ore detinentur.

Valentissimi Gargarismi fiunt ex decoctione herbar. pro valentioribus masticatoriis propositar. maximè si addatur portio aquæ vitæ, vel e vulgaris diasi-

Medicina Pauperum. 63

napi, quod Mostardam Itali vocant.

Propalati illitione, quæ etiam locum tantum habent in causa frigida, conveniunt jam dictæ decoctiones cum melle ad sirupi consistentiam inspissatæ.

Præterea Aq. vitæ, mostarda vulgaris vel Electuarium aliquod molle ex dictis paratum v. g.

℞. *Baccar. laur.*

Junip. an. unc. ij.

Sem. Sinap.

Herb. saturei. an. M. i.

Sem. Anis.

Fœnicul. an. drach. i.

Rad. Acor.

Imperat. an. drach. ii.

Trita, & cribrata excipiantur Mellis despum. lib. ii. F. El.

Vacuantia per nares.

Purgantium caput per nares, quædam sua acrimonia sternutamentum excitant, convenientia humori valdè crasso, & impacto, nec non sopitæ expultrici. Quædam sine sternutamento humorem provocant: inter quæ

alia

alia tutò adhibentur, etiam capiti ad calidum inclinanti, alia conveniunt tantum humori, & capiti frigidiori.

Sternutamentum excitant insufflati pulveres omnium propositorum pro valentiori masticatorio, ac præterea attractum naribus decoctum nigellæ, & ellebor. nigr., succus item rad. cyclaminis, bryoniæ, & elaterium aliis liquidis nasaliis dissolutum. Idem præstat, sed paulò mitius radix cyclaminis turundæ forma indita naribus, & cortex Arantii inditus.

Sinè sternutamento caput etiam calidius vacuabitur decocto, vel succo Malvar. bliti, præcipuè alb. fol. betæ, & brassicæ, aq. hordei, rad. betæ, naribus indita, maximè verò si contabuerit in aq. tepida, item illitione narium butyro recenti.

In causa frigida conveniunt decoctiones, vel succi anagallidis, beton. rad. betæ cand. chelidon. mai. hederæ mural. hyssop. hortens. rad. iridis recent. majoranæ, salviæ, Tabaci.

Indi solent quoquè naribus formaturundæ rad. cyclam. & Iridis oleo, vel butyro perunctæ, vel in aqua præ-

maceratæ, quando sternutamento non est opus.

Præterea convenit fumus dictarum herbarum exsiccatarum, præcipuè majoranæ, hyssopi, thymi è tubulo haustus, quo excipi solet fumus Tabaci Indici. Ex his componi possunt Errhina v. g.

℞. *Succ. Rad. ireos inspiss.*

Succ. flor. hederæ inspiss. an. unc. ii.

Pulv. majoranæ vel Thymi drach. i.

Buthyr. recent. unc. sem.

Misc. F. Linimentum.

Quo illinatur turunda ex gossypio indenda naribus, vel,

℞. *Succi bliti per filtrum depurati opt. unc. iiii.*

Agarici crassè triti drach. i.

F. Infusio per noctem. Postridiè F. colatura, quæ tepidè naribus hauriatur. Vacuat caput ad stuporem absque insigni agitatione.

Vacuantia insensibiliter.

HOrum materia latissimè patet. Omne enim calidum rarefaciendo, & in halitum vertendo insensibiliter vacuat, imò omnia sicca humidi-

ditatem cohibendo, omnia que adstringentia, eandem exprimendo, hoc genere vacuantium censerī possunt. Propriè tamen hoc nomen merentur Digerentia, quæ humorem in halitum lentè vertant: Discutientia, quæ confertim id agunt, & flatus etiam crassos dissipant. Rubificantia, quæ validissimè utrumque præstant, validoque calore materiam intus latentem etiam non probè attenuatam dimovent, & ad cutim trahunt.

Digerentia.

Inter quæ maximè obvia sunt; Absinthium, Anethum, apii omne genus, chamæmel cotula fœtid. fœnugræci arundinis radix, lilii albi rad. & flor. lini semen, melilotus, rosmarin. verbascum, vinum potens maxime vetus, quæ dari possunt forma decoctionis sirupi, electuarii.

Ex iisdem parari possunt per decoctionem olea, & fomenta pro usibus externis, quibus etiam addi possunt sequentia internè non exhibenda, velut rad. cyclam. cucum. asin. aspodeli, fol. ebuli, sambuci: alumen, nitrum, vitrio-

triolum, sal commune.

Per se quoque admoventur externe pro illitionibus butyrum rancidum, maximè salitum, oleum vetus salitum.

Profomentis aq. calcis vivæ, aq. thermalis calida, aq. dulcis, bene calida, lixivium forte, vinacia calida, luta thermarum calidarum, & earum foveæ, arena fervens, cinis calens cum, vel sinè fursure, & sale facculo inclusus.

Pro Emplastris: cochleæ tritæ cum puramine.

Calcus antiquus cum decoctione carnis salitæ, præcipuè suillæ, contusus informam Emplastri.

Farina fabarum vino excepta, vel decoctione jam dictorum, addito si placet oleo & oxymellite, vel melle.

Privatim ad absumendum lac citò, & absque periculo, ne grumescat in mammis, habent ista profecretis molieres, quæ lactare nolunt, vel non possunt, folia viridia nucis juglandis in sinu gestat.

Linimentum ex æqua portione mellis, & resinæ lintcolo continuè admodum.

Cataplasma ex farina fabar. cum
oxy-

oxymellite, & decoctione petroselinæ,
vel decoctione Malvarum ex Aceto.

Fomentum ex æqua portione deco-
ctionis petroselini, & aceti fortissimi,
addito croci momento.

Discussientia.

EX his faciliora parata sunt agm^{ti}
casti semen, & flores (quorum
maceratione fit, oleum colico dolori
appropriatissimum (allium, angelicæ
utriusque radix, & sem. Anis. sem. Aran-
tior. & citrii, eorundemque cortex,
calaminthum quoque, præcipuè mon-
tanum, semina cumin. carvi, dauci,
fœniculum, hyssopus, imperatoriæ
radix, juniperi baccæ, & lignum,
lavendula, lauri, & baccæ colicis,
& uterinis doloribus appropriatæ, Lu-
pini, Major mentha sicca, ocymum,
origanum, polium, pulegium, ruta,
satureja, serpillum, spica Italica, thy-
mum. Quæ omnia dantur sola, vel
mixta forma decoctionis, sirupi, Ele-
ctuarii: vel eorum pulveres ad drach.
i. bibuntur ex vino, aut cibis aspergan-
tur.

Huc

Huc pertinent aq. vitæ, & vinum vetus, quod veteres dare solebant cum pipere, crasso modo trito.

Parari potest vili pretio tinctura efficacissima, cujus una, aut altera guttula ex jure bibita, vel vino, potenter discutit flatus, & cavo dentis à causa frigida dolentis indita vel etiam ad-mota dolorem sedat.

℞. *Piperis nig. crasse triti* unc. iii.

Aq. vitæ opt. lib. i.

Inde phialæ angustioris colli, & probè opturatam serva per octiduum in loco calido. F. Tinctura rubicundissima servanda in vitro optimè clauso.

Si placet vinum Hippocraticum simile conficere tale præparari potest.

℞. *Sem. Anis.*

Fœnic. an. drach. ii.

Rad. Angelicę

A cori.

Imperat. an. sem.

Fol. Calament. mont.

Lavend.

Major.

Menthæ siccę an. M. i.

Bacc. Lauri unc. i.

Omnia crasso modo trita indantur

co-

colo, per quem transcoletur vinum album generosum, toties iterata colatura, e donec materia odorem, & acrimoniam perdidisse videatur. Hujus vini sumatur unc. semis adunc. i. aut ii. per se vel cum alio quocunque liquore.

Exterius fieri possunt fomenta ex distillarum herbarum decoctionibus. Sed efficacissima sunt suffomigia procurata extincto lapide pyrite, vel molari in iisdem decoctionibus. Fiunt a. efficaciores decoctiones ex vino potenti, lixivio forti, & aquis sulphureis naturalibus.

Est etiam efficax facculus ex milio torrefacto, flor. chamomil., & sem. cumin. vel rutæ foliis, quo dolores à partu insigniter demulcentur.

Sunt, qui extollunt colocynthidis pulpam cum adsynthii tertia parte facculo inclusam.

Prosecretò habetur ad siccandum ventrem aqua turgidum Emplastrum ex æqua portione fol. rutæ, & apynthii contusorum cum melle ad formam cataplasmati.

Optimum est etiam fomentum ex aq. calcis vivæ extinctæ aq. sulphurea Thermalis

Pro

Pro illitionibus extemporanea parantur medicamenta, qualia olea ex dictis herbis parata per decoctionem
E. g.

R. Baccar. laur. unc. i.

Fol. rutæ M. i.

Ol. commun. lib. sem.

Vini generosi vel lixivii fortis
unc. iii.

Baccis crasse tuis, foliis verò concisis, F. infusio per hor. iii. deinde bulliant ad consumptionem humiditatis, & F. colatura.

His omnibus addenda est cucurbita magna cum multa flamma, a inflatæ parti admota, cui in discutiendo flatu vim incantamento similem tribuit Galenus.

Aliquando etiam sinè discussione extrahuntur è corpore flatus quibusdam instrumentis chirurgicis, citissimè agentibus. Sic flatus intestina crassa distendentes extrahunt immisso (post redditum clysterem feces educentem) syphone vacuo, & extrorsum tracto.

Hippocrates sollem fabilem usurpavit.

Eadem ratione flatus uterum replentes

tes, beneficio siphonis, subtile, & oblongum collum habentis, facile extrahi possunt.

Rubificantia.

Rubificantia sic dicta, quod insignem ruborem cuti afferant, digerentibus, & discutientibus frustra tentatis, tandem usurpantur, ut sæpè usu venit in antiqua Ischiade, & dolore capitis gravativo pertinaci. Applicantur autem cuti forma cataplasmatibus trita, vel per se, vel cum aceto calido, suntque sequentia magis vulgaria. Allium, arum, dentilaria, hydropiper, iberis, lepidum, pulegium sylvestre, sinapi, staphisagria, ranunculus vulgaris. Fit etiam cataplasma per se ex limbo columbino, vel anserino, vel ex pice arida liquata in quarta parte olei alicujus calidi, puta laurini, vel rutacei, parti sæpius ad mota, & vicissim avulsa, donec pars primò rubescat, deinde leviter intumescat, & rursus subfideat; nam si ad ruborem usque partis tantum sinetur, habet potius rationem remedii calefacientis, & renu-

tritionem membri adjuvantis, quàm insensibiliter evacuantis. Ideo in ventriculo frigido, & sicco, membrisque paralyticis, & extenuatis habet singularem usum post debitas corporis evacuationes.

Hæc de medicamentis materiam copiam peccantem respicientibus.

Augmentia materiam necessariam deficientem.

DEficiunt aliquando humores boni, & quædam ex illis orta, quæ omnia per se augentur opera naturæ probum alimentum immutantis per accidens autem producuntur beneficio medicamentorum impedimenta remotionum. Itaque omnia calorem roborantia, & æquantia intemperies humorum, & viscerum per accidens augent sanguinem, quorum enumeratio petenda est inter alterantia. Eadem ratione generantia lac, & semen, quorum alterum ad foetus editi in lucem nutritionem, alterum ad generationem est necessarium. Propriè ad alimentum pertinent, cum utrumque ex sanguinem or-
tum

tum trahat. Impropiè tamen illa quoque medicamenta dici possunt, augere lac & semen, quorum beneficio sanguis facilius, copiosiusque in utramque naturam faceffit.

Lac argentia.

Lac argentia ergò dicentur etiam, quæ impurum sanguinem emendant, fluxilem reddunt, fundunt ad ubera, impellunt, & trahunt.

Emendant ergò purgantia humores praves, quibus contaminatur sanguis, deinde excedentes sanguinis qualitates æquantia.

Qualia sunt in habitu calido aq. hordei ex jure, jura alterata lactuca, malva, polygono virente, & soncho.

Præfertur lacteus sonchi, & Taraxaci succus juri mixtus ad cochlearia. ij. vel. iiij.

Datur utiliter pro secreto ex aliquo horum decoctorum pulvis crySTALLI naturalis à drach. sem. ad drach. j.

In habitu frigido decoctum valet, præsertim ex jure, summitat. anethi, siccati. sem. anis. recentium, Erucæ domes-

mesticae, foeniculi, polii recentis, porri ex aqua decocti.

Fundunt, & proprietate quadam ad ubera impellunt jura alterata anetho, virente apio, & petroselino recente, cicere, cytiso cujuscunque generis polygala vulgari, & vinca pervinca.

Attrahitur sanguis ad ubera suctione frequenti, frictione molli, & fomentis laxantibus, qualia optima fiunt ex vino albo calido, item decoctione chamæmeli, & Anethi recentis; uti & malvar. sem. lini, Rad. Alth., sive decoquantur ex vino, sive ex aqua.

His non proficientibus, admovenda sunt rubificantia usque ad mammarum ruborem.

In hunc finem olim apud Cretenses percuti, contrectarique solebant ubera fol. urticae recentibus cujus usu frequenti fama est, etiam masculina overa excrecere consuevisse, ut lactationi idonea evaderent.

Inter alimenta viliora plurimum lactis generare creduntur, ova gallinarum, vinum album, oryza cum lacte cocta, pulmentum ex polline farinae, & lacte, aut jure, Item pulmen-

tum ex polline farinæ, & vino albo additis vitellis ovorum, & butyro; sed gratius fit ferculum addito, loco farinæ, saccharo.

Semen argentia.

SEmini augendo conveniunt in primis illa alimenta, quæ vi medicamentosa calidos, tennesque flatus ad erectionem virgæ facientes movent.

Utilia sunt Caro Anatis, anseris, cum allio præcipuè elixata, cerebra bubula, & suilla pipere, & sale condita, jus bubulæ coctum cum mentha viridi, aut eruca, succus expressus ex pulmone arietis affati, ova cyprinorum ex butyro frixa, pisces ostreacei cujuscunque generis pipere conditi, porypi, serixæ, & cancri eodem modo conditi. Tubera quoquè condita pipere, & sale.

Inter legumina habentur cicer album, fabæ, & phaseoli.

Inter fructus: Avellanæ maximè recentes, castanæ, mala insana oleo, sale, & pipere condita, poma dulcia, & uva pensilis.

Inter herbas allium virens adhuc tenellum, cinara, asparagi.

Cepa tenella, præsertim Ascalonia, Eruca, horminum, napi, rapæ, pastinacæ, & selini vulgaris radix cum pipere, & sale.

His efficaciora censetur radix crassior satyrii cuiusque, genitale tauri, & cervi, testes apri, vulpis, & verris venerem experti vino albo loti, & in furno siccati. Horum pulvis, vel mixtim, vel sigillatim bibitur ex vino aldo ad drach. i.

Efficacissimus, & paratu facilimus est hic pulvis.

℞. Genitalis Tauri.

Borac. officin. an. drach. iii.

Rad. crassior. satyrion. drach. ii.

Zingiber.

Cinamo. an. scrup. i.

Croci scrup. sem. Misc. F. pulvis subtilissimus.

Cujus exhibeatur mane, & post coenam drach. i. ex tantillo vini generosi.

Alterantia causam morbificam.

CAusa morbifica multifariam peccat, qualitate manifesta nimirum, & occulta. Hæc postulat alexipharmaca; illa, vel est prima, quam corrigunt medicamenta calida, frigida, humida, sicca; vel ex primis oritur, crassities nimirum, tenuitas, lentor, durities, ex siccitate, & concretionem, nec non acrimonia; quibus opponuntur attenuantia, incrassantia, incidentia, detergentia, emollientia, grumos dissolventia, & demulcentia, quæ primas qualitates corrigunt, atque inde ortam crassitiam, tenuitatem, & lentorem concoquentia; & præparantia dici consueverunt, quia excedentium qualitatum æquatione humores à naturali calore facilius vincuntur, & si qui ad concoctionem planè sunt inepti, ad expulsionem minimè laboriosam idonei redduntur. Alia, quæ tollunt acrimoniam, & duritiam, non modò inserviunt humorum præparationi, sed etiam partibus exasperatis, & indur-

ratis, quemadmodum etiam lentorem detergentia conveniunt plurimis aliis usibus, uti foeditatibus cutaneis, sordidisque ulceribus. Ideo sejunctim enumeranda sunt post præparantia humores.

Bilem præparantia.

Sibilis tenuis sit, ac fervida, conveniunt hordeum, lactuc. portul. nymph. viol. purp. Horum decoctiones ab unc. viii. ad lib. i. circiter.

Efficaciora sunt succus fructuum berberis, granat. acidor. ribes vulgar, & omphacium benè depuratum, quæ addi possunt dictis decoctionibus ab unc. i. ad ii.

Extremum remedium est serum depuratum cum emulsionis drach. j. circiter sem. papav. alb. vel solanum hortense, & sempervivum majus additum decoctionibus.

Adultioribus, sirupis in hoc casu abstinendum.

Si crassior sit bilis, vel adustione, vel crassorum humorum permixtione, conveniunt attenuantia frigida, vel

80 *Joannis Prævoti*

temperata, qualia acetosa, succus citri. limon. Arantior. maturor. chondrilla, cichoreum cap. ven. recens, Endiv. fragaria, hepatica, Hieracium, Lapathum quodcunque, scariol. sonchus, taraxac. trifol. acetos. sem. mel. citrul. cucurbit. cucum. unde fiunt Emulsiones.

Ex herbis dictis fiunt decocta ex jure carnis, vel aq., quibus addi possunt unc. ii. circiter emulsionis dictorum seminum, vel succorum citri, limonum vel arantiorum.

Dantur quoque herbarum succi depurati ab unc. i. ad ii. ex jure, præferatur hyberno tempore, quando defunt herbæ recentes.

Ex his succis depuratis ex tempore fieri possunt sirupi, si addatu æqualis quantitas mellis despumati, & coquatur ad sirupi consistentiam. Miscetur decoctis ab unc. i. ad ii.

Horum vicem supplere potest oxymel. fol. ad unc. i. circiter, additum decoctionibus. Suntque omnes sirupi valdè utiles huic præparationi, si absit adustio, cui convenientissimum est serum depuratum ad lib. i. sem. circiter

Medicina Pauperum. Si
ter cum emulsione dictorum semi-
num.

Pituitam præparantia.

HÆc omnia calefaciunt, & atte-
nuant, & si pituita valdè lenta
sit, & crassa, incidunt quoquè & de-
tergunt, eadem conveniunt pituitæ
salsæ, si temperentur jam enarratis
præparantibus bilem.

Ergo si pituita crassitie, & lentore
non excedat, convenient.

Pro capite, Beton. ehamæd. ruta
caprar. major. rosinar. salvia, stæchas
arab. Valerian. sylv. rad.

Pro oculis, calend. cuphrag. fœnic.
verben.

Pro nervis, & articulis; chamæpyt.
gran. Junip. peucedan. primula veris.

Pro pectore. Caricæ, liquirit. pul-
mon. farfar. scabiosa vulgaris.

Pro corde, Rad. Angel. Card. San-
ctus. Card. stellatus, cardiophyllata,
heder. terrest. Lavendul. pimpin. vul-
garis scord. vincetoxici radix.

Pro ventriculo. Absynthium quod-
cunque, præsertim vulgare, arant. &

citri cortex, ac sem., mentha.

Pro jecore: Absynthium, Agrimonia.

Pro liene: ceterach. Epithym. fumar. cortex, & rad. capp. Tamarisc.

Pro utero: Artemis. cap. ven. calamenth. matricar. puleg. sabina.

Pro Renibus, & vesica: Appium, asparag. fœnic. petros. ruscus.

Pro toto corpore: quinquefol. tormentil. oxymel. mulla plenior.

Ex dictis fiunt sirupi, decoctiones in jure pulli, vel mulla: quibus utiliter additur oxymel. ab unc. i. ad ii.

Ventriculo, & intestinis inutiles sunt decoctiones, quia nimis citò præterlabuntur partem affectam.

Conveniunt ergo solum oxymel. ad unc. ii. vel syrupus ex dictis herbis præparatus; cui addi potest ad flatuum discussionem emulso sem. citri, vel arantior. ex unc. ii. circiter juris carnis, vel veterum more datur oxymel, in quo per noctem contabuerit coma absynthii.

Si pituita sit admodum crassa, & lenta, nunquam omittendum oxymel. additum decoctionibus appropriatis, qui-

Medicina Pauperum. 83

quibus incoquantur aliquæ ex his herbis magis incidentibus, & detergentibus, nimirum hyssopus, frassium, politum, satureja, serpil. Thym. Tragoriganum.

Si placet extemporaneum aliquod oxymel componere, quod vi detergendi, & incidendi oxymel scyllicum æmuletur, tale esse poterit ad viscerum obstructions, quod

℞. Fol. betonic.

Agrimon.

Absynth.

Fumar.

Pentaphyl. an. M. i.

Hyssop.

Prassii.

Thymi an. M. i. sem.

Rad. asparag.

Fœnicul.

Petrosel. an. unc. j.

Aq. font. lib. iii.

Mellis lib. ij.

Bulliant lentissimo igne ad perfectam despumationem mellis, facta postea colatura, adde

Aceti opt. lib. i.

Sem. Anis. drach. ii.

*Cinam.**Zingib. an. drach. i.*

Coq. lento igne ad consistentiam sirupī, fiat denuò colatura per rariorem pannum.

Melancholiam præparantia.

SI melancholia non sit adusta, conveniunt borrago, buglos. cuscuth. ceterach. capil. veniliquirit. lupul. meliss. fumar. lingu. cervin. pruna dulc. quorum decoctionibus utiliter etiam additur oxymel, ratione aceti, humoris crassitatem incidentis.

Si humor sit adustus, conveniunt præparantia bilem crassam; & præterea succos pomorum redolentium, quod peculiarem hic habet prærogativam. Admisceri autem potest ab unc. i. ad ij. dictis decoctionibus herbarum.

Potest etiam inde fieri sirupus, sumendo unam partem mellis despumati, & duplum succi pomorum depurati, & coquendo ad liquidioris sirupī consistentiam, id est, ad consumptionem tertiæ partis.

Acrimoniam demulcentia.

A Crimonia demulcent quæcunque vel suavi humiditate temperant, abluntque materiam acrem, vel oleositate, & lentore oblinunt, quorum insignis est usus in cardialgia & dysenteria sananda.

Abluunt, temperantque *aq. fontis, vel fluviatilis, amygd. dulc. emulsio. sem. 4. frig. mai. Emulsio Aq. bord. decorticat.* & ex eo paratæ ptisanæ cremor, jujubæ, lactuca, lac omne, præsertim bubulum, lactis serum, liquir. pruna, & pema dulcia. nymphaea, portul. sonchus solani halicacabi fructus, sempervivum trumque, umbilicus veneris.

Ex herbis fiunt decoctiones, aut sirupi, qui suaviores, & magis epicerastici redduntur, sumpta sapa loco mellis, & cum æquali portione succi herbar. ad debitam consistentiam cocta.

Ex his quædam componuntur quibusdam partibus singularia.

Ad dolorem Oculorum ex acri fluxia-

ne valet cataplasma ex pomo dulci co-
cto in lacte, tepidum oculo admotum.

Ad urinae ardorem singulare est de-
coctum liquirit., vel folius vel cum
fructibus alkekengi, quotidie sumptum
ad unc. vi. in prima mensa vacuo adhuc
stomacho.

Ad Tormina decoctum semper vivi
major. ex aq. pluviali, vel ejus succi
unc. ii. ex jure parvi pulli.

His adde plumbum in externis tan-
tum illitionibus usurpandum, agitatiss
oleis in mortario plumbeo usque ad
crassitiem, ut in ulcerum dolentium
curatione fieri solet.

Oblinunt albumen ovi, & ejus aqua,
amylum ferculis additum, butyrum
recens, jus pingue intestinorum, ca-
pitis arietis, hædi vituli, pedum pa-
riter porci, ac vituli, oleum benè
maturum, præsertim cum aq. fontana ad
humiditatis consumptionem coctum.
Inter herbas alth. malva, rad. borrag.
& consol. mai. Harum enim herbarum
decocta mucilaginea sunt.

Pro secreto habetur *ad urinae ardore*
rem aqua albuminis ovor. cum pari suc-
co Limonis hausta.

Ad

Ad dysenterias decoctum totius Altheæ.

Huc pertinent pedes perdicis affati, quorum pulvis ad drach. i. exhibitus ex aq. Coriand. præfente febre, ex vino nigro eadem ablente; tridui spatium dysenteriam etiam feram sanat.

Ad ulcera dolentia, & nubeculas, ophthalmiæ, vel rubori oculorum conjunctas, Balsamum sacchari solutum in albumine ovi ad duritiem cocti: fit verò optimum hac ratione. Indatur saccharum pulverizatum vitro, optimè priùs loto ex aceto forti, tum decoquatur super cineres usque ad perfectam rubedinem, postea solve per deliquium in ovo ad duritiem cocto, exemplo vitello.

Externis remediis utiliter adduntur sebum hircinum, & cervinum, axungia recens, pinguedo capellæ (ex qua cum pomis fit pomata vulgaris) medulla quadrupedum, cera, præsertim alba, & mucilagines sem. lini, fenugræci, psyllii, cotoneorum; nec non rad. althææ, & malvar. Quorum omnium peculiaris usus in sanandis cutis fissuris; quamvis psyllii, & co-

toneor. mucilago addi etiam soleat
medicamentis internis ad cardialgiam,
urgente humoris acrimonia.

Detergentia lentorem.

Detergentia contraria esse videntur epicerasticis, seu demulcentibus, quandoquidem lentorem auferunt, & quod impactum est partibus, abstergunt: cujus generis sunt omnia falsa, nitrosa, acida, & amara, cutaneis scæditatibus, sordidis ulceribus, & obstructionis convenientia, sed quia horum multiplex est materia, ut omnis confusio vitetur in tanta varietate, proponuntur hic detergentia potissimum conferentia cutaneis affectionibus: alia, quæ obstructions tollunt & ulcera purgant, petantur sub titulo deobstruentium, & sarcoticorum, de quibus infra in censa medicamentorum morbos respicientium.

Cutem ergo detergunt debiliter amygd. amar. nuclei persici, aciditas citri, & limonum, butyrum maxime salitum, Eutale, mater parlarum, tabarum flos, cortex, & farina, fer-

anigræcum, furfur. hordeum non decorticat. lilii albi flos, & radix, folia lauri, & baccæ, lapathum sylvestre, & acutum, præsertim ejus radix, lac & ejus serum, lithargyrium, malva, polygonati radix, scabiosa, balnea quæque naturalia acida, & moderatè calida.

Ex herbis fiunt decoctiones pro lotionibus, & balneis.

Ex aliis varia componuntur tum ad faciei nitorem, & delendas maculas, tum ad scabiem, & pruritus.

Pro facie abluenda, & dealbandis manibus singulariter conferunt, amygd. amar. vel nuclei persicor. contusi, & cum lacte ad pulmenti formam reducti.

Item farina fabar. cum sero lactis subacta ad liquidi linimenti consistentiam.

Panis ex hordei farina cum lacte pius, mediocriter coctus, & calens, blande affricatus.

Celebratur quoque lac virginis appellatum: quod fit ex una parte lithargyrii, & duplo aceti. Miscentur, agitantur, ac per tres horas macerantur

tur, postea filtrato aceto infunditur aqua pluvialis, aut fontana, in qua parum salis solutum sit.

Omniū præstantissimum cosmeticum hujus generis est, quod.

℞. *Entalium*.

Matris perlar. an. p. æqu.

Terantur crasso modo tum F.S.S.S. cum aciditate limonis, & reponantur in loco humido, donec liquecant. Et liquor per se usurpetur vel destillatus per filtrum, aut B. M.

Ad pruritum, & scabiem mitem optima sunt hæc unguenta.

℞. *Lithargyr. auritrit.* & *cribrat.*
unc. iii.

Aq. Rosar.

Ol. Communis. (præstat rosac.)
an. unc. iiii.

Instilletur aqua prius sensim & sensim agitando continuò in mortario pistillo ligneo, donec pulvis totam aquam absorpserit, eique probe commixtus fuerit; tum adde oleum sensim, & sensim semper agitando, usque ad probam commixtionem, vel

℞. *Butyri recent.* unc. ii.

Rad. Oxylapati cocta, & *per setaceum*

ceum transmissæ.

Ol. communis.

Suc. Limonum. an. unc. i.

Bacc. Lauri in tenuis. pulv. trit. & cribrat. drach. ii.

Misc. F. Linimentum. S. A.

Potest omitti succus limonum, nihilo imminuta compositi facultate.

Mediocriter detergant pro lotionibus, & balneis: Aqua marina, aq. Thermalis, falsa, nitrosa, aluminosa, urina pueri sani, ros majalis, succus agrestæ, sapo albus, decoctum agarici, radices Arundinis, hederæ muralis, lupinorum, vitis nigræ, Rhododendri.

Pro illitionibus resinæ omnes maxime Laricina, & Terebinthina, lacryma abietina, myrrha, sambuci cortex medianus, cornu capræ ustum, os Sepiæ ustum, Tabacum recens, sal communis, cinis.

Ex his aliqua parantur usu comprobata, cum ad scabiem, tum ad faciei maculas.

Ad scabiem:

R. Fol. oleand. pulv. & cribat. drach. ii.

Sal

92 Joannis Prævoti

Sal commun. drach. i.

Butyr. unc. i. sem. Misc. F. Linimentum.

Vel

℞. *Fol. Tabac.* M. i.

Oleand.

Lauri an. M. sem.

Butyr. unc. iii.

Contundantur in mortario, donec omnia probè misceantur, tum liquefiant super prunas, fiatque expressio fortis.

Vel. ℞. *Baccar. Laur.*

Ciner.

Salis an. drach. i.

Ol. communis unc. iii.

Cera Misc. F. linimentum.

Vel ℞. *Resin. Laricin.* aut *terebint.* unc. ii.

Butyr. recent. unc. i.

Ole. Laur.

Suc. Limon. an. unc. sem.

Sepiæ ust. vel.

Ceruss. aut *Litbarg.* drach. i.

Sal. comm. scrup. ii. Misc. F. linimentum.

Vel ℞. *Cortic. median. sambuci.*

Fol. Tabac. an. M. sem.

Ol.

Ol. comm. unc. iii.

Coquantur lento igne ad consumpt. humiditat. (cujus signum est, si oleum igni injectum flammam illicò concipiat absque crepitu) facta expressione, & colatura adde.

Myrrhæ subtiliss. pulv. drach. ii.

*Ceræ flav. drach. i. sem. F. Lini-
mentum.*

Hic quoque lapis sequens, si conveniente liquore dissolvatur, & inde lavetur locus affectus, scabiem, & impetiginem tollit, &

℞. Alum. rup. unc. i. sem.

Litharg. aur. unc. iii.

Borac. Officin.

Sal. marin.

Ceruf. an. unc. i.

Acer. opt. lib. i.

Aq. pluvial. lib. sem.

Cerussa, & lithargyrium terantur, & cribrentur, tum coq. in olla non vitreata ad lapideam consistentiam.

Ad faciei maculas.

*℞. Roris majal. per filtrum filtrat.
lib. ii.*

*Suc. agrestæ vel Limon. vel Aran-
tior. acid. lib. i.*

Rad.

94 *Joannis Prævotii*

Rad. lilior. alb.

Polygonat. an. unc. ii.

F. infusio per dies duos in fimo equino; vase benè clauso; tum ejusdem fimi calore destillentur pro lotionne faciei.

Vel *℞. Saponis albi, rore majal. aut aceto in spumam soluti. unc. ii.*

Farin. Lupinor. unc. sem.

Misc. agita diligenter, coque lento igne, decoque ad mediocrem consistentiam, postea adde.

Ol. è nucleis persicor. unc. iii.

Misc. & coq. ad lentum calorem ad unguenti consistentiam, quod liniantur manus, & facies ante decubitum, manè verò abluatur decoctione turfurum.

Valenter detergunt pro balneis, & lotionibus thermæ sulphuræ, decoct. rad. bryoniæ, ellebo. nigr. centaur. minor. saponariæ. rad. Enulæ, præsertim addito salis, & aluminis momento.

Pro Epithemate aqua calcis vivæ.

Pro illitionibus, borax officinar. nitrum, sulphur, sapo niger, cinis sarmentitius, calx optimè lota. pulpa rad.

rad. enulæ. ol. Tartari.

Ex his quædam componuntur utilitissima, usque compertissima.

Ad scabiem crustosam, & leprosam
incantamento simile esse, ait Amatus
Lusitanus unguentum hoc

℞. Rad. enul. campanæ vir. lib. sem.

Axungia suillæ unc. v.

Tundantur simul, optimèque misceantur in mortario lapideo, tum ad lentum ignem parùm ebulliant, fiatque unguentum.

Ejusdem efficaciam est istud.

℞. Rad. Enulæ rec. in acet. acerr. coct.

℞ per setac. transmiss. unc. ii.

Butyri saliti.

Resin. laricin. aut terebinth. an.
unc. sem.

Salis comm. opt. triti scrup. ii. Misc.
pro unguento.

Vel ℞. Sulphur. viv. drach. ii.

Ciner. sarment.

Sal. comm. trit. drach. i.

Ligentur in sindone rara, & bul-
liant in

Ol. comm. unc. iiij.

Aceti, vel succi limon. unc. i.

Cog. ad humid. consumpt. & hoc
glo.

globulo calido ungatur pars scabiosa.

Vel ꝛ. *Sulphur. vivi. unc. sem. in Ol.*

*Communis unc. iiii. dissolvatur ;
dein adde*

Sal. triti.

Ciner. opt. cribrat. an. drach. i.

Ceræ par. Misc. F. Linimentum.

Pro Lotione.

ꝛ. *Alum. rupei.*

Sal. communis.

Sulphur. trit. an. unc. i.

Sapon. nigr. unc. i. sem.

Hord. M. i.

Acet. albi lib. sem.

Aq. communis lib. vi.

Bulliant ad consumpt. medietat. &
facta Colatura, serva.

Ad maculas cutis.

ꝛ. *Saponis nigri, succo limonis solut.*
unc. ii.

Borac. drach. ii.

Coq. leni calore ad spissitudinem,
dein adde

ꝛ. *Cortic. fabar. subtiliss. pulveriz.*
unc. sem.

Ol. nucleor. persicor. unc. iii.

Misc. diligenter, usque ad perfe-
ctam unionem, & F. Saponia.

Lo.

Loco dicti olei, sumi poterunt Ol. communis unc. ii. Ol. Tartar. unc. i. Misce, & ungatur locus mane, & vesperi, abluatur cutis aliqua ex dictis decoctionibus.

Hujus generis est sapo, quo mulieres Venetæ utuntur ad manuum, faciei, & capillorum decorem. Compositio autem est, hæc

℞. Sapon. Damasc. unc. iiii.

F. Solutio in succo Limon. q. s. postea adde

Ol. amygd. dul.

Tartari. an. unc. ii.

Stent. ad solem, & quotidie agitentur, donec materia inspissetur ad unguenti consistentiam; hoc inungitur locus vesperi, & mane, & abluatur deinde decocto hordei, vel fursurum.

Antiquæ maculæ, & Vitiliginæ tolluntur aq. calcis vivæ, facta cum sero lactis, quo locus defædatus sæpè attingatur; tum ablata pellicula restituitur unguent. de lithargyrio, inter debiliter detergentia descripto.

Hoc remedio, tanquam summo secreto, usus quidam magni nominis

98 *Joannis Prævotii*
vir maximam inter nobiles matronas
pecuniæ vim corrasit.

Duritiam emollientia.

QUamvis induratus humor sola
emollitione emendari videatur,
non tamen ejusdem generis quæ-
vis remedia postulat; nam frigidi, & sic-
ci humores concretionem indurati, cale-
facientibus tantum, sine insigni sicci-
tate funduntur, quæ propriè emollien-
tia dicuntur.

Lac verò, & sanguis quando in gru-
mos vertuntur, & concrescunt, cum
id patiantur proprii caloris defectu,
utcumque calefacientia, insigniter au-
tem attenuantia, & incidentia postu-
lant.

Denique lac caseosum effectum fri-
gida, & humida requirit, cum aliqua
partium tenuitate; quia validus calor
serum à crassiori parte separans lac in
caseum vertit.

Emollientia, proprièque fundentia
duplicis sunt generis: alia conveniunt
tumoribus scirrhosis, quæ nonnihil
validiora sunt, fusamque materiam
di-

discutiunt: alia mitiora sunt, convenientia humoribus induratis absque insigni infarctu, & copia materię, quorum usus etiam in scirrhosis affectibus præcedere debet fortia emollientia, ut quod concretum est, facilius fundatur, citiusque discutiatur.

Mitia sunt, alth. borrag. bugloss. branc. urs. sænugr. liquirit. sem. lini lilior. alb. malva. melilot. passulæ.

Ex his fieri possunt decoctiones, syrupi, & electuaria, pro ulibus internis. Ingrediuntur quoque externa fomenta, unguenta, & cataplasmata, quæ potissimum parantur ex butyro, adipe quoque recenti, sed maxime humano, & taxi, cera nova, medulla quadrupedum, œsypo, oleo communi benè maturo, sevo, & mucilag. nib. althææ. malvæ. foenugræc. ac sem. lini.

Fomentis peculiariter inserviunt lana succida, lanarum prima lotura, & hydrelæum tepidum.

Composita facile parabilia erunt hujusmodi.

Pro illitione.

℞. *Rad. lilior. alb.*

E 2

Mal.

100 Joannis Prævotii
Malvæ.

Albæ. an. unc. i.

Chamæmel. vel

Aneth. M. i.

Vini albi. unc. iiii.

Ol. communis benè maturi : unc.
viii.

Coq. ad consumpt. humiditat.

F. Expressio cum colatura.

Vel ꝯ. Mucilag. sem. lin.

Rad. alb. an. unc. i.

Medul. bubul.

Butyr. recens. an. unc. sem.

Ol. communis unc. iii.

Ceræ novæ drach. iii. Misc. F. Un-
guent.

Pro Cataplasmate.

ꝯ. Rad. lilior. alb. unc. i.

fol. Malvæ. M. i.

Coq. leniter, deinde cum Butyr. re-
cent. unc. ii. contundantur, & F. Ca-
taplasma.

Vel Rad. alb. coctæ, & per setas.
transmis. unc. ii.

Fol. melilot.

Farin sem. Lini an. unc. i. sem.

Rad. lilior. alb. unc. sem.

Medull. bubul. unc. i.

Ol.

Ol. communis unc. iii.*Decoct. Malvar.* q. s. *F. Cataplasma.*

Valentia sunt sequentia : quæ omnia exterius usurpantur , excepto croco , & rad. smilac. asperæ , quæ cum salsa parilla Indorum virtute , fortè & specie convenit : alia vix administrantur sola , sed permixta mitiorib. emollientibus .

Fomentis ergo addantur rad. bryon. cyclam. cucumeris asinini , & iridis recentis , ex quorum decoctione paratur efficax suffumigium , extincto lapide pyrite , aut molari . Aq. Thermalis bituminosa per se inservit fomentis , & balneis .

Pro Illitionibus conferunt adeps aserinus , cervinus , oleum è nucibus expressum , amulca , petroleum

Emplastris adduntur æpæ, rad, hyacinthi , narcissi , fol. tabaci recentis , & flores iridis .

Per se Emplastri vicem gerunt luta bituminosa , stercus bubulum , præcipuè cum amurca subactum , caseus antiquus , cum jure carnis salitæ subactus .

Ceratis adduntur pix arida, resina colophonia, bitumen; lapis gaggates, & ammoniacum, quod per se ceratum exhibet aceto forti dissolutum.

Ex his varia ex tempore componuntur ad scirrhus efficacia medicamenta. E. G.

Pro Illitione.

℞. Rad. cyclam.

Cucum. agrest. an. unc. sem.

Lilior. alb. unc. i.

Herb. Chamæmel.

Tabaci recent. an. M. i.

Fol. Laureolæ M. sem.

Ol. communis lib. i.

Vini alb. unc. iiii.

Aceti unc. ii.

Coq. lento igne ad consumption. medietat. & F. Expressio cum colat.

Cataplasma

℞. Capæ candidæ in aceto coctæ unc. i.

Flor. Irid. purpur. in vino albo macerat. P. i.

Adip. Anserin. unc. sem.

Ex omnibus simul contusis F. Cataplasma.

Sunt, qui ceratum ex sola pice alba, quam

quam Burgundiacam vocant, pro secreto habent, & ammoniaco præferunt.

Sanguinis grumum dissolvunt, & impediunt, acetum, posca, oxymel simplex, decoct. aristoloch. rot., calaminth. saturiæ. thymi, Cortic. nucum viridium.

Fiunt tamen validiores decoctiones ex posca. Coagulum leporis ad drach. i. ex posca bibitum. Extemporaneum, optimumque remedium fit ex lixivio, aceto, sale, & melle, hac ratione; ut

℞. *Lixivii dulcis* unc. iii.

Aceti unc. i.

Mellis despumat. unc. sem.

Salis communis scrup. i. Misc. ad lentum calorem pro potu.

Itaque si Oxymel præparetur, coquendo mel cum lixivio usque ad perfectam despumationem, fiet gratum, & efficax remedium.

Lacti grumoso conferunt mitia emollientia, mixta, in fomentis quidem, cum appio lativo, appio montano, cumino, mentha recenti, & ruta, addita aliqua portione aceti.

In Cataplasmatibus verò, cum fa-

rina fabarum , lentium , oxymelite ,
aut mulla , cum tantillo aceti .

Expertum est hoc sequens fomen-
tum .

℞. *Fol. Malv.*

Rad. ultb.

Herb. apii sativ.

Apii montan.

Rad. fœnic. an. M. i.

Fol. Lauri.

Flor. Camamel. an. P. i.

Aq. communis lib. vi.

Balliant ad consumpt. tertiæ partis,
pro lotu , & ablutione mammarum .
Ex residuo fit optimum Emplastrum .

Probata Remedia sunt ista sequen-
tia ; ut

℞. *Terebintb. sapiūs lotæ ex vin. al.*
unc. iii.

Ova integra . N. iii.

Croci . scrup. i.

Ceræ flavæ . unc. ii.

Misce , F. Ceratum super lineum
pannum extendendum , relicto fora-
mice , ut papil'æ promineant , fugi-
que possint .

Vel ℞. *Farin. Fabar. unc. iii.*

Ol. communis unc. ii.

*Terebintbin. unc. i.**Vitel. odor. N. ii.**Croci. scrup. i.*

Cum decoctione Malvar. & petroselin. facta ex aceto q. s. M. F. Cataplasma.

Lacti caseoso eadem conveniunt, frigidis, & humidis temperata, & majori portione aceti.

Habet tamen aliquam prærogativam Emplastrum ex fursuribus, aut hordeo cum aceto coctis, addito tantillo croci.

Item Cataplasma ex farina fabarum, cum decoctione solani vesicarii ex aceto facta; quod efficacissimum redditur addito coagulo leporino, & butyro recenti.

Hætenus de corrigentibus qualitatem manifestam causæ morbificæ. Qualitas occulta, cum sit venenata, & illis insit, quæ substantia peccant, postulat alexipharmaca, infra recensenda inter remedia opposita causæ toto genere præter naturam.

Materiam præter naturam quiescentem moventia.

DEficiens motus eorum, quæ definito tempore moventur à natura, contingit potissimum remorantibus menstruis, partui difficili, retentis secundinis, & foetui mortuo; nec non obcæcatis hæmorrhoidibus innatis; quibus auxiliantur menses provocantia, partum adjuvantia, secundinas pellentia, foetum mortuum educantia, & provocantia hæmorrhoides obcæcatas.

Menses moventia.

Quæ propriè menses movent, sanguinem fundunt, venarumque laxant orificia; quorum materia; cum latè pateat, distinguitur a Galeno in tres classes. *Mitium* nimirum, quorum usus est maxime in imminutis mensibus. *Mediocrum*, quæ magis conveniunt suppressis, & *Valentium*, quæ extremis calibus, & reliquis nihil proficientibus, non quidem
af.

assumpta per os, sed addita pessariis, aut infusionibus uterinis.

Præcipua, & magis ob via sunt inter mitia. Capil. Ven. Cicer. rubr. primum jus, juli juglandium, flos Keiri in umbra siccatus, lilii alb. flos, Mellis. decoctiones, & syrupi potissimum ex vino albo aromatico.

Efficacissima autem talia remedia censentur sequentia.

R. Capil. ven. vel polytrich. P. sem.

Flor. Keiri siccatur. drach. i.

Vini alb. odor. unc. vi.

F. Infusio per horas 12. deinde leviter bulliant ad consumption. 3. part. Colaturæ adde Croci gr. iii. Misce pro potu calido.

Vel R. Nucum jugland. siccat. non rancidar. unc. sem.

Jur. Cicer. rubror. unc. iiii.

Vini albi odorif. unc. ii.

Coq. ad tertiam partem. Colaturæ adde

Croci gr. iii. vel

Cinamom. gr. vi.

Misc. pro potu.

Uusus quoquæ frequens juglandium

creditur à proprietate ciere menses,
unde mulieres faciunt utiles placentas,
& farcturas ex nucibus, fol. petrosel.
virentib. & croco.

Exteriùs pro inunctione hypoga-
strii fiet per insolationem. Oleum
Keirinum, vel liliaceum. Ex tempo-
re fit Oleum per decoctionem rad. lil.
alb. & summitat. aneth. vel chamæ-
mil.

Mediocria sunt, aristol.rot. artemi-
sia, aromata omnia; inter quæ præ-
fertur Cinamom. & crocus, bellis horten-
sis, bilinguis rad. calamentum,
precipue montaneum, dictaminus uter-
que, glandioli radix, matricaria, ma-
jorana, mercurialis, mentastrum, ni-
gella, ocymum, pulegium, sabina.

Ex quibus fiunt decoctiones, Syru-
pi, & Electuaria, vel drach. j. pul-
verum datur ex vino albo odorato, aut
jure cicer.

Aridis, uti pulveribus, bolis, & pi-
lulis adduntur utiliter borax officinar.
myrrha, flor. sulphur. & sem. urticæ.

Pro secretis habentur bellis horten-
sis aridæ decoctum ex vino albo odori-
fero.

Item

Item Sem. Urticæ drach. i. decoctio
ex vino albo.

Item decoctum fol. senecionis hor-
tensis deorsum avulforum, ex vino
albo, vel jure cicer. rubr.

Item pseudodictamnus Matthioli,
vel decoctus, vel in pulverem tritus,
& ex vino albo bibitus.

Item fermenti acerrimi drach. j. cir-
citer, dissoluta ex vino albo, cum,
vel sine tantillo croci bibita.

Item sem. nigellæ drach. j. cum Ci-
namom. scrup. j. cum vino albo bibit.

Omniū efficacissimus est hic quo-
que pulvis.

■. Boracis officinar. scrup. j.

Cinam.

Rad. Aristol. rot.

Fol. Sabinæ.

Dictamni Cretic. vel ejus loco,

Pseudodictamni, aut Sem. Ni-
gel. an. scrup. sem.

Sacchar. fin. scrup. ii.

Misc. F. pulvis subtilissimus, una
vice sumendus, ex jure Cicerum rubr.
vel vino albo optimo.

Parari etiam potest Vinum Medica-
tum, cujus unc. iiii. calidè manè bi-
bi.

bitæ aliquot diebus ante consuetum mensim circuitum illos potenter provocant. Quale est, quod tali modo paratur.

R. Herb. Artemis.

Calaminth. mont.

Puleg.

Sabin. an. P. j.

Cinam.

Sem. anis. an. drach. j.

Croci scrup. j.

Herbæ inciduntur, sem. contunduntur, & per 24. horas macerentur in vini albi generosi lib. ii. deinde parum bulliant, & colentur.

Externè conveniunt infusiones thermarum sulphu atar. item decoctum herbarum dictar. ex quibus fiunt quoque fumenta, & infusiones uterinæ; fiunt quoque suffitus, qui in obnoxiiis hystericæ passioni excitari debent, succensis materiis odoratis; in aliis indifferenter excitari possunt, & scetidis, & odoratis simul mixtis: nam odorata magis laxant uteri vias, scetida autem expultricem ad vacuationem stimulant.

Pro odorato suffitu conveniunt aroma-
ma-

Medicina Pauperum. 115

mata omnia, baccæ lauri, grana juniperi, majorana, myrrha, peucedani radix. Satureja, thymus.

Fætidiorum fumum præbent bitumen, lapis gagates, ruta, sulphur, & obvia quædam gummata, maximè autem asa fetida, & sagapenum.

Denique singulariter commendantur *peffi* ex allio trito, cum oleo spicato, item ex succo mercurialis, vel succo rad. Ebuli lana excepto.

Pro secreto habentur plantæ maximæ solia nudis pedum plantis supposita, gestata.

Valentia, quæ aliis, seu *peffis*, seu infusionibus uterinis admiscuntur, sunt Ari, & Serpentariæ radix, bryoniæ radix, Colocynthis, Cyclamen, Elleb. uterque, fel. maximè bubulum, hydropiper, & staphisagria.

Partum adjuvantia.

Partum facilitant etiam menses moventia, sed præter illa singulariter juvant; Herkus accipitris ad drach. j. ex vino potum.

Stercus Falconis eadem dosi ex vino al.

albo pariter potum .

Testiculorum equi castrati in talcolas sectorum , cum vino albo ablut. in furno exsiccat. pulvis ad drach. i. ex vino albo aromatico sumptus .

Rad. bilinguis, , cardiaca herba, & gallitricum , ex vino albo . Datur eorum pulvis cochlearis mensura , vel succus ex vino albo calido .

Secreti magni loco habetur à Fallopio boracis officinarum scrup. j. ex decoctione matricariæ , aut Sabinæ .

Bedditur, & partus facilius cochleis in cibo sumptis aliquot diebus ante partum .

Item turtur affata , cujus venter satietus sit baccis lauri, juniperi, & cinamomo , comesta, alternis diebus aliquot ante partum .

Exterius autem iustante partu, juvant lapis Ætites femori alligatus, laspis item, & Corallum ibidem alligatum, & magnes læva manu gestatas .

Secundinas pellentia.

Secundinas pellunt jam proposita adjuvantia partum, quæ internè sumuntur.

Peculiariter autem conferunt salviae decoctum ex vino albo, Lauri Alexandrinæ radix, Sem. matr. sylv. se-
seleos Massiliensis Semen, aut radix. Datur eorum pulvis ad drach. j. ex vino calido, vel salviae decocto. Valet quoque pulvis baccar. lauri ad drach. j. ex vino albo, vel aq. aut decoctione lilior. alb.

Commendatur & hic pulvis.

℞. Rad. Aristol. rot.

Myrrhæ an. drach. sem.

Piperis scrup. i.

F. Pulvis sumendus ex aqua, vel decoctione capil. ven. polytrichi.

Efficacius redditur medicamentum addito tantillo croci.

Habentur quoque pro expertis, Di-
ctamni pulvis bibitus ad unc. i. & pul-
vis prædictus testiculorum equi castra-
ti.

Fœtum mortuum educentia.

EXpellentia secundinas, fœtum mortuum quoque educunt.

Dictamo præcipua vis tribuitur, tum potu, tum suffitu.

Peculiariter etiam juvant caniculæ primæ feturæ lac potum.

Sium pro olere in cibo sumptum.

Scordij succus ad drach. sem. cum croco bibitus.

Suffitus stercoris columbini, sulphuris, spolii serpentis.

Non negligenda sunt etiam ad hoc opus, quæ femori alligata partum faci-
litant.

Inter experta celebrantur hæc duo.

℞. *Chrysocollæ mineralis* scrup. ii. vel
Boracis drach. i.

Cinamom.

Crocī an. drach. i. Misc. F. pulvis

Exhibendus ex vino albo, vel deco-
cto *Artemisæ*.

Item ℞. *Chrysocoll. mineral.*

vel *boracis.* drach. sem.

Dictamni cretici scrup. i.

Succi Sabin. unc. sem.

Tri.

Medicina Pauperum. 115

Tritis terendis, misceantur unc. iii.

*Vini albi: vel, præsentē febre,
decoctionis Polytrich. aut capil.
Ven.*

Pro potu.

Hæmorrhoides aperientia.

Si obcæcatæ hæmorrhoides tumeant
referantur affrictu folio borragi-
nis, ficulneo, cucumeris asinini, &
bryoniæ. Juvat quoque internus usus
aloes. His non proficientibus, appli-
candæ sunt hirudines.

*Materiam pravo motu agita-
tam sedentia.*

Quæ præter naturam moventur,
sistuntur revellentibus ad par-
tem oppositam, repellentibus à parte
suscipiente, & intercipientibus inter
partem mandantem, & recipientem,
incrassantibus materiam fluentem, &
adstringentibus vias, per quas sit flu-
xio.

*Intercipiunt, quæ proposita sunt ad
bilis tenuis præparationem, & quæ ob-
li.*

illius nempe acrimoniam demulcent.

Repellunt omnia, quæ vias etiam adstringunt, de quibus paulo infra: & præterea omnia frigida, & humida, quæ incrassando intercipiunt, jam proposita.

Revellunt tum rubificantia, inter insensibiliter evacuantia enumerata; tum vesicantia, quæ parantur ex Cantharidibus ad Cerati, vel Emplastri formam redactis; aut ex flammula Jovis, vel rad. Ranunculi minoris per se tritis, & Cataplasmatibus forma admotis.

Exemplum Cerati sit, hoc

℞ *Cantharid. integ.* unc. sem.

Sem. annuos scrup. iiii. sem.

Resinæ drach. v.

Ceræ. drach. ii.

Misce P. Ceratum pro 4. vesicatoriis, corpori adulto convenientibus; pueris, & mollioribus sufficit pars dimidia.

Pro Emplastro, ad 4. vesicantia;

℞ *Cantharid.* drach. iii. vel iiii. (pro densiori, aut molliori habitu corporis.)

Sinapi scrup. iiii.

Sem.

Sem. Ammeos drach. i.

Fermenti acerrimi. unc. i. sem.

Acet. acerr. q. s. F. Emplastrum.

Acerrimum acetum est scylliticum, & quod ex tempore parari potest ex allii, Ari, vel Cepæ rubræ decoctione; vel dictæ cantharides tunduntur, & subiguntur cum mica panis recentis, aut cum caricis, subinde irrigando materiam aceto acerrimo, & F. Emplastrum.

Potest quoquē vesica celerrimè excitari, affuso oleo, vel aqua fervente; sed ea ratione, ut per cannulam latam materia adspargatur, ne latius diffundatur, quam expediat, ve Oleum immittatur parti munitæ circulo chartaceo, aut simili tam amplo, quàm magnam cupias excitari vesicam.

Causam substantia peccantem eradicantia.

PEccant substantia, suntque toto genere præter naturam, corpora vulneribus infixa, vermes, calculi, venena, pus; quibus conveniunt ex-

trahentia, vermes necantia, calculum frangentia, alexipharmaca, & pus moventia.

Extrahentia. Hæc quamvis proportionem habere debeant cum infixis corporibus, ob quam alia alias materias trahunt; ut magnes ferrum, & fuccinum paleam; quædam tamen indeterminato cujuscunque corpori extrahendo è vulneribus conferunt, anagallis, nimirum erundinis radix, aristol. rot. rad., dictamnus, gladioli superior radix, lacertæ caput, propolis, spatulæ foetidæ radix, tiliæ cortex medianus, viscus. Quæ omnia adduntur Emplastris; vel per se trita ex vino vulnere admoventur.

Admiranda vis tribuitur ad extrahenda omnia infixa, etiam è profundis partibus corporis, linguæ vulpis evulsæ mense Martio, & exsiccata, atque ulus tempore macerata vino, donec mellescat, & calidæ vulnere admotæ.

Sunt, qui eandem vim tribuant adipi, & pelli leporinæ eodem mense conquisitæ, sed operandi modo extrahentibus quodammodo adversatur; nam infixa non trahit versùs se, sed propel-

lit

lit à se ; unde non ab vulneris oras ad-
movetur , sed ad partem averſam
ejuſdem membri læſi ; ut ſi vulnere ſin-
cipiti inſiſſio aliquid inhæreat , pro-
pelli , ajunt , foràs , dictis materiis occi-
piti applicatis .

Vermium remedia.

EX his quædam necant tantum ;
quædam necant , & ejiciunt .
Necantia , alia magis conveniunt lum-
bricis latis ; alia teretibus , & ascari-
dibus ; alia omni vermium generi ad-
verſantur , & ob eximiam vim , quæ
vermes interimunt , veluti vermium
venena ſtatui poſſunt .

*Necant lumbricum latum ; Allium ,
baccæ lauri , filicis feminæ radix , he-
liotropium majus , mali punici radix ,
mori radicis cortex , ſem. nigell. nux
juglans , Tabacum , Vitriolum . Dan-
tur in ſubſtantia ad drach. j. vel deco-
ctione , præſertim ex aceto , vel lixi-
vio dulci .*

*Necant teretes , & ascarides ; Ace-
tum , Arantij ſuccus , aciditas citri ,
& limonum , ſem. braſſicæ , rad. bi-
flor.*

floræ. card. bened. rad. gramin. bolus
armena, cardiaca herba, cruciatæ ra-
dix, omphacium, portulacæ succus,
& sem. personatæ radix, succisæ rad.
rerræ quecunque sigil. Torment. vin-
cetoxic. rad.

Necant & expellant; absynthium
quodcunque, abrotanum, amygd.
amar. aquæ Thermiales falsæ, Citrii,
& arantii sem. chamæd. dictamnus al-
bus, Gentianæ cujuscunque radix, li-
xivium, lupini, myrrha, marru-
bium, persicorum nuclei, flores, &
folia, ruta, scordium, sulphur, ur-
ticæ sem.

Ex his aliqua extemporanea compo-
nuntur, usu comprobata.

Exempli gratia in potu, qui talis.
℞. Emuls. ex drach. j. sem. Citrii,
vel Arantior. paratæ cum unc. iiii.
Lixivii dulcis.

Vini dulcis unc. ii. Misc.

Vel ℞. Absynthii pulverizat. scrup.
j. indatur malo arantio mediocriter
excavato, cum tantillo sacchari, &
aceti, coque super cineres calentes,
tum F. expressio pro potu.

Pro secretis habentur summitates,
vel

vel Eupatorii Avicennæ, vel Abſynthii marini, ferentium ſemen, datæ à ſcrup. j. ad drach. i. circiter ex vino, lacte, aut ſimili liquore.

Exteriùs parantur ex tempore, cum epithemata ex aloe, myrrha tritis ex aceto; aut exceptis felle bubulo; tum fomenta ex abſynthio ſuper calentem regulam excaletaſto, & aceto conſperſo, vel ex foliis perſici cum aceto calente tritis.

Pro illitione parabitur Oleum efficax tale:

℞. Herb. Abſynth. communis

Card. bened.

Scord.

Tabaci an. M. i.

Rad. cyclam. unc. ſem.

Colocynt. drach. ii.

Ol. commun. lib. ii.

Acet. acerr. lib. i.

Coq. lento igne ad conſumptionem humiditatis. F. Exprefſio. Colatura adde Myrrhæ pulver. unc. i. iterum bulliant lento igne uſque ad diſſolutionem myrrhæ, F. denuò colatura.

At veluti venena Vermium ſunt cornu cervi, cannabis ſem. aut fol. ſucus

cus; Corallina, seu mucus marinus; Eouia recentis succus, hypericum, lumbricorum terrestrium pulvis, petasitidis radix, ruta capraria, & argentum vivum probè expurgatum.

Dari etiam potest vulgaris Mercurius benè præparatus, purgatus inquam, ad scrup. j. circiter, cum auro foliato in pilulam redactus.

Efficax est etiam vinum, in quo vel maceratus sit per noctem dictus Mercurius: vel probè agitatus optimè purgatur ad hunc finem, & innoxius redditur, si cum succo rutaceo agitetur in phiala vitrea ad perfectam albedinem.

Gratum, & efficax paratur acetum, si in lib. j. aceti maceretur per biduum summitatum hyperici P. j. cornu cervi rasi unc. sem. cinamomi fracti drach. j. & coletur ad usum; sumitur in acetariis, vel ex cochleari, addito sacchari momento.

Calculus Frangentia.

Longè plura proponuntur à Scri-
ptoribus, quam comprobet ex-
perientia: nisi id accidere putemus
ob lapidum varietatem: nam medi-
camenta renales lapides comminunt,
à quibus vesicæ calculus vix aliquid
patitur: neque omnia, quæ lapides
adhuc molles, friabiles, & ex arena
nondum probè compacta cohærentes
dissolvunt, eadem atterere possunt
calculos durissimos ex lentis, exsic-
catoque maceo conglutinatos. Præter
ea quædam minutiores renum lapil-
los, & arenulis affines asperitate sua
conterunt, & expurgant, quæ gran-
dioribus calculis etiam renalibus ni-
hil conferunt. Operæ pretium est pri-
mò distinguere hujus generis medica-
menta in triplices classes, in ea, quæ
induratum lapidem dissolvunt; ea, quæ
conveniunt lapidi adhuc molli, & ex
arenulis non benè compacto; atque
ea, quæ minutiores calculos, & are-
nulas pellunt. Omnium ordinum ma-
gis obvia præcipuè sunt ista.

*Ad calculum minutio-rem, & arenu-
las. Avellan. sylvest. cortex altheæ
flavæ, seu abutili sem. calx cort. ovor-
lapis spongia; cochlearum hyemale
operculum, lucij piscis ossa capitis
pulverizata, lapis ex capite limacis,
lapis astracorum, mespilorum ossicula,
malvæ sem. milium solis, virga aurea.
Dantur in pulverem trita ad drach. i.
ex jure cicer. rubeorum.*

*Ad calculum adhuc mollem, & are-
nosum, Ammi, cardui fullonum rad.
cortex lauri, rad. Eryng. j. rad. fraxini,
sem. Genistæ radic. cortex; Irionis
utriusque Matthioli semen, Lappæ mi-
noris sem. mentastrum, nigellæ, &
nigellastri semen, Raphani cort. de-
coctio.*

*Alia dantur quoque in pulverem
trita, ad drach. j. ex jure cicer. rub. vel
alia de ratione diuretica.*

*Ad calculum induratum, vel gran-
dorem, Apri dentis pulvis, cicadæ
ulstæ cinis, cerasor. nuclei, borax of-
ficin. capil. ven. caudæ tremulæ cinis,
& caro. Galli decrepiti sanguis exsic-
catus, gummi cerasi; hirundinum pul-
verem cinis, limonum succus, leporis*

integri combusti cinis, lumbricor. terrestrium cinis, millepedes vino abluti, & exsiccati, pimpinel. saxifrag. solani vesicarii, seu Alkekengi fructus, saxifragiæ radix, sanguis hircinus, vulpinus, & leporinus exsiccatas, scorpiorum cinis, tribulus terrestris, urticae urentis rad. violæ purpur. sem. Hæc eadem potentiùs pellunt arenulas, & calculo molli etiam conveniunt.

Ex compositis facilè parabilibus celebriora, & arcanorum loco habentur ista.

℞. *Sanguin. hirci* herbis saxifragis per mensem nutriti.

Myrrhæ el. an. drach. sem.

Juris Cicer. rubr. unc. iii.

Succ. Limon. unc. j. Misce pro potu

Vel ℞. *Sanguinis è viva vulpe.*

Vini albi an. p. æq.

Coq. lento igne in olla vitreata, ad formam pultis; cujus exhibeantur unc. v. per 8. dies continuos.

Vel. ℞. *Millepedum præpar.* drach. j.

Aq. vitæ unc. sem.

Decoct. Cicer. rub. unc. ix.

Affundatur juri calefacto aq. vitæ, & sumatur tepidum horis 6. ante cibum,

per 9. dies.

Vel. *℞. Boracis offic. drach. i.*

Jur. Cicer. rub. unc. iiij.

*Aq. ardentis. drach. ij. Misc. pro
potu, exhibendo totidem die-
bus.*

Vel. *℞. Sem. violar. purpur. unc. sem.*

*Decoct. vel aq. veronica, vel Virgæ
aureæ. unc. vi.*

F. Emulsio danda per 7. dies.

Item, *℞. Succu tribuli maximè ter-
restris unc. iiij. bibatur calidus per se,
vel cum succo limonum. Eodem mo-
do haustus succus virgæ aureæ per ali-
quot dies, efficacissimus censetur.*

Pus moventia.

QUamvis immediatè materiam
toto genere p. t. non extirpent,
sed naturæ potius coquenti opem fe-
rant; quando tamen pus confectum
citius, tutiusque evacuatur, me-
diatè ad hoc quoque opus concu-
runt.

Per se autem pus movent, quæ par-
tis calorem foveant, seu ob tempera-
menti similitudinem, seu caloris in-
fluen-

fluentis effluxum prohibendo, porositatum infarctu.

Per accidens pus movent, quæ materiæ excessus retundunt, atque adeo commixtum sanguinem aptum reddunt, ut à calore nativo patiatur.

Partibus & habitibus calidioribus conveniunt cæpæ coctæ, caricæ pingues, crocus, fœnugræcum, lini semen, lilior. alborum radix, thus; & exterius adeps anserinus, caprinus, fermentum, resina quæque.

Extemporanea Emplastra poterunt esse hujusmodi.

℞. Picis aridæ ol. liquatæ. q. s. F. Empl.

Vel ℞. Resinæ cujuscunque, ceræ flavæ an. p. æq. Misce pro cerato: cui addi potest q. pars adipis anserini, & formari unguentum.

Vel. ℞. Rad. lilior. alb. coct. & contus. unc. ij.

Farin. sem. lini.

Fœnugr. an. unc. j.

Croci. scrup. j.

Ol. commun. unc. j. sem.

Decoct. rad. Idior. alb. q. s.

Misce F. Cataplasma.

Fermentum per se cum adipe anserino subactum est efficacissimum.

Partibus, & habitibus temperatioribus conveniunt alch. malva. amygd. dulc. butyr. vitellum ovi; quibus in externis adduntur adeps humanus, gallinaceus, suillus, œsypus, sebum, cera flava, propolis, sapa, tritici farina à furfuribus purgata, oleum commune benè maturum, non admodum vetus.

Emplastri vicem gerunt viva animalia admota, maximè catelli.

Ex aliis extemporanea Emplastras sic parabuntur.

℞. *Farin. tritic. vel nicæ pan. modicè ferment.* unc. ij.

Ol. communis unc. j.

Aq. calid. q. s. F. Cataplasma.

Vel ℞. *Fol. Malvæ.* M. j.

Butyr. unc. i.

Frigantur in sartagine, tum contundantur ad formam cataplasmatis.

Vel ℞. *Rad. alth. coctæ, & per setac. transmissæ.* unc. ij.

Farin. fœnugr. vel tritic. unc. j.

Ol. communis unc. j. sem.

Misce F. Cataplasma.

Par.

*Partibus, & habitibus frigidioribus
conveniunt* Aq. calida perfusa, hydre-
laum, lac, farina hordei, mala Cy-
donia cum lacte cocta, folia violæ pur-
pur. & viscus pomorum.

Vulgare Emplastrum paratur ex
mica panis cum lacte, & oleo com-
muni, vel rosaceo.

Vel *℞. Fol. malvæ.*

Violarie an. M. j.

Coq. & contund. addendo.

Farin. bord.

Ol. communis, vel ros. an. unc. i.

Misc. F. Cataplasma.

Quòd si accadat ratione pravæ ma-
teriæ tumorem facientis, opus esse pus-
moventibus per accidens, hoc est,
æquantibus excessum materiæ peccan-
tis, quæ alias convenirent habitibus
calidioribus, conveniunt tumoribus
frigidioribus; quia materiam frigidam,
& crassam calefaciunt, & attenuant;
quæ convenirent habitibus frigidiori-
bus, convenient calidioribus, quia
materiæ fervorem compescunt.

Unde constat, temperatiora propo-
sita ad omnem occasionem esse aptissi-
ma, modò calidis, modò frigis mix-

ta ; prout affectus suppuratione indigens ad frigidum magis , aut ad calidum vergere videbitur .

Venenis adversantia .

A Lexipharmaca propriè talia sunt , quæ proprietate substantiæ , seu toto temperamento vim verè veneficam oppugnant .

Impropriè hoc nomen merentur , quæcunque venena ob evidentis qualitatis excessum rejiciunt , qualia sunt Epiceraistica venenis exedentibus opposita .

Refrigerantia opposita venenis inflammatoriis, & calefacientia cardiaca, contraria venenis calorem extinguentibus, narcoticis.

Licet verò singulis venenis propria conveniant alexipharmaca , quia tamen vera species veneni , nullis propriis , certisque , signis deprehendi potest ; fit ut ad omnia alexipharmaca , quæ venenis omnibus resistunt , & nativi caloris robur tuentur , semper confugiamus ; quorum notitia ideo satis esse videtur ad venenorum , tum præ-

cautionem, tum curationem.

Claritatis autem gratia, tres statui possunt communiter alexipharmacorum ordines: alia enim adversantur præcipuè venenis in nobis natis, vel ab excellenti putredine, vel indicibili alia corruptione; & hæc peculiarem habent usum in febribus malignis, & peste. Alia opem ferunt venenis assumptis. Alia medentur venenis morfu, ictu, aut visu insillatis.

Febrim malignarum, & pestis Alexipharmaca, calida quidem convenient tempori, & habitui frigidiori; frigida verò, & temperata habitui, ac tempori calidiori.

Calidiora sunt; Carduus Sanctus, Carduus Stellatus, citrii cortex, & sem. dictamni albi radix, myrrhis, myrrha, scordium, morsus diaboli, ruta caprar. Scotzonera, Valeriana. major. vincetoxici radix.

Temperatiora sunt totum citrium, succus ejusdem; præterea arantiorum, & limonum, borrago, buglossum, distorta, bolus armena, cyanus uterque, cornu cervi, pimpinella vulgaris, pen-

132 *Joannis Prævoti*
taphyl. scabios. tormentil. terræ quæ-
cunque medicatæ.

Ex his aliqua satis utilia parari pos-
sunt, bezearticis pretiosis, & exoti-
cis non inferiora.

In primis utilissimus est hic syrupus
ex toto citro, qui satis temperatus, &
cnni naturæ conveniens est.

*℞. Malum citr. benè matur. & succul.
radula contritum, ponderans.
lib. j.*

Rad. Scorzonæ. unc. ij.

Herb. Scordii. M. sem.

Sem. Cardui Sanct. drach. iiij.

Aq. destill. ex succ. pomor. redalent.

ex sac. Acetosæ. an. lib. ij.

*Spir. Vitrioli scrup. iiii. vel ejus
locc.*

Succi Limonum. unc. ij.

Tritis terendis, F. infusio per hor.
xx. vase optimè clauso, tum leniter
ebulliant ad consumptionem tertiæ
partis.

F. Postea fortis Expressio, Colatura
sensim depuretur per digestionem ca-
lore leni, infundendo quotidie aliquot
flores Arantior., vel citrii, usque ad
perfectam depurationem, tum addo.

Sac.

Medicina Pauperum. 133

Sacchari fini lib. j. sem.

Coquatur lentissimo igne ad liquidioris syrupi consistentiam; cujus dosis est ab unc. sem. ad unc. ii.

Optimum est quoque oxymel paulo calidius.

℞. Scorzonera, Cardui Sancti,

Scordii.

Rutæ Caprar.

Scabios.

Bugloss.

Acetos. an. M. j.

Rad. Scorzonæ.

Tormentill.

Vincetoxic. an. unc. j.

Aq. Fontan. lib. iiij.

F. infusio per diem, tum adde

Mellis optimi lib. j. sem.

Coquatur lento igne ad perfectam despumationem mellis; facta expressione, & diligenti colatura, adde

Aceti optimi, in quo totum citrium rudula tritum contabnerit, ac bullierit unc. x.

Coq. lento igne ad oxymelitis consistentiam.

Potest quoque acetum parati efficax, cujus cochlear j. aut alterum immit-

134 Joannis Prævoti
mitti poterit iusculis alteratis, aut ei-
dis.

℞. Citriam integrum radula tritum.
Num. i.

Corna Cervi. præparat.

Boli Armeni lutei an. drach. ij.

Rad. bistort.

Tormentil. an. unc. j.

Sem. Card. Sancti drach. j.

Fol. Scordii P. j.

Acet. opt. per filtrum colati, ad
eminentiam 4. digitor.

Omnia crassè trita infundantur ace-
to in phiala optimè clausa, & stent ad
solem, vel in hypocausto per aliquot
dies, agitando materiam quotidie,
donec acetii color amplius mutari non
videatur; tum F. colatura, & serve-
tur usui in vase vitreo clauso.

Est hic pulvis febribus malignis uti-
lis.

℞. Bal. Armen. lutea.

C.C. præparati.

Rad. bistort.

Torment.

Sem. Card. Sancti.

Acetos.

Cortic. Citri. an. drach. i.

Cam.

Campbor.

Croci an. gr. v. *Misce*. *F. Pulvis*, dandus à drach. sem. ad drach. j. in iure, aut bolo reformato cum succo citri, aut limonum: immitti quoque potest panatellæ, aut ptisanæ: potest etiam cum portiuncula *Tragacanthæ*, solutæ in aq. ros. aut suc. citri, probè subigi pulvis, reformatus in pilam compressam, lapidi bezoartico similem, quæ demum exsiccata diutiùs integris viribus durabit.

Exteriùs utile erit dictum acetum alteratum toto citro, pro oderamentis, & Epithematibus cordis additum proportionatis aquis, vel decoctionibus.

Ajunt sulphur continuè in ore gestatum præservare à peste.

Venenis assumptis conferunt, præter jam dicta, inter calida quidem *Ammi*, angelicæ utriusque radix, anthoræ radix, anisum, aristoloch. rotund. aromata omnia, brassicæ sem. carlinæ radix, caryophylleus flos, cruciatæ radix. Ericæ flos, & coma, enulæ rad. juniperi baccæ, ligustici rad. & sem. napi sem. nux juglans, polemonii rad. ruta hortensis, unifol. rad.

Temperatiora sunt, aq. in ophite vase asservata, ebur fossile, fungus cervinus, glandium quernarum decoctum, hyperici semen, terra Melitenensis.

Datur dictorum pulvis ad drach. j. ex vino generoso, vel ex aceto tepido, aut utroque mixto.

Composita variè fingi possunt, pro cujuscunque arbitrio.

Celebre est, & antiquum antidotum ex nuce juglande, cum tribus rutæ foliis, & carica, quotidie mane sumptum.

Huc etiam facit Theriaca Diatesaron dicta, paratu facillima.

Rad. Gentian.

Bac. lauri, (ad venena præferrem baecas Juniperi) Myrræ.

Rad. Aristol. rot. an. unc. ii.

Mellis despumat. lib. ii.

F. Electuarium.

Sunt quoque ad venenorum, & pestis præservationem celebres, & parati facillimi pulveris, Gryseus Cæsaris, & Saxonicus, quorum descriptio extat apud Veckerum lib. 2. Antidot. Spec. Sect. 20.

Hoc

Hoc acetum valet quoque ad venena, & ad pestem.

℞. *Rad. Angelicæ sylv. in umbra siccatæ.*

Gran. Junip. an. unc. i.

Myrræ unc. sem.

Fol. Rutæ. P. i.

Cinamom. drach. i.

Omnia crasso modo tusa infundantur, & digerantur per octiduum in aceti optimi (rosar. est melius) lib. i. sem. tum coletur, & ejus sumatur quotidie mane cochlear unum jejunio ventre.

Exterius valet raphanus in taleolas dissectus, sub alis gestatus, procurato interea sudore.

Celebria sunt olea Magni Ducis, & è Scorpionibus Matthioli; quorum loco alia minus laboriosa, & æquè valida componi poterunt hac ratione.

℞. *Ol. benè maturi (quò antiquius, eò est melius) lib. iii.*

Vini alb. aromatici lib. i. sem.

Rad. gentian.

Torment.

Imperator.

Vincetor.

138 *Joannis Praetii*

Angel. vulg. an. unc. i.

Summit. Hyperici.

Fol. Tabae.

Rutæ. an. M. i.

Gran. Juniperi. unc. sem.

F. infusio per quatrimum in vase
optimè clauso, deinde bulliant ferè ad
consumptionem medietatis. Facta
expressione adde

Herb. scord. M. i.

Myrrha.

Aloes.

Croci an. drach. iii.

Iterum bulliant per 6. horas, & F.
Expressio, & Colatura. Valet quoque
hoc oleum ad vulnera venenata, & ver-
mes.

*Morsibus, ictibusque venenatis inter-
na quidem conveniunt alexipharmaca
cardiacis mixta.*

Externè verò eadem conveniunt mix-
ta attrahentibus veneam ad partem
læsam, vulnusque tenentia apertum,
quoad virus expurgatum sit: quod
quadraginta ferè dierum spatium fieri
solet, qualia sunt omnia aperientia
calidiora, & rubificantia, de quibus
alibi dictum est.

At

At propriè Alexipharmaca sunt ;
Ammi sem. aristot. long. radix , bdel-
lium , Dictamnus uterque gladioli ra-
dix , gallorum gallinaceorum cere-
brum , origanum , pimpinella ; Sa-
xifrag. radix , & sem. personata , ruta
capraria , Tragopogi , & cujuscu-
que Scorzonerae fol. & radicum succus.
Sumuntur hæc omnia cum vino albo
calido .

*Idem ferè præstant alexipharmaca ,
pro assumptis venenis proposita . Illud
autem universalitèr est sciendum ,
cujuscunque Animalis venenati car-
nem suo mor sui , vel ictui admotam
venenum extrahere . Inde celebris è
serpentum aquaticor. sed maximè vi-
perarum pulvis , ad venena quorum-
vis serpentum ; imò , si famæ creden-
dum est , ad omnia venena , tum cu-
randa , tum præservanda , adeo ut
pulvere semel sumpto ad drach. sem.
ex vino aromatico , quidam affirmant
corpus à venenis immune per multos
dies reddi .*

Paratur autem hic pulvis tripliciter
& primò quidem :

℞. Cor , epar , & tres priores verte-
bras

bras viperæ, vel colubri, exsicca in furno, tere in pulverem: adde rad. imperatorie part. æqu. Misc.

Secundò, caro viperina optimè lota vino albo, relicto corde, & jecore lentè exsicccetur, ut in pulverem teri possit, & per se usurpetur.

Tertiò, caro viperina exemptis intestinis, excepto corde, & jecore, incidatur, & per octiduum sale conditur, tum includatur cribro undique benè munito, & subrùs excitetur quotidie suffumigium odoratum quater, aut quinque, injecto ignitis carbonibus pulvere ex myrrha, baccis lauri, juniperi, & caryophyl. quumque caro optimè redolere sentietur, includatur ollæ vitreæ, operculo lutato probè munitæ, & indatur furno panario, ibique stare sinatur, donec tota carniū substantia cum ossiculis suis redigi possit in subtilissimum pulverem. Huic pulveri plus tribuunt recentiores, quam antiquæ Theriacæ, & Mithridaticæ confectiōi.

Præter ista, habet rabidorum animalium virus certa quædam antidota, quibus per 40. dies sumptis, vulnere in-

interim detento aperto, arcetur rabies, & aquæ timor. Sunt autem allysum, cancrorum fluviatilium cinis, rosæ sylv. radix, & pimpinella communis. Dantur scorim, vel mixtim à drach. j. ad ii. ex vino albo; utiliter miscentur radices gentian.

Galenus suum antidotum parat ex i. parte thuris, partibus v. gentianæ, & x. cancrorum fluviatilium crematorum.

Experientia quoque probatum esse ajunt hunc pulverem, etiam ad sanandum aquæ timorem, exhibitum in vino à drach. sem. ad drach. ii. quotidie tribus horis ante cibum.

Fol. polypod.

Rutæ.

Verben.

Salviæ.

Plantag. angustifol.

Absynth. comm.

Menthæ.

Artbemis.

Meliss.

Beton.

Hyperic.

Centaur. min. an. eq.

Sic.

Siccentur in charta, & terantur in pulverem.

Hactenus de medicamentis oppugnantibus causam morbi principalem, à cujus ablatione morborum naturalium curatio inchoanda est, nisi adsit aliquando aliud urgens, quod trahat ad se curationem. Illi enim statim prospiciendum est, etiam ad tempus neglecta causæ, & morbi providentia, si urgens nullas det inducias, & citò mortis periculum inferat.

Urgere autem intelliguntur immediate quidem, & per se primariò imbecillitas Spirituum Vitalium in omni deliquio, & syncope; mediatè verò, & secundariò vehementissimus dolor, continuæ vigiliæ, & immoderatæ quæque evacuationes, unde imminet spirituum dissolutio.

Istis urgentibus opponuntur roborantia spiritus, dolorem sedantia, somnum conciliantia, fluxus sistentia. Si morbus, aut causa principalis ob sui vehementiam, & ægri imbecillitatem induant aliquando naturam urgentis, ut calor febris ardentis in sene, & pituitæ crassities, ac lentor in
fe-

febre exquisitè quotidiana , non alia
postulant remedia , quam per se con-
traria ; de quibus partim dictum ,
partim dicetur infrà in censu remedio-
rum morbos tollentium .

*Symptomatum urgentium
remedia .*

Spiritus itaque roborantia , eosdem
reficiunt, vel per accidens, tollen-
do causas , ob quas dissipantur ; de
quibus non est hic sermo : vel per se ,
tribuendo materiam , ex qua celeriter
generari possint spiritus , & innatum
cordis calorem roborando .

Roboratur cor cordiacis , de quibus
intemperie .

Tribuunt materiam aptam , ut con-
vertatur in spiritus , tum alimenta
boni succi , & tenuis substantiæ ; in-
ter quæ præcellit vinum odoratum :
tum odoramenta , quippe quæ tenues
halitus spiritui affines cordi suppédi-
tant .

In causa calida fiant odoramenta fri-
gida , aut temperata , qualia præbent
acc-

acetum , camphora , rosæ , violæ ,
myrtus , cortex pomorum redolen-
tium, & cydoniorum flavescentiam .

Optimum est acetum his materiis
alteratum , facta per aliquot horas ma-
ceratione , vel levissima ebullitione ,
tum ad aeris alterationem , mixtum
aquæ cubilibus inspergendæ , tum ad
odoramenta naribus admovenda.

In causa frigida fiunt odoramenta ex
flor. citri, Arant. Limon. veronic. co-
ronar. Jasmin. lil. conval. rad. angel.
cyper. valerian. hortens. fol. calamenth.
montan. majoranæ, melis. menth. roris-
marin. spicæ , lavend. Thym. cortic.
citri. bacc. lauri , & juniper. & quib-
scunque aromatibus .

Præstantissimum est acetum genero-
sum , vel vinum jam dictis alteratum.

Excellit quoque odor carnis assæ ,
caryophylli, & cinamomo per punctæ,
quemadmodum & panis adhuc calen-
tis , Malvatico vino, vel simili genero-
so inspersi .

In eundem finem parari poterunt
olea ex aromatibus , minimè laborio-
sa, & satis utilia pro narium , & cor-
dis inunctione , si cum oleo communi
cla-

claro, & minimè fœculento, atque pulvere cinamomi, vel caryophyllor. fiat veluti puls liquida, quæ in vase clauso finatur per aliquot dies in loco calido, deinde torculari exprimatur.

Dolorem sedantia sunt triplicia; Sanantia nimirum, quæ causam doloris tollunt, propria anodyna, quæ relicta causa, sensum partis demulcent; & narcotica quæ sensum omnino auferunt, vel stupefacta parte, vel indotto somno.

Sanantia huc non pertinent, tam late enim patent, quàm morbi, & eorum causæ, à quibus solvi potest continuitas partis.

Proprie anodyna sunt, althæa, amygd. dulc. aq. tepida, anethum, chamomilla recens, fœnumgræcum, lini semen, malva, melilotus, ovi vitellum, jus pingue.

Præter quæ, in externis conveniunt profoementis, animalia exenterata adhuc calentia, pulmones, & omenta animalium, lana succida, hydrelæum, lac præcipuè ovillum, & vaccinum calens, panis triticens mediocriter coctus adhuc calens.

Pro innunctionibus adeps suillus, gallinaceus, vitulinus, humanus, butyrum, sebum, mucilago, sem. lini, malvar. althææ, scœnugræc. & olea ex dictis herbis, & seminibus per decoctionem parata.

Sed præter anodyna communia, sunt quædam alia determinatis partibus dolentibus singulariter conferentia, quæ idèò specifica anodyna dici possunt.

Ad dolorem capitis ex quacunque causa efficacissimum est hoc oleum.

℞. Succus verben. optimè depurati lib. ii.

Ol. Rosar. simpl. lib. i.

Destillantur per alembicum lento igne cinerum, liquor abstractus denuò affundatur, iterumque destilletur, idque tertio repetatur. Miscetur enim succus oleo inseparabiliter, eoque tepido imbuatur linteolum pro frontali, & illinantur suturæ.

Ad dolorem dentium, extollitur oleum destillatum per descensum è ligno buxi.

Dolori colico, certam opem affert cranium humanum præparatum, drac. j. pon.

Medicina Pauperum. 147

j. pondere exhibitum, cum scrup. j. sem. anis. in causa frigida; cum coriandris verò in causa calida.

Item pulvis testiculorum Equi castrati ad drach. j. eadem ratione exhibitus prodest.

Ad dolorem hæmorrhoidum, excellit hoc oleum.

℞. *Rad. scrophular. unc. iiij.*

Chelidon. Major. unc. ii.

Spongiar. cynorrhod. innascent. num. iiii.

Sem. Agni casti drach. ij.

Ol. commun. lib. ii.

Radices inciduntur, reliqua rutilè contundantur, & insolentur per mensem, & ferventur ad usum; vel macerentur per octiduum in loco calido, deinde coquantur ad consumptionem humiditatis, & fiat expressio cum colatura.

Ad dolorem pectoris, singulariter valet oleum è sem. lini ab unc. ij. ad iiij. bibitum.

Ad dolores articulorum, expertum est hoc fomentum.

℞. *Fol. malvæ.*

Ebuli.

Plantag. an. M. i. G 2 A 7.

Aq. fabrorum. lib. ii.

Bulliant ad consumptionem tertiæ partis ; facta expressione, & colatura, dissolvatur in ea salis nitri per sulphur purgati (quem appellant salem prunellæ] unc. sem. & linteum imbutum calidè applicetur parti .

Narcotica , eidem parti admota stupefaciunt , assumpta verò, vel odorata, aut capiti administrata somnum conciliant . Differunt qualitatibus intentione à propriè somniferis , quia hæc mediocri frigiditate , & humiditate somnum conciliant ; illa utriusque qualitatibus excessu soporem inferunt , & si largius usurpentur , Caram , & Apoplexiam .

Est tamen quidam narcoticorum gradus ; alia sunt miriora , quorum usus non tam est periculosus : alia valentiora , quibus non est utendum , nisi dolore , aut vigiliis valdè urgentibus ,

Mitiora sunt , intrinsecus quidem sem. papav. alb. ad drach. i. circiter , exterius verò in lotionibus, fol. solani hortensis , & papaveris sativi .

Valentiora sunt cicuta, hyoscyamus
al.

albus, mandragora, opium, stramonium rotundum: hyoscyamo nigro & stramonio longo satius est abstinere, ob insignem noxam, quam visceribus afferunt.

Ex aliis sunt odoramenta, & lotiones pedum, & capitis, soli opio, & stramonio rotundo internus usus concedatur.

Datur Stramonii semen in substantia, à scrup. sem. ad scrup. i. circiter, infusum à scrup. i. ad scrup. ii. Corrigitur vino generoso.

Opium datur à gr. ii. ad v. correctum croco, aut pipere, & vel in pilulam redactum, vel infusum vino generoso; Orientale opium nostrate paulò validius est, sed quia exoticum opium sæpè adulteratum ad nos convehitur, & aliquando magno pretio venditur, satius est purum ex nostrate papavere, hac Quercetanni ratione: Sume quamlibet quantitatem capitum papaveris hortensis, rubeum, florem gerentis; quando jam primi flores explicati apparent, tunde in mortario lapideo cum pistillo ligneo, materiam pone in vitro capaci, &

150 *Joannis Prævotii*

tantum aceti albi generosi affunde, donec materia optimè irrigata sit, & acetum duobus transversis digitis supereminet: digerantur per quindecim dies circitèr, quumque acetum tubescere incipiet intensè, includatur materia lineo sacculo, & fortiter exprimatur; quod expressum est, lento igne evaporet ad melleam consistentiam, quam adhuc calentem conice in aqua frigidam, ut materia coaguletur, tunc oxime, & humiditatem absterge.

Cæterum ex compositis Narcoticis duo sunt præstantissima, & præ aliis officinalibus paratu facillima.

Primum est Gwainerii pro usu externo.

℞. Opii.

Succ. Hyoscyami.

Mandragor.

Mororum immaturor.

Lactucæ.

Hederæ arboreæ an. unc. i.

Dissolve opium succis, eo dissoluto imbue spongiam, & ad solem per 15. dies exsicca, cum utivols, merge spongiam in aqua tepida, & naribus ad-

admove. Retinet hæc spongia vim suam per aliquot annos.

Alterum inserviet usibus internis, Laudanum nimirum, quod bidui spatium parari potest hac ratione.

℞. *Extract. Croci* scrup. i.

Extr. spec. diamoschi scrup. ii.

Extr. opii præparat. scrup. iiii.

Misc. & cum guttis iij. ol. caryophyl. destillat. malaxa.

Crocus, & species extrahuntur aqua vitæ, opium verò aceto destillato.

Præparantur autem opium, si subtiliter concisum leuto calore exsicce-
tur, donec fumum amplius non emit-
tat, & digitis tritum in pulverem re-
digatur. Hujus posis est à gr. i. sem.
circiter, ad gr. v. Dolores solvit, vigi-
lias pertinaces sistit, & immodera-
tos, acresque fluxus compescit.

Somnum conciliant etiam Narcoti-
ca, & quidem tanto potentiùs, quàm
verè somnifera, quantò validiores
causas requirit sopor, quàm somnus.
Quo fit, ut ferè somniferis non confe-
rentibus; tandem veniendum sit ad
narcotica, seu soporifera jam dicta.

Verè autem somnifera sunt Amygd.

dulc. & earum emulſio, lac quodcun-
que, lactuca ſativa, muſcus arboreus
recens, nymphaea, ſempervivum ma-
jus, viola purpurea, umbilicus Vener.
& vinum oligophorum bene lymphat-
um. Horum adminiſtratio varia.

Jura carniū alterantur lactuca, &
violis.

Datur emulſio amygd. dulc. ex de-
coctione lactucae; editur lactuca co-
cta condita aciditate arantii, citri, aut
limonum.

Ex herbis fiunt decoctiones pro ca-
pitis, & pedum lotione.

Parari poteſt pro illitione narium,
& temporum, extemporaneum oleum
hac ratione.

R. Herb. Lactuc.

Nymphaeae.

Sempervivi mai.

Solani hortens. an. M. i.

Ol. Commun. unc. viii.

Cocq. lento igne ad humiditatis con-
ſumptionem, expreme, & cola.

Eundem habet uſum oleum viola-
tum, & nenupharis officinar.

Fluxum ſilentia illa omnia ſunt,
quæ materiam pravo motu agitatan
ſe.

sedant repellendo, revellendo, interceptiendo, viasque adstringendo; ideo non sunt hoc in loco recensenda.

Quæ nonnullis fluxibus magis appropriata esse videntur, peculiariter annotabuntur in usu astringentium.

Restat ergò enumeratio medicamentorum pellentium morbos, quorum usus est maxime post causæ, & urgentis ablationem. A morborum autem tria summa genera statuuntur, intemperies, mala conformatio, & soluta unitas.

Alterantia morbosam Intemperiem totius, & partium.

QUamvis morbosæ intemperies sint octo, quatuor simplices, totidem compositæ, non est necessarium cetero alterantium ordines constituere. Primò, quia intemperies compositæ curantur simplicibus alterantibus mixtis, atque compositam qualitatem, prout exigit necessitas, producentibus; deinde, quia inter qualitates simplices humiditas, & siccitas tolluntur ferè medicamentis

calidis, aut frigidis: humiditas enim excrementitia curatur, tum calidis rarefacientibus, & absummentibus; tum frigidis exprimentibus; tum aridis utriusque generis cohibentibus humiditatem.

At morbosa siccitas, quum supponat defectum nativæ humiditatis, quæ non restituitur medicamento, sed alimento, tollitur potius congruo victu, & aliquo calore in exsiccata parte excitato, cujus beneficio sanguis eò attrahatur, & facilius concoquatur. Itaque satis erit proponere medicamenta calefacientia partes refrigeratas, & refrigerantia calefactas, siquidem utriusque simul mixtis facile erit medicamentum in activis temperatum conficere, in passivis autem humidum, & siccum, prout necessitas, & tollenda intemperies postulare videbitur.

Alterantium porro medicamentorum quum duplex sit genus, alia sint determinata, à quibus certæ partes magis affici videntur: alia sint indeterminata, quæ in totum corpus indifferenter agunt, sufficiet proponere tantum alterantia determinata; quoniam

totius corporis intemperies alicujus præcipuæ partis noxam sequitur, cujus remedia, & toti corpori opem ferunt.

Alterantia determinata sumunt nomen à parte, quam juvant, unde Cephalica à capite, ab oculis Ophthalmica, ab articulis Arthritica, à nervis Neurotica, a partibus spiritalibus Pneumonica, à corde Cardiaca, à ventriculo Stomachica, a Jecore Hepatica, a splene Splenetica, a Renibus Nephritica, ab utero Hysterica denominantur.

Alterantia caput.

Cephalica calida, quæque refrigerato capiti conveniunt, præcipua, & magis obvia sunt Abrotanum, betonica, buxi lignum, calamenthum chamædrys, hyssopus, lauri folia, & baccæ, lavendula, majorana, præonia, rosmarinus, ruta hortens. & capraria, salvia, satureja, serpillum, stæchas, thymus, viscus quernus, valerianæ silvestris radix, aquæ thermæ sulphuræ debito modo haustæ.

Ex aliis parantur decocta, electua-
ria, & vina medicata, loco confectio-
num, & conservarum officinalium.

Exemplum decocti.

℞. *Limatur. ligni buxi.* unc. ij.

Visci quercini subtiliter incisi
unc. i.

Aq. communis lib. vi.

F. Infusio per horas xv. postea adde

Fol. Betonic.

Calamentha.

Majoran.

Salvia. an. M. i.

Rad. pæoniæ. unc. sem.

Bacc. Lauri unc. i.

F. infusio, & decoctio lento igne
ad consumptionem tertiæ partis, &
F. Colatura, cujus exhibeatur lib. sem.
pro una vice, per aliquot dies.

Antiqui in curanda intemperie non
admodum recenti, quadraginta circi-
ter dierum spatium sua medicamenta
administrabant, quorum exemplo
nunc ut plurimum insistimus.

Exemplum Electuarij.

℞. *Beton.*

Calamenth.

Chamad.

Majoran.

Ros.

*Rosmarin.**Salviæ an. M. i.**Saturejæ.**Hyssop. an. p. i.**Bacc. Laari.**Thuris an. unc. ii.**Mellis despumat quadruplum.**Misc. F. Electuarium.*

Cujus exhibeantur drach. ij. circiter
per multos dies, vel ante decocti as-
sumptionem, vel vesperi ad ingres-
sum lecti.

Vina medicata magis commendan-
tur ex infusione rosmarini.

Exterius probantur lotiones, & fil-
licidia, vel aquar. thermalium sulphu-
ratarum, vel decoctionis dictarum
herbarum, præsertim paratæ ex lixi-
vio, cui addi potest rad. arundinis,
folia asari, & hederæ muralis.

Ex iisdem herbis addita portione
Thuris, fiunt, pulveres inspergendi
futuris.

Utile est quoque suffumigium Thy-
mi, & majoran. tubulo exceptum, eo
modo, quo tabaci fumus excipitur.

Denique fiunt oleo per decoctio-
nem dictarum herbarum, pro tempo-
rum,

rum , narium , & futurarum illitione.

Refrigerant calefactum , cerasa nigra , cranium humanum ustum , hordeum, ligustri flos, portulaca, rosæ, salicis flores, vitis capreoli, & omnia somnum conciliantia, ex quibus parantur decoctiones.

Excellit potus rectè institutus aquæ Thermalis ferratæ; qualia in Italia est Calderiana , Villæ , Lucensis , & B. Virginis Patavina .

Externè fiunt frontalia ex posca , maxime alterata sol. salicis , myrti, lactucæ , violar. & solani hurtensis.

Fiunt capitis irrigationes ex eodem decocto , vel lacte tepido.

Fiunt oxyrrhodina ex ol. rosaceo , & violato , cum quarta parte aceti .

Fiunt odoramenta ex rosis, & Violis .

Utilissimum est acetum his floribus alteratum, addito tantillo camphoræ.

Laudatur quoquè oleum per insolationem factum ex floribus salicis , pro narium , & temporum illitione .

Oculos alterantia.

Oculis refrigeratis, vel sinè materia crassæ affluxu, conveniunt chelidonium majus, Euphrasia, fœniculum, ruta hortensis, Verbenaca. Ex quibus fiant decoctiones, & electuaria pro usibus necessariis internis.

Commendatur usus Vini Euphrasiati.

Exteriùs fiant fomenta ex dictis decoctionibus, quibus utiliter miscbuntur anagallis, & fœnuigræcum probè lotum, nec non momentum Croci, aut aquæ Vitæ.

Confert fots aquæ marinæ cum tantillo croci.

Præstantissimum est sequens Collyrium ad oculos corroborandos, omnemque nubeculam, & suffusionem non confirmatam discutiendam; præterea ad omnem fluxionem frigidam, quodcunque vitium oculis inferentem

℞. Vini Malvat. lib. iii.

Gran. Tritici.

Sem. fœnicul. an. M. sem.

Cinam. elect. confracti. unc. ii.

Ca.

160 *Joannis Prævoti*

Caryophyl. contus. scrup. iiii.

Fol. Rutæ.

Cimar. Tauri an. P. sem.

F. infusio per diem naturalem; deinde coquantur lentissimo igne ad consumptionem quintæ partis, F. Colatura, adde

Tutiæ præparatæ. drach. ii.

Misce, & cum uti voles, decoctum agita, & turba. Si ad nebeculam, & suffusionem paretur, fervetur in æneo vase ad usum, aliàs reponatur in vitro.

Calefactis conveniunt *Cephalica* frigida pro usibus internis.

Exteriùs confert timentum, & frequens instillatio lactis tepidi, quo thus ignitum restitutum sit.

Si fluxio sit valdè acris, addatur quarta pars albuminis ovi.

Urgente dolore, & acerrima fluxione, instilletur tantillùm emulsio. sem. papav. albi ex eodem lacte factæ.

Fiat quoque cataplasma ex pomo dulci in lacte cocto, & contuso, quod certè juvabit.

Valent quoquè fomenta aquæ fluvial.

vialis tepidæ, in qua thus ignitum aliquoties extinctum sit.

Alterantia articulos.

A Rticulis refrigeratis conveniunt chamæpytis, seu iva arthritica, helichryson, juniperi lignum, & bacæ, lignum lentiscinum, resinæ quæcunque, maximè Terebinthinæ, salviæ, & smilacis asperæ radix.

Inter composita duo excellunt. *Primum* est usus Terebinthinæ per xv. dies circiter mixtæ, cum iva Arthetica, & in bolos reformatæ hac ratione.

℞. *Terebint.* unc. ii.

Pulv. ivæ arthetic. drach. v.

Misc. F. bolus.

Pro una vice. Si corpus sit humidum, utiliter miscetur scrup. sem. trochisc. de Vipera, vel alicujus pulveris Viperini descripti.

Dantur hi boli soli, vel media hora circiter antè conveniens decoctum.

Alterum decoctum est ligni lentiscini, sumendum per plures dies, cum tenui victu, & sudore, prout necessitas postulare videtur. Exempli gratia.

℞.

162 Joannis Prævoti

℞. *Ligni lentiscini*. unc. ii.

Juniper. vel *visci quercini* unc. i.

Aq. fontan. lib. vj.

Materia incisa infundatur per diem naturalem, deindè addantur.

Fol. Betonic.

Iva,

Rorismarin. an. M. i.

Bulliant lento igne ad consumptionem tert. partis, f. Colatura. Dosis unc. viii. pro una vice.

Exteriùs conveniunt balnea, & luta thermalia, sulphurata, & aluminosa.

Præterea fomenta ex Vino rubro generoso, alterata Iva, ebulo, roremarino, tabaco, & myrthi foliis, addito pauxillo salis, & aluminis.

Item Illitiones ex oleo, & adipe vulpino.

Tandem ad articulorum corroboracionem conferunt Vinacea calida, & frictio cum oleo antiquo, & quarta parte salis.

Turcæ magna cum utilitate incurrunt articulos, sed igne suavi, neque admodum molesto; imbuunt enim lintecolum lineum aqua ardente, accensum.

sum impingunt in articulum, sicque restinguunt.

Compertum est, dolores articulo-
rum usu sequentis aquæ per integrum
annum, etiam antiquos, vel omninò
sanari, vel longè mitiores, & infre-
quentiores reddi.

*℞. Summitat. & flor. Rosmarin. par-
tes ii.*

Aq. vitæ rectificatæ par. iii.

F. infusio in Vase optimè clauso per
horas quinquaginta; tùm destilletur
per B. M. vase ex omni parte benè mu-
nito. Hujus aquæ drach. i. sumatur,
vel cochlear. unum singulis septimanis
semel, & quotidie mane lavetur cum
ea facies, & articulus læsus.

*Calefactis articulis conferunt inter-
nà quidem ossa humana cremata, ad
drach. i. circiter, aliis refrigeranti-
bus mixta.*

Item decoctio ligni lentiscini, cor-
recta rosæ, & myrthi foliis.

Externè convenit posca, maximè
cum aceto rosaceo, aqua pluvialis
chalybeata, vel aqua fabrorum, al-
terata rosæ, pampinis; & myrtho;
cui utiliter additur ad humoris discus-
sionem.

tionem portiuncula lapidis prunellæ.

Pro illitione valet ol. ros. myrthin.
& ranarum.

Parantur etiam ex tempore remedia per decoctionem facta dictarum materialiarum.

Tale linimentum erit utilissimum ad leniendum dolorem ex calida, & acrifluxione;

℞. Ol. Rosac. compl. lambr. unc. i. sem.

Myrthin. unc. i.

Mucilag. sem. Cydonior.

Psillii.

Malvar. an. drach. ii.

Ceræ aq. fontan. sæpius lotæ unc. sem.

Misc. F. Linimentum.

Alterantia nervos.

Nervis refrigeratis præcipuè conveniunt chamædriis, castoreum, cerebrum leporis assum, centaur. major. rad. Hypericum, Lavendul. myrrha, nuclei pinei, peucedanum, primula veri, Spica Italica, salvia, & trifolium bituminosum.

Ex his componuntur aliqua efficacia,

cia, maximè verò decoctum, quale est arthriticum descriptum, addita chamædry, & primula veris.

Item bolus ex terebinthina, cum drach. i. circiter Cerebri leporis assi, & scrup. i. circiter castorei.

Exteriùs singularem usum habent balnea, & luta thermalia, sulphurea, & bituminosa.

Item fomenta ex vino generoso dictis herbis alterato, addita portione aquæ ardentis.

Pro inunctione fiunt olea per decoctionem dictarum herbarum, cum quibus aliqua lumbricorum terrestrium Vino ablutorum quantitas bullierit.

Duo præstantia parantur linimenta pro nervorum frigis affectibus, quorum alterum Spasmo ex repletionem; alterum paralyti, stupori, ac tremori utilissimum est.

Primum paratur ex stellionibus hoc modo:

℞. Stelliones num. V. vel eorum loco, lacerdas virides.

Infunde vivos in Oleo Chamæmel. unc. viii. cumque interierint, bulliant in

in eodem usque ad colliquationem
carnis, mox fiat expressio, cui adde
tertiam partem liquaminis anseris as-
sati, repleti thure, larido, myrrha,
& portione croci,

Alteram paratur ex anseris pingue-
dine hac ratione.

℞. *Fol. chamædryos.*

Ivæ arthriticæ.

Primul. veris.

Lavend.

Hyperici.

Salviæ. an. M. i.

Gran. Innip. unc. sem.

Myrrbæ.

Tburis an. drach. iiij.

Castorei. drach. i. sem.

Groc. drach. sem.

Herbæ irrigentur aqua Vitæ, deinde
tundantur, & cum reliquis fiat sar-
ctura, qua impleatur anser, cinna-
momi frustulis perpungendus, deinde
in veru assandus. Collige liquamen,
cumque nihil amplius diffuet, disse-
cetur anser, & bulliat in vino albo per
horam, supernatantem pinguedinem
collige, & misce priori liquamini.

Sunt, qui oleo per arrenam ex lum-

bricis terrestribus vino generoso ablutis destillato, tantum tribuunt, ut eo solo paralyfim curari posse affirmant.

Calefactis nervis eadem conferent, quæ pro articulis descripta sunt, exceptis cramatibus ossibus.

Alterantia partes spiritales.

HÆc cum calida, tum frigida, quæ materiam viis spiritalibus inhærentem educunt, jam proposita sunt in censu vacuantium pectus persputum: eadem quoque corrigendis pulmonum intemperantiis aptari possunt, sed præter illa peculiariter valent ad calefaciendum, & siccandum pectus.

Aqua Thermalis sulphurea pota.

Caricæ aliquot aqua vitæ macerata, donec turgeant, sumptæ jejuno ventre, & in ingressu lecti.

Decoctum Enulæ, farfaræ, hyssopi, prassii, pulmonariæ, faturejæ, Thymi. Evadet decoctum præstantius, si fiat cum gallo veteri, dictis herbis infuscto; iisdem opportunè alterabitur

tur mulsa plenior pro ordinari potu, aut Oxymel inde componetur quotidie manè ad unc. ii. exhibendum.

Veteribus familiare erat vinum mulsum, præsertim hyssopo, aut thymo alteratum; cujus usus per quadraginta dies, aut plures, exhibito victu tenui, tusses & spirandi difficultates persanabat.

Om nibus præcellit sulphuris usus, & Terebinthinæ, vel alicujus resinæ, maximè Laricinæ, & Abjetinæ.

Dabitur quotidie drach. j. sulphuris, maximè præparati, & in pollinem redacti, cum ovo sorbili.

Resina datur ad drach. ii. quæ præstans erit, si calida bibatur dissoluta unc. ij. Oxymellitis.

Externè conferunt balnea sulphurea, mora propè sulphureas Thermas, in aere vaporibus calidis, & potestate siccantibus pleno.

Vel fiant cataplasmata pectoris, ex farina meliloti, fœnugræci, pulvis hyssopi, calamenthi, & portione sulphuris cum melle, Vino albo, & oleo de seminibus lini in debita quantitate.

Calefacto pectori conveniunt præter pro-

proposita, cum expectorandum spumatum salsum, potus, aquarum Thermal. acidularum, tum ferrearum, & chalybeatarum.

Uſus Lactis, niſi obſtet deſtillatio, & decoctio; vel ligni ſantalorum rubrorum, vel ligni Rhodii, maximè radicis, ſumenda per plures dies, cum victu tenui ad frigidum vergente. præcipuè ex hordeo, & ſeminibus frigidis majoribus.

Decoctionis talis eſſe poterit.

*℞. Santal. rubr. vel ligni Rhodii
minutim incisi unc. j.*

Rad. Cichorii.

Hordei. an. unc. ſem.

Aq. fontan. Chalibeat. lib. ii.

F. infuſio per horas xv. tum bulliant ad conſumptionem medietatis, & F. Colatura pro duabus vicibus.

Hujus decocti uſu corpora calida tabi obnoxia ab hoc malo præſervari poſſent, quemadmodum etiam a ſputo ſanguinis imminente.

Celebratur etiam frequens uſus conſervæ roſar. tum ingreſſu lecti, tum mane jejuno ventre; præſertim ſi infundantur aliquot guttulæ ſpiritus

170 *Joannis Prævotii*
tus acidi sulphuris.

Pro externa refrigeratione sufficient illitiones ex oleo, vel unguento violaceo paratæ.

Alterantia Cor.

CArdiaca sunt multa quidem ex alexipharmacis venenorum assumptorum, omnia verò proposita pro alexipharmacis febrium malignarum, & pestis: sed præter illa conveniunt cordi refrigerato aromatica cujuscunque generis, aurantior, cortex, angelica odorata, calendula, calamentum montana, caryophylleus flos, cardiaca herba: caryophyllata, illium convallium, hederæ terrestris, Lavendula, melisse, mentha, ocimum quodcunque, petalitis radix, rosmarin. spica Celtica, & Italica, Ulmaria.

Ex his confici poterunt syrapi. Decocta, Electuaria, item pulveres, ac species inspergendæ cibis.

Optima erunt ad hoc opus composita jam descripta pro venenis assumptis, & in corpore natis, febremque malignam inferentibus.

Item

Item calida reficientia spiritus etiam proposita.

Poterit quoque parari vinum medicatum, quod per se cordi est amicum. Exempli gratia.

℞. *Herb. Calamentilib. montan.*

Scordii.

Rucæ caprarie.

Lavendul.

Melissæ.

Rosmar. an. M. j.

Rad. Caryophyllatæ.

Dictamn. alb.

Imperator.

Cortic. Arantior. an. unc. j.

Mirræ.

Cinamom.

Caryophyllor. an. unc. sem.

Croci drach. j.

Terantur seorsum in pulverem, tùm indantur manicæ Hippocratis, & per pulverem traiciantur vini albi aromatici lib. vj. quater, aut quinquies; cuius Vini dari poterunt unc. ij. circiter pro una vice. Si traiciatur eo modo aqua Vitæ, erit medicamentum efficacius, & dari poterit ad cochlear.

Pro externis remediis parētur sacculi

ex dictis herbis , & aromatibus ad regionem cordis gestandi

Item fomenta ex vino aromatico iisdem rebus alterato , addita semper portione croci ad maiorem penetrationem.

Denique illitiones fiant oleis eorumdem simplicium decoctione paratis ; aut oleis aromaticis ea ratione paratis , quæ exposita est titulo *Re-ficientium spiritus* .

Cordi calefacto conveniunt temperatiora pro venenatis febribus proposita : & præterea ebur , flos salicis , mater perlarum præparata , myrthus , nymphaea , os de corde cervi , poma redolentia , rosæ , santala , violæ .

Ex his habes aliqua composita inter alexipharmaca febrium pestilentium.

Utilissimus erit quoque usus conservæ violar. aut rosar. cum scrup. j. salis ex matre perlarum , pro una vice.

Fiet autem sal , si matrem perlarum ustam dissolvas aqua borrag. calida , addita portione aceti rosar. tunc destilles per filtrum , ac tandem coagules , facta totius umiditatis evaporatione

Externè sunt Epithemata ex. aq. flo. sa.

Medicina Pauperum. 173

salicis, rosar. viol. nymph. addito succo citri, aut limonum, aut aceto ros. ad penetrationem; ac si præsto sit camphora, imponentur quoque v. aut vj. ejus grana. Aquarum loco sumi possunt decoctiones borrag. bistor. Cyni, nymph. & viol. cum iisdem succis ex aceto rosac.

Alterantia ventriculum.

S Tomachica calida præcipua, & magis obvia sunt absynth. cujuscunque generis, sed præcipuè commune, & Ponticum, arantior. & citri cortex, ac semen amygd. amar. gentiana, major. mentha, origanum, rosmarin. & aromatica omnia; inter quæ præstant zodoaria, zinziber, galanga, & piper.

Ex compositis paratu facilibus commendatur vinum absynthites, oxymel simplex, absynthites.

Aqua vitæ, alterata maceratione absynthii in umbra siccati, additis, si lubet aromatibus.

Vinum generosum, quale fiet trajectum per aromata, sem. odorata, aut dicta simplicia trita, ad unc. ij. per

multos dies, jejunio ventre, sumptum
cum gr. i. aut. ii. piperis crassè triti.

*Confert etiam potus aquar. thermar.
sulphurat. & salitarum. Utilissimum
erit tale oxymel, si ejus quotidie acci-
piatur cochlear unum, aut alterum.*

R. Herb. Absynth.

Calament.

Summitatum Rosmar.

Ment. an. M. i.

Cortic. arantior. aut Citri.

unc. i. sem.

Anisi. Cīnamom. an. drach. i.

Melli. lib. i.

Vini albi generosi lib. iii.

*Coquantur lento igne ad mellis de-
spumationem; colaturæ adde.*

Aceti optimi lib. sem.

*Coq. ad syrupi consistentiam; cum
refruxerit, iniice zinziberis subtiliter
pulverizati drach. ii. Prodest quoque
mirum in modum quotidie sumere ex
ovo forbili, drach. i. circiter mastichis
pulveriz. cum momento zinziberis, aut
zedoariæ.*

*Exteriùs conferent thermarū sulphu-
rear. stillicidia, quæ deficientibus aquis
parari poterunt ex vino, præsertim ru-
bro*

bro generoso, alterato prædictis herbis, unde etiam fient fomenta.

Vulgus parare solet optima fomenta ex absynthio super regulam calefacto, & consperso vino Malvatico.

Item ex pane leviter tosto, tum consperso vino malvatico, & pulveribus aromaticis, præcipuè caryophyllis, galanga, & mastiche.

Parentur olea pro illitione, ex unius, aut plurium simplicium decoctione :

v. gr.

℞. *Herb. Absynt. commun.*

Menthæ.

Origan.

Calamenthi.

Lavendulæ. an. M. i.

Summitat. rosmar. M. sem.

Ol. Commun.

Vini Aromati. an. lib. i.

Coquantur lento igne ad consumptionem humiditatis, & F. expressio cum colatura, & servetur ad usum.

Calefacto Ventriculo conferunt aciditas aranrior. agrestæ, beberis, cerasa acida, corni fructus, citonea mala, granator. acidor. succus, hypocistis, labruscæ flos, mala austera,

morus immatura, pyra austera, pruna silvestria, (quorum succo Acaciæ loco utuntur Officinæ) ribes vulgaris, rosæ, sorba, succus Rhois, seu sumach, trifolium acetosum, uva crispa, vinum austerrum benè lymphatum.

Dari poterunt dictorum fructuum, & herbarum succi, vel decoctiones cum emulsione 4. sem. frigid. major.

Opportunus est quoque usus lactis asinini, aut caprili, temperati sexta parte circiter alicujus ex dictis succis, ne in nidorem vertatur.

Convenit tandem etiam potus thermarum acidularum, aut ferrearum; quales sunt in Italia Calderianæ, Lucenses, Lucerianæ, & B. V. montis Ortonis.

Exteriùs fiant fomenta, & epithe-mata ex decoctione rosarum, myrthi, balauſtior. cydonior. malicor. hypociſtid. labruscæ, addita portione acetî rosacei.

Utilissimum Emplastrum ex pulpa Cydonii cocta in aqua pluviali, vel chalybeata, respersum momento pulveris mastiche, & ros. rubr. Loco cydoniorum sumi poterunt mala austera.

Illitiones fient ex oleo, cum dictis herbis decocto ad humiditatis consumptionem, addita semper portioncula ceræ, aliquoties posca ablutæ, ut diutiùs hæreat vis medicamenti loco affecto.

Exsiccato ventriculo, cum defectu nativæ caliditatis, nihil præstantiùs lacte per multos dies usurpato, 5. aut 6. horis circiter ante cibum, sumendo sensim, ab unc. iiii. incipiendo, usque ad unc. vi. circiter, recens multum, & cum quarta parte mellis circiter, ne acescat.

Exteriùs juvabunt fomenta, ex oleis præcipuè, aut non valde calefacientibus, aut exceptis lana succida.

Conferent etiam fricationes factæ cum pice liquata momento olei absynthii, & ad partem relictæ usque ad modicum illius ruborem. Interim noctu fovendus est ventriculus, vel ad moto catello, aut manu propria, vel puello impubere.

Intestina Alterantia.

Intestinis eadem ferè conveniunt, quæ ventriculo ob partium connexionem, & ejusdem substantiæ proprietatem.

Refrigeratis tamen, ut in colico affectu sæpè contingit, peculiariter conveniunt cuminum, baccæ lauri, ruta, & aurantior. cortex. Dari poterit eorum pulvis ad unc. i. ex vino aromatico, vel emulsione sem. citri, aut aurant.

Commendatissimum est vinum medicatum diuturna maceratione cortic. aurantior. ad doloris colici curationem, & præservationem, si quotidie usurpetur.

Ad idem efficacissima est theriaca diateffaron, descripta inter alexipharmaca, exhibita ad unc. i. per se, vel cum vino aromatico.

Hæc eadem Clysteribus infundi possunt, quacunque forma. Quibus utilissimè adduntur ol. nucum, colocynthidis decoctum, & terebinthina, vel resina abietina, aut laticina dissolu-

luta cum oleo.

Exempli gratia.

℞. Decoct. chamæmeli.

Fol. lauri.

Colocynth. in petia ligati lib. i.

Ol. Laurin vel ol. nucum unc. iii.

Mellis crudi.

Terebint. an. unc. ii.

Salis commun. drach. ii.

Misc. pro clystere.

Exteriùs apprimè conveniunt illi-
tiones ex oleo laurino, & rutaceo; nec
non luta thermarum.

Calefactis intestinis utilia omnia re-
frigerantia Stomachum, & hepar. sed
primas tenent aqu. acidulæ, & ferra-
tæ thermæ, potæ jejuno ventre.

Lac clysteribus additum, & medii
abdominis irrigatio frequens, posca
subfrigida, quo medio dolores inte-
stinorum a tenui, & mordacissima bi-
le facilè, & citò mitigantur.

Alterantia Jecur.

*Ecori refrigerato conveniunt absyn-
thium, agrimon. chamapiys, gen-
tiana quæque, lavendula, luniperi bac-*

cæ, & lignum polium, spina Celtica, & Italica, quibus adde aromata omnia, & diuretica calidiora.

Inter composita maximè probantur vina generosa, medicata, absynthio, & aromatibus, qualia proposita sunt pro ventriculo.

Optimum est quoque ligni Juniperi decoctum, addita coma absynthii. Quod gratius evadet, addita portione mellis optimi despumati, præsertim si coquantur cum vino albo generoso in julepi consistentiam. Quara-
tione fieri poterunt ex aromatibus, & diureticis calidis varia decocta, addito semper absynthio.

Externa convenient fomenta ex vino aromatico dictis remediis alterato

Item luta thermarum sulphuratarum.

Illitiones oleo ex dictis simplicibus per decoctionem composito, quale descriptum est pro ventriculo.

Denique sacculi ex iisdem materiis variori linteo inclusis, super lecoris regionem gestati.

Calefacto verò jecori maximè confervant inter simplicia. Acetosa, cichor.

cucurbitæ pulpa, & sem. citrulli pulpa & semen, Endivia, Epatica, hieracium, hordeum, lapathum quodcunque, lactuca, lac (si absint obstructions, & febris) maximè acetosum, melonum pulpa, & sem. portulaca, scariola, fonchus, Taraxacon, trifolium acetosum, serum lactis solum, vel cum emulsione 4. sem. frigidior. major.

Ex herbis fiunt decoctiones in aqua, aut jure: vel exprimuntur succi, qui reservantur ad hyemem, tùm depurati, tùm condensati: illi ab unc. i. ad ii. misc. juri carnis hyberno tempore; hi verò a drach. j. ad drach. ii. dantur, & formantur in bolos, vel dissolvuntur in aliquo liquore.

Comeduntur herbæ quoque olerum more elixæ in aqua, aut jure carnis.

Ex hordeo fit ptisana, quæ gravior redditur, dealbata emulsione sem. melonum, aut cucurbitæ: cujus usus utilis est quoquè in panatellis.

His omnibus addantur aquæ naturales, vel acidulæ, vel ferratæ, recensitæ pro temperando ardore ventriculi. Illarum enim congruo potu nihil est

est præstantius ad jecoris refrigerationem .

Exteriùs conveniunt Epithemata ex succis, & decoctione potissimum cicchorei, & sonchi, cum octava parte aceti rosacei, vel aceti vulgaris, in quo tantillum absynthii cum rosis bullierit .

Ex violis quoquè, & rosis parabitur oleum pro illitione: quod etiam efficacius fuerit factum per decoctionem herbar. propositarum, cum oleo communi, ad consumptionem humiditatis .

Sed omnibus remediis præstat balneum aquæ dulcis toti corpori administratum, post debitas evacuationes, nisi febris obstet .

Alterantia Lienem.

Leni refrigerato peculiariter accommodantur agni casti semen, borrago, buglos. capparum radicum cortex ceterach. cuscuta, filicis radix, fraxini cortex., & sem. fumaria, hederæ muralis, baccæ benè maturæ, lingua cervina, lubuli flos, & radix, osmundæ

ra.

radix, tamariscus, Teucrium, Thymus. Horum pulveres bibantur ad drach. i. per 40. dies, ex stino absynthite chalybeato, aut aq. fabrorum.

Ex his componi possunt extemporanea decocta, vina medicata, & Electuaria.

Excellunt decocta ligni fraxini, Tamarisci, Teucris montani, & chamædryos, præsertim restincto chalibe novo, vel parata ex aqua fabrorum clarificata.

Sunt qui ex aceto, maximè passulata, hæc decocta parant, ad minuendos extuberantes lienes. Si acetum scylliticum sit præ manibus, utiliter miscbitur decoctis ad semicochleare.

Vina parantur maceratione dictarum materialiarum, fiuntque præstantiora, addito chalybe præparato cum ceno sulphuris: quæ præparatio fieri potest eo tempore. Exempli gratia.

℞. *Fol. Chamedry.*

Cuscut.

Ceterach.

Fumar.

Buglos. an. M. i.

Sem. fraxini.

Bac.

184 Joannis Prævot ii

Bac. hederæ mural. an. drach. ii.

Tymi.

Absynthii. an. p. i.

Chalybis præparari unc. i.

Vini albi generosi lib. iii.

F. Infusio ad solem, vel in loco calido per octiduum, agitando semper materiam semel, atque iterum. Denique vinum percolatum sumat quotidie ad unc. iiii. per multos dies, quatuor horis ante cibum, & ante opportunum exercitium.

Electuaria fient ex iisdem herbis, addito chalybe præparato, Ammoniac. & quadruplo mellis despumati.

Sunt qui baccis hederæ in pulverem reductis, & vel mixtis melli ad consistentiâ electuarii, vel bibitis ex vino, aut jure Cicerum ad unc. i. per quadraginta dies, miram tribuunt efficaciam.

Exterius convenient fomenta ex decoctione herbarum emollientium, addita radice bryoniæ, & cyclaminis, foliis hederæ, tabaci, ebuli, & absynthii ad partis corroborationem; nec non portione vini albi, & aceti sub finem decoctionis, ad majorem penetrationem.

Uti.

Utilis est hujus decoctionis extincto molari, aut pyrite lapide fumus exceptus.

Præstantissima quoque sunt fomenta ex filo cannabino cocto in lixivio forti, & calido, madidoque admoto parti. Insuper ex lutis thermalibus bituminosis, xv. aut xx. dierum spatium usurpatis.

A fomentis ungatur pars oleis ex tempore factis, coquendo simul, vel seorsum cyclamen, bryoniam, cappares: flores genistæ, tabacum; fol. hederæ, colocynt. ex oleo communi, cum vino albo, & aceto ad humiditatis consumptionem, addendo absinthium, vel amygd. amar. ad tuendum robur partis.

Post convenientem usum fotuum, & illitionum, applicetur parti ceratum, ut est vulgare ex Ammoniaco dissoluto ex aceto scyllitico, vel paratur similis facultatis aliquod ex dictis simplicium pulveribus, addito momento olei commemorati, ad sufficientem quantitatem resinæ pini, vel picis albæ, & ceræ novæ.

Laudatur quoque propolis melle,
ad-

adhuc turgida, per se contusa Empla-
stri formam, addito tantillo masti-
ches ad partis robur.

Horum loco conferet sacculus ex
æquis portionibus radic. cucumer. syl-
vest. pulpæ Colocynth. & absynthii.
super lienem gestatus,

Calefactum lienem refrigerant ea-
dem, quæ pro hepate sunt proposita;
sed addenda sunt quædam attenuantia
temperata, ob succi, quo nutritur,
crassitiem.

Hujusmodi sunt fragaria, capil.
Ven. lupuli, asparagi, trichomanes,
acetum, aqua fabrorum clarificata;
quibus alterantur decocta, fomenta,
epithemata, non negligendo in exter-
nis remediis aliquid absynth. ad partis
robur servandum.

Alterantia renes; & vesicam.

R Enibus, & Vesicæ eadem conve-
niunt, propter operis commu-
nionem, partiumque connexum.

Refrigeratis ergo profunt omnia diu-
retica calida suo loco proponenda.

Item betonica, chamomælum, cy-
pe.

peri longi radix, addita decoctionibus,
& electuariis.

Sed præstantiora censentur ad calefaciendas vias urinarias, tùm aq. sulphuræ pluribus diebus haustæ jejuno ventre, ad aliquot libras, imposito pulvisculo anisor. vel fœniculi, aut similis diuretici pro primo cyathos; tùm resina laricina, aut abjetina sæpius sumpta in bolo ad drach. ij. circiter; vel pe. ce, vel cum pulvisculo alicujus diuretici calidioris.

Vinum quoque generosum, præsertim album, diureticis calidis alteratum, est huic operi accommodatissimum.

Externè probantur infusiones in aquis thermalibus sulphuratis.

Fomenta ex decoctione calidorum diureticorum in vino albo chalybeato.

Illitiones ex oleo laurino, vel simili ex tempore parato; cujus exemplum habes inter diuretica.

Laudantur cataplasmata ex cæpis, & alliis in vino albo coctis, & contusis, & admotis per se, vel conspersis pulvere Cymini, aut simili.

Infundendi crebro clysteres calefacti,
cien-

cientes ex oleo prædicto, & vino alterato Chamæmelo, foliis lauri, pulegii, serpilli, & similibus calefacientibus, quæ urinam movent.

Adde his omnibus validum motum equitationis, curitationis, ambulationis, quibus lumborum regio incallescit.

Calidis verò renibus profunt interiùs, decoctiones fructuum al ekengi, altheæ, acetos. hordei, lactuc. malv. nymph. portulac. graminis rad. Sonchi, cum emulsion. 4. sem. frigid. mai. aut cum succo limonum.

Præterea serum depuratum, addita emulsione sem. frigid.

Item lac ipsum chalybeatum, nisi renum obstructio impediat.

Potus thermarum acidularum, aut ferrearum, quales sunt Lucenses, Nuceranæ, Calderianæ, Patavinæ Divæ Virginis.

Esus denique fragorum, limonum, melonum, citrulli, cucurbitæ, hordei lactucæ.

Exteriùs juvat Balneum, & infusio aquæ dulcis, præsertim alteratæ violaria, parietaria, lactuca, malva; quarum

rum etiam decoctiones utiliter infunduntur clysteribus.

Loco balnei fiant Epithemata ex lacte tepido per se sæpius, vel cum decoctione malv. vel ex decoctionibus dictarum herbarum, addito succo limonum ad penetrationem.

Urgente calore, adduntur decoctioni fol. sempervivi, solani hortensis, & vesicarii, & tandem hyoscyami albi.

Efficacissimus censetur succus expressus ex rasura interni corticis cucurbitæ, per se, vel cum aliis admotus.

Extemporaneæ quoque illitiones parabuntur ex oleo decoctionis florum, vel fol. nymph. violar. purpur, rosar. pallid. ranarum viridium.

Urgente necessitate, quod evenit in exquisita diabete, sem. papaver. albi, & hyoscyami albi; ex quibus eliciuntur quoque olea per expressionem ad id efficacissima.

Superponantur lumboreum, renumque regioni recentia folia nymph. tempore decubitus; gestentur verò interdium; aut eorum loco tenuis lamina plumbea, vel ceratum simplicium ex

cera flava sæpius lota, & subacta cum aq. ros. aut dictis decoctionibus, oleisque: quod sæpius est removendum, ne vestium attritu incalescens lumborum calorem foveat.

Alterantia uterum.

Utero, cum sit locus generationis, quæ calore indiget, nulla frigida per se amica sunt; si tamen ob intensum calorem refrigeratione indiget, iisdem juvabitur, quæ pro jecore, renibusque sunt proposita; hoc solum animadverso, quod externis remediis semper addendum sit aliquid eorum, quæ calorem ejus innatum corroborant, & peculiarem proprietatem foveant.

Refrigerato autem præcipuè conferunt inter vulgaria, artemisia, angelica, calamenth. cyperi longi radix, daucus, dictamnus albus, gattaria, Lauri folia, & baccae, lavendula, matricaria, majorana, melissa, menta sativa, sylvestris, & græca, origanum, polium, pulegium, rosmar, ruta sativa, satur. serpil. spic. Celt. spi.

spica Italica, tanacet. odoratum, thymus, & aromatica omnia: inter quæ præstant Cinamomum, Crocus, galanga, myrrha, macis, & nux moscata.

Horum pulveres dari possunt ad unc. i. ex vino aromatico, vel jure; vel fingi possunt electuaria, addito triplo mellis despumati.

Huic usui inserviunt communes species aromaticæ, quarum drach. i. exhiberi poterit cum Vino.

Verùm decoctiones, & vina medicata cæteris præferuntur, quod ob liquiditatem facilius perferri possunt ad uterum.

Optima decocta parantur ex jure columbi, cujus venter farctus sit dictis simplicibus. Exempli gratia:

R. Herb. Calamentb.

Puleg.

Melis.

Menth. an. M. i.

Summit. Rorismarin.

Lavendul. an. p. i.

Bacc. Lauri.

Nucis Moschat.

Galang. an. drach. i.

Her.

Herbæ inciduntur, reliqua crasso modo terantur, & simul indantur ventri columbi; tum coquantur in s. q. aquæ lentissimo igne, ad perfectam carnis coctionem, fiatque fortis expressio, & colatura; cujus sumantur quotidie unc. vi. circiter per multos die.

Vina medicata fient, infusione jam dictarum materialiarum; vel ternea trajectione vini per pulveres earundem oblongo sacculo impositos.

Parant mulierculæ vina per decoctionem, extemporanea quidem, sed minus efficacia, ob tenuiorum partium evaporationem.

Potus quoque thermarum sulphuratarum opportunè haustus uteri calorem mirum in modum corrigit, atque fovet.

Exteriùs prosunt infusiones aquar. thermar. sulphuratarum; aut balnea dictis herbis alterata, immissio in vulvam perforato tubulo, ut vis medicamenti penetrare valeat ad uterum.

Iidem liquores, uti etiam vina medicata, utiliter infunduntur metrenchytis.

Fiunt

Fiunt suffitus aromatum, & herbarum odoratarum.

Indantur pelli; quales ex tempore parabuntur sic:

℞. *Pulv. baccar. lauri*:

Rutæ an. drach. i.

Myrrhæ drach. sem.

Succi matricariæ, vel puleg. vel vini aromatici unc. i.

Misc. & excipiantur lana pexa, vel gossipio, in formam pelli.

Vel ℞. *Mellis optimi* unc. i.

Succi Artemis. unc. sem.

Coquantur ad debitam consistentiam; tum adde

Pulv. galangæ; vel

Spec. Aromaticar. vulgar. drach.

ii. *Misc.* in pelli formam.

Hypogastrio quoque applicanda sunt fomenta cum spongiis expressis aqua thermali, aut decoctione dictorum simplicium, potissimum ex vino generoso.

At luti thermarum calidarum illi parti admotis per aliquot dies nullum fomentum præstantius.

Illinatur idem locus oleo spicato laurino, rutaceo aliisque per deco-

194 *Joannis Prævotii*
Etionem dictorum simplicium parati,
verbi gratia.

℞. *Herb. Calamenthi.*

Major,

Matricar.

Menthæ.

Lavendul. an. M. i.

Bacc. Lauri.

Galangæ. an. drach. ii.

Tritis terendis, infunde per horas
6. in ol. communis lib. i. sem. vini a-
romat. lib. sem. deinde bulliant lento
igne ad consumptionem medietatis.

Sunt qui oleo parato per decoctio-
nem Santolinæ, quam Matthiolus
abrotanum feminam facit, peculia-
rem tribuunt vim ad uteri corrobora-
tionem.

Atque hæc sunt magis vulgaria,
& extemporanea alterantia, quibus
totius corpori, & singularum par-
tium intemperies corrigi possunt.

*Remedia Morborum in mala
Conformatione.*

Organi compositionem constituunt debita conformatio, conveniens magnitudo, partium similarium, quibus organum constat, decens numerus, & appositus situs, ad quem congrua connexio refertur. Ideò quatuor recensentur summa genera vitiatæ compositionis; nempe morbus in Conformatione, Magnitudine, Numero, & Situ.

Conformationi quadruplex accidit vitium, in Figura, Meatu insensibili aperto, vel adstricto, cavitate, seu meatu sensibili ampliato, vel coarctato; & superficie lævigata, vel exasperata.

Morbus in Figura non habet medicamenta sibi propria, sed vel curatur sola Chirurgia, vel Medicamentis respicientibus alios morbos, a quibus pendet. Qui fit ob vitiatam conformationem in utero, motus violentos in partu, imperitam deligationem obstetricum, ambulationem pedibus nondum firmis, dearticulationes, Chirurg.

rurgi errores in curandis fracturis, & luxationibus, indiget chirurgicis præsidiiis, de quibus hic non est sermo.

Pars verò denuò conformata corroboratur exterius fomentis, & ceratis, quæ ex adstringentibus maximè verò calidis paulò post describendis parantur.

Quòd si vitietur figura ob nimias repletiones, extremas inanitiones, vel ob unius partis in aliam inclinationem; ex paralyfi, aut convulsione, uti accidit nervis, aut tendinibus fectis, dura cicatrice, tumore ingenti, curatur evacuantibus, nervos roborantibus, duritiem emollientibus, de quibus jam dictum; ad hæc reficientibus partem inanitam, & glutinantibus solutam unitatem, de quibus dicetur postea.

Ruritas, seu *apertio meatuum insensibilium*, quos appellant porositates, quæ in effuso gaudio, & sudore diaphoretico sæpè est mortis causa, curatur refrigerantibus, adstringentibus, & emplasticis, seu intarcentibus poros.

Quæ exterius administrantur ma-

ximè obvia, sunt aspersio aquæ frigidaë, eoque magis, si perfrigerata sit nive, aut glacie, aut prius alterata frigidis adstringentibus, de quibus infra.

Item illitiones corporis ex oleo aëtu frigido, & maximè omphacino seu immaturo, aut frigidis adstringentibus alterato, uti rosis, cydoniis, & aliis.

Aer quoque frigidissimus exoptatur, ut suo contactu poros contrahat.

Si hæc non sufficiant, incrustetur corpus gypso utto, excepto, & diluto aqua frigida.

Si raritas occupet partem determinatam; ut cum ob raritatem penis contineri nequeunt spiritus nervo fistuloso, ad stabilem membri erectionem, convenient adstringentia mox proponenda, applicata loco affecto, maximè verò calida, quippe quæ magis corroborant.

*Densitati, seu adstrictioni eorum med-
tuum*, si fiat ab aliqua materia impa-
cta, convenient calida detergentia,
& attenuantia, quæ proponuntur ad

tollendas obstructions ab infartu
crassæ materiæ.

Si fiat ex refrigeratione, & sicca-
tione, convenient moderatè calida,
& absque ficcitate attenuantia; quo-
rum insignis est usus ad sudores ne-
cessarios, & ad corporis perspiratio-
nem, quæ ad internas febrium pu-
tredines arcendas, & cutaneas scedi-
tates tollendas procuratur.

Hujusmodi sunt balneum aq. te-
pidæ, fomentum ex hydrelæo; vel
aqua tepida, præsertim alterata ane-
tho, chamam. alth malv. vel portiu-
cula vini albi. Inunctio olei veteris,
quod reddetur efficacius incocto vino
albo, & anetho, camæmelo, & al-
thæa malva, rad. lilior. albor. sem.
lini, floribus jasmini vulgaris, &
violæ luteæ, ad consumptionem hu-
miditatis.

Fiat autem inunctio oleo calidiu-
sculo, & præmissa frictione molli; aut
fricetur mediocriter corpus vola ma-
nus imbuta dicto oleo, vel vino albo
aromatico, addita medietate deco-
ctionis violar. & malvar. ex aqua
communi, si febris adsit insignis.

Sed

Sed & frictio ipsa per se mollibus linteis tepidis facta, tollit cutis densitatem, & multò efficacius cucurbitulæ, cum, vel sine scarificatione.

Ampliationi, seu majoris Laxitati, & dilatationi civitatum seu meatum sensibilium conveniunt adstringentia, quæ cutis etiam meatus tantò validius dēfant, quantò sunt minores cavitatibus.

Adstringentium verò materia latissimè pater. Potest triplex eorum constitui ordo, ut singulorum delectus ad usum sit facilis.

Quædam subadstringunt tantum, quorum præcipuus est usus ad corroborandas partes, ad frænandas excretiones, quæ non omninò sunt inutiles, sed quantitate, aut diuturnitate enervare possunt vires.

Alia mediocriter adstringunt, quibus ad repellendas fluxiones à partibus suscipientibus, fluxusque omnes noxios sistendos præcipua est vis.

Alia denique laxatas partes in profundum cogunt, usurpanda cum ex fluxionis impetu, vel evacuationis vehementia imminet periculum præceps, uti ferè accidit fluente materia

valdè tenui, & per vias diuturna fluxione valde laxatas.

Eligantur verò in causa frigida quæ adstringunt cum caliditate, vel sine manifesta frigiditate.

In causa verò calida juvabunt, quæ agunt refrigerando.

Ex universo autem adstringentium genere hæc ad extemporaneam medicationem paratu erunt facilia.

Pro causa frigida subadstringunt, absynthium quodcunque sed maxime Ponticum, agrimonia, betonica, brassica benè cocta, coriandri semen, cuminum torrefactum, cyperi longi radix, tabarum cortex, lentisci lignum, & folia, mentha sativa sicca, mastiche, oriza tosta, rosmarinus, salvia, scabiosa vulgaris, thus, resina larinica, vel abjetina ad duritiem cocta, vinum austerum, aut quodcunque aliud chalybeatum.

Dantur interiùs aridorum pulveres per se ex vino austero, ad drach. j. circiter, & plus.

Fiunt etiam decocta, aut vina medicata, inter quæ excellunt vinum absynthites, lentiscinum, mastichinum, ros-

rosmarinum, & salviatum.

Potus quoque ordinarius utiliter alteratur sem. coriandri, & mastiches, & dictorum pulveres insperguntur cibis.

Ad Gonorrhæam inveteratam sine ardore urinæ, valent dictæ resinæ coctæ in aqua pluviali, vel chalybeata, per multes dies sumptæ jejuno ventre, & in pilulas repactæ ad drach. i. cum scrup. j. menthæ siccæ, vel agni casti semine.

Eamdem sistit pulveris mastiches drach. j. ex ovo sorbili sumptas per aliquot dies, horis quatuor ante prandium.

Item pulvis ea ratione sumptus, si superbibatur modicum vini absynthiis, sistit fluxum hepaticum propriè dictum, & fluxus cœliacos antiquos, necnon vomitum ex imbecillitate ventriculi.

Exteriùs fieri possunt illitiones ex oleo communi immaturo, omphacium vocant, vel ex maturo alterato absynthio, menta sicca, rosmarino, lentisco, mastiche.

Vel linimenta extemporanea quale est sequens.

202 Joannis Prævotii

℞. Pulv. Mastich. drach. j.

Ol. Communis unc. j.

Ceræ flavæ q. s. M. F. linimentum.

Fiant sacculi ex cumino torrefacto,
& oryza tosta.

Vel fomenta humida ex vino rubro
austero dictis herbis alterato.

Aut Cataplasma ex corticibus fa-
bar. oryza tosta, pulvere absynth. oleo,
& vino austero.

Ex mastiche, & thure fiunt Cerata,
addito oleo absynthii, resinæ pini, &
ceræ flavæ sufficienti quantitate.

Ad diuturnas oculi lachrymationes
valet frequens ablutio oculi vino albo
minimè generoso, quod accenso thu-
re ter restinctum sit, addendo tertiam
partem aquæ fluviatilis, si lachryma
sit mordax.

Mediocriter adstringunt: Avenæ fa-
rina tosta pro ferculis, castanea, ca-
ryophyllata, jacea nigra, juglandum
cortex viridis, lens benè cocta, & ejus
succus, osmundæ radix.

Excellit etiam vucæ nigræ seminata-
ræ, in furno siccatae pulvis: cujus drac.
j. multis diebus bibita ex vino subau-
stero, tanquam summum secretum
pro-

proponitur à Septalio ad curandum fluxum hepaticum . Curat quoque profluvium moliebre , sumptum ex vino arom. medicato roremarino, salvia , aut mentha .

Ad faucium affectus calidos singulariter prodest decoctio , aut succus corticis viridis juglandum pro gargarismis ; in quem usum fit syrupus ex melle , & succo depurato .

Lentis benè coctæ succus, cum momento pulveris galangæ , vel nucis moscatæ , sumptus mane 4. horis ante cibum, curat vomitum , & diarrhoeam ex ventriculi imbecillitate .

Caryophyllata , & osmundæ radix decocta ex vino rubro , aut in pulverem trita , peculiariter valet ad intestinorum , & uteri prolapsum .

Exteriùs convenit farina volatilis , addita emplastris, ad mictiones cruentas .

Lumbrici terrestres in Emplastris ad vulneratos nervos .

Sal , & Alumen rupeum, addita decoctionibus ex vino rubro factis , ad partium corroborationem .

Balnea thermarum aluminosarum ,

& gypſearum, quales ſunt in monte ægrotorum agri Patavini, ad corroborandos artus antiqua fluxione tentatos.

Vinacea calentia ad firmandos articulos celebrantur.

Mica panis toſti, aſperſi vino generoſo, & pulvere abſynthii, vel menthæ, pro fomento ſtomachi languidioris.

Valenter adſtrigunt Alchimilla, filipendula hortenſis, præcipuè radix, Geranium omne, maximè per columbinus, herba Roberti, pilofella.

Datur eorum decoctio, vel pulvis ad drach. j.

Eſt quoquè efficaciffimus pulvis ſpongiæ uſtæ, & interioris pelliculæ caſtaneæ.

Ex herbarum ſuccis, & radicum pulveribus farinæ mixtis pinſitur panis ad biſcocti duritiem, qui in pulverem tritus utiliter miſcetur cibariis abſque naſea.

Exteriùs parantur fomenta ex herbarum decoctionibus, cum vino auſtero, addito alumine.

Succus ex ſemimatturo fructu Guaiaci Patavina expreſſus linteo, vel ſpōgia

gia exceptus, desperatas hæmorrhoidum fluxione sistit; ideo cum alumine inspissari potest, & ad usum reservari.

Stercus etiam caprillum cum aceto tritum, & admotum, sistit omnem fluorem sanguinis.

Urticæ vulgaris folia trita, ut succum emittant, & turundæ instar naribus indita, hæmorrhagiam, quantumvis ferocem, illicò sistunt.

In causa verò calida subadstringunt aq. pluvialis, aq. chalybeata, aqua thermalis ferrata, qualis est Patavina montis Ortonis, acetum, posca, cichorei radix, cupressi folia, fragaria sicca, hordeum torrefactum; unde fit ptisana cum aqua chalybeata; lac chalybeatum, muscus arboreus, myrthus, portulaca, personata, persicaria maculosa, pyrus domestica, pruna acida, pruni folia, potamogetum, rosæ, maxime rubræ flos, semen, lanugo, calix, & radix, salicis flos, & folia, sempervivum, verbascum, vitis folia, & capreoli, umbilici veneris:

Ex his parabuntur potissimum decoctiones; inter quas excellit ad diuturnum.

turnas fluxiones decoctio radicum resar. ex aliqua dictarum aquarum.

Sistit quoque certa experientia unius, aut alterius diei spatio omnem fluxum ventris calidum, excrementosum, & sanguineum hic potus.

R. *Succi sempervivi majoris,*

Persicariae maculatae an. unc. iii.

Coquantur ad consumptionem tertiae partis, & detur in potu.

Exteriùs parabuntur fomenta, balnea, Emplastrà, Epithemata, aliave medicamentorum formæ pro usus exigentia.

Mediocriter adstringunt acetositas mali arantii, citri, & limonis immaturi, arbuti fol. balauustum, berberis, bursa pastoris, castaneæ mediùs cortex, cistus, cornus; ejusque fructus, cupressi coni immaturi, seu virides, flos solis, glandes, & earum caliculi, herba trinitatis, hypocistis, labruscæ flos, lysimachiae purpureæ flos, limonium quodcunque, lapis hæmatites vulgaris, malum Punicum acidum, malum Cydonium, malicorium, millefolium, oleæ folia, ophioglossum, palantago, pyrus silvestris, fructus

ribes, rubi fol. & mora immatura, ferratula, sideritis, achillea, terra quæque medicata, ulmus, virga aurea. Atque hæc omnia ferè ubivis locorum sunt obvia.

Dantur aridorum pulveres ad drac. j. in bolo, vel potu, cum liquore convenienti.

Ex herbis fiunt decoctiones; sed efficaciores sunt succi, quorum dosis est ab unc. i. ad ii.

Habentur pro secretis ad cohibendum omnem fluxum sanguinis flos *Lysimachiae purpureæ*, ad drach. j. aliquot vicibus datus, cum vino rubro austero.

Item hic syrupus & *Aq. polygoni*, vel *millefolii* unc. v. ducatur in hoc liquore lapis *Hæmatites*, donec cruentum colorem contrahat; deinde adde syrupi *cydoniorum*, vel *granatorum acidorum* unc. i. Misc. pro potu. Loco syrupi addatur tantillum sacchari, & ad penetrationem succi limonum, vel pyri austeri, aut alterius, qui gustu sit suavis.

Ad cohibendos ventris fluxus, & vomitus, excavetur malum co. toneum,

aut fativum quodcunque acidum; præstant autem poma ferruginei coloris; repletum cera alba, coquatur sub cineribus charta in volutum, deturque unum, aut alterum illius frustulum, conspersum pulveribus mororum immaturorum paulò ante cibi sumptionem.

Ad mictionem cruentam.

*R. Decocti virgæ aureæ ex aq. fluviat.
vel chalyb. unc. iiii.*

Aq. album. ovor. unc. ii.

Succi limon. unc. i.

Misc. pro potu.

Pro externis fiant olea extemporanea per decoctionem citoniorum, conorum cupressi, pini, aliarumque herbarum, addita posca. Coquantur usque ad humiditatis consumptionem; quorum usus erit in illitionibus, vel unguentis, ad quæ utiliter recipitur lithargyrium in aceto coctum.

Epithemata fient ex posca, cum albumine ovorum.

Defensiva vulnerum sunt ex bolo armeno, vel quacunque terra medicata, & lapide hæmatite vulgari, ex-

ceptis, & agitatis cum albumine ovorum ad linimenti consistentiam.

Cotis sedimentum per se præbet Emplastri materiam ad reprimendum quemcunque fluxum.

A Rulando passim extollitur ad cohibendum sanguinem cum impetu ex quocunque loco erumpentem, emplastrum ex argilla usta, & cum aceto cocta, celidè admotum parti.

Ventriculo utile est emplastrum ex cotoneo cocto in vino subaustero rubro, solo, vel addita panis mica emolita aceto.

Valenter adstringunt inter vulgarissima acini uvarum, acini mali Punici exsiccati, amaranthi purpurei flos, avellanar. sylvestrium interior pellicula, cerri folia, & radix, consolida major, consolida media, seu regalis, equisetum, galla, præsertim immatura, herniaria, iridis luteæ sylvestris radix, lapis hæmatites verus, lagopus vulgaris, mala sylvestria, mespila immatura, mori radicis cortex, nummularia, omphacium, prunorum sylvestrium succus, polygonum, quercus folia, & radix, liber, qui est

est inter ligum, & corticem, sorba immatura, sumach, sanicula mas, urtica mortua, virga sanguinea Matthioli; seu cornus femina.

Ex his aliqua peculiariter commendantur ad quosdam fluxus, licet omnia, quibuscunque usibus aptari possint, ubi valida opus est adstrictione.

Ad profluvium mensium pro expertis habentur mori radice cortex, urticae mortuae radix, & acini uvarum, nec non granatorum; quorum pulveres sigillatim exhibentur ad dr. i. cum vino rubro, aut liquore analogo.

Ad sputum cruentum, lapis hæmatites sumptus cum saccharo rosar. ad drach. i. vel ductus in potionibus adstringentibus, donec cruentum colorem contrahant; vel sacculo inditus, & in pulverem subtilissimum tritus, per quem vinum, aut quicquid aliud pro ordinario potu paratur, sæpius percoletur.

Ad vomitus, & quoscunque alvi fluxus immoderatos, & inveteratos potissima sunt hæc duo electuaria.
Primum.

Medicina Pauperum. 211

℞. Rad Irid. luteæ sylvest, cocta in
aq. pluvial. & per setac. transmis.
part. ii.

Sacchar. Ros. Antiq. p. i.

F. Electuarium S. A. Cuius dosi
est ab unc. sem. ad unc. i. Loco sac-
chari ros. sumatur pro pauperculis
dimidium mellis prius despumati, &
cocti in aqua pluviali, aut chaly-
beata, in qua folia tenerrima quercus
aliquamdiu bullierint.

Alterum

℞. Rad. consol. mai. cocta in decoct. ra-
dic. filipendul. hortens. & per
setac. transmissæ p. ii.

Sacchar. ros. antiq. p. i. vel. p. æq.

Misc. F. Electuarium, cuius eadem
est dosi, ac prioris electuarii.

Si paretur ad hepaticos fluxus, si-
sunt autem illos feliciter, addenda
est quarta pars conservæ absynthii, aut
duodecima pars absynthii, vel ma-
stiches.

Ad eosdem affectus præstantissi-
mum est decoctum rad. & folior. te-
nerrimorum quercus, paratum ex vi-
no rubro, addito tantillo absynthii, si
quotidie bibatur ad unc. vi. circiter
quin-

quinque horis ante cibum.

Alia ad alios usus componi possunt, pro cujuscunque arbitrio.

Exteriùs conveniunt gypsum crudum, ceratis, & emplastris additum.

Item stercus svillum, & asininum, vel recens, vel in pulverem tritum. Utroque autem hæmorrhagia immoderata citò cohibetur, si admoveatur cum albumine ovi, & insuffletur.

Gnainerius audet asininum stercus internè usurpare, & syrupum ex saccharo, & recentis stercoris expressi succo præparatum, tanquam summum ad cohibendos immoderatos menses, aliasque superfluas sanguinis excretiones proponit.

Oleum de cerro, & rad. querc. elicium per descensum, omnibus aliis adstringendi facultate facilè præcellit.

Cæterùm ex herbarum decoctionibus fient fomenta, & balnea.

Ex fructibus immaturis, cum posca tuis, & mediocriter coctis, fient cataplasmata.

Extemporaneum erit etiam simile unguentum, cujus usus vicem supplebit unguenti de castaneis, & Comitissæ.

R.

Rx. Gallæ immaturæ.

Nuc. cupressi.

Acinor. uvarum rubear.

Maticorii.

Cortic. medior. castanear.

Mastiches an. unc. sem.

Ol. immatur. vel ros. sæpius loti in
aq. aluminosa lib. i.

Ceræ albæ. unc. iii.

Arida in subtilem pulverem trita
mergantur in succum prunorum syl-
vestrium; vel sorbi immaturi, Om-
phacium, aut succum herbarum ad-
stringentium, & lento igne siccentur;
addendo priusquam induruerint, ole-
um & ceram diligenter agitando, &
commiscendo.

Si mavis cerati formam; sume re-
sinæ unc. iii. & ceræ unc. v. ad dictam
olei, & pulverum quantitatem.

Angustia, & contractio cavitationum
quinque modis accidit; obstructione,
constipatione, compressione, coali-
tu, & subsidencia; unde morbi in
angustia differentia sumuntur, quæ
quidem uti generatione, & causarum
varietate discrepant, ita diversis re-
mediis tolluntur.

Ob.

Obstructio propriè dicitur, illa cav-
 itatis angustia, quæ fit à rebus in-
 tûs præter naturam contentis, non
 adnatis, atque adhærentibus cavitati,
 cujusmodi sunt humores, & vapores
 nimis copiosi, crassi, lenti, ad hæc
 pus, grumi sanguinis, & lactis, spi-
 næ, & ossicula gulæ transitum impe-
 dientia, pili, calculi, vermes, foeces in-
 testinis adherentes.

Pus abscessibus inclusum tollitur
 apertione abscessus, quæ fit ferro, vel
 igne actuali, aut potenciali, idest
 caustico, de quo paulo infra.

Quod adhærescit ulceribus tollitur
 sarcoticis, de quibus inter remedia ul-
 cerum.

Quod eflusum est in alias civitates,
 uti asperam arteriam, incidentibus,
 quæ mox proponuntur.

Grumi sanguinis prius dissolvendi
 sunt remediis aliàs propositis; tum
 evacuandi per alvum, urinam, spu-
 tum, pro partis affectæ situ, dejecto-
 riis, diureticis, expectorantibus ab
 initio enarratis.

Lactis quoque grumum solventia, &
 discutientia patent ex dictis.

Corpora inhaerentia gulæ, si sensui pateant, extrahuntur ferramentis: si minus dimoventur loco, sternutatione, vociferatione, vomitu provocato per immissum digitum, aut pennam in œsophagum; item copioso potu: deglutitione boli solidioris non benè masticati: & tandem deglutita spongiola prius imbuta resina, ut corpora eidem adhærescant, postea retracta beneficio longioris fili alligati.

Pili, aliaque corpora externis advenientia, si appareant, tolluntur chirurgicis instrumentis: si lateant in ventriculo, aut intestinis, pelluntur dejectione, aut vomitu, pro ægri inclinatione.

De laxantibus alvum, atque feces vacuantibus; præterea de vermium, & calculorum remediis, vaporesque copiosus, & crassos discutientibus, dictum est inter remedia morbi causam auferentia.

Obstructio à plenitudine sive copia sanguinis, tollitur victu tenui, non optimi, plurimivè succi, validis exercitiis, multisque frictionibus, medicamentis exsiccantibus totum corpus,
&

& sensibilibus evacuationibus per venas sectas, cucurbitulas scarificatas, & hirudines.

At Prævi humores, copiosi, crassi, & glutinosi, à quibus frequentissimè obstruuntur mesenterium, jecur, lien, uterus, renes, aliquarumque partium venæ, & arteriæ, postulant medicamenta, primò quidem incidentia, attenuantia, & detergentia, deinde verò evacuantia,

De evacuantibus dictum est abundè ab initio. Alterius generis ea sunt, quæ pro crassorum humorum præparatione dicta sunt: quia tamen hæc exobstruentia latius patent, quam præparantia humores, & eorum frequentissimus est usus in curandis febribus putridis, melancholia hypocondriaca, lienosis, ictericis menstruorum defectibus, operæ pretium est paulò distinctius illa recensere, atque in tres partiri classes; frigida nempe, temperata, & calida, ut in usu delectus sit facilis.

Frigida exobruentia conveniunt febribus acutioribus, partibus calidis obstructis ab humoribus adustione incras-

crassatis : in quibus magis obvia sunt acetosa , aciditas citri, & limonis bene maturi , cichor. endiu. fragar. gramin. radix, hepatica, hieracium, lapathi cujuscunque radix, melonis, & peponis sem. uti & citrulli, cucumeris, atque cucurbitæ, sonchus, scariola, Taraxacum, trifolium acetosum.

Ex his fiunt decoctiones ex aqua, aut jure prosyrupis; qui præstantiores evadunt addita emulli. sem. frig. mai.

Serum lactis depuratum per se est efficax, sed fit efficacissimum, addita eorundem sem; emulsione; vel si herbis aperientibus alteretur.

Pro ordinario potu satis grata est decoctio trifolii acetosi, acetosæ, fragariæ, & graminis; quæ reddi potest acidior, addita portione aciditatis citri, aut limonis.

Verùm seminibus acetos. inest hoc maximè necessarium ad fallendos ægros, vinum importunè exigentes, quod aquam acidulam reddunt. & rubelli vini colore afficiunt.

Temperatiora, in quibus non observatur ætatu dignus excessus calidi, & frigidi, conveniunt maximè febribus

diuturnis , ex humorum adustione , quæ deferbuerit : Item melancholicis affectibus , uti hypochondriacis , & scyrrhosis . Talia sunt inter simplicia , Capillus ven. aq. thermæ acidulæ , lupulus , liquiritia , Trichomanes , quinque folium : quæ omnia adduntur prædictorum frigidorum decoctionibus .

Composita multò plura fingi possunt , pro cujuscunque arbitrio ; nam frigida cum æqualiter calidis pari pondere mixta faciunt temperata .

In hunc finem serum depuratum alteratur aliquandò agrimon. radic. asari, cuscuta , cum momenio absynthii : quo nihil utilius in affectibus , & morbis melancholicis .

Eodem modo dari solet succus cichorii condensatus cum succo agrimonie , & tantillo chalybis præparati , in bolo , sumendo ante aliquam decoctionem aperitivam .

Mel quoquè , & saccharum addita succis , & decoctionibus exobstruentium frigidorum faciunt temperata .

Huic usui maximè serviunt vulgares , & paratu facillimi duo syrupi ,
oxy-

oxymel nimirum simplex, & syrupus acetosus simplex, qui constant ex una parte aceti, & duabus melli, aut sacchari, & quatuor, vel trib. aquæ.

Verum remediis hujus classis præcellunt tria sequenti paratu facillima.

Primum Aq. fabrorum clarificata, pro potu ordinario; cum qua fieri potest nulla dilutior, addita secunda parte mellis, aut sacchari.

Secundo cremor Tartari, a scrup. i. ad drach. j. additus jusculis aperientibus.

Tertium; chalybs præparatus, sine quo scirrhi, & obstinatæ obstructions vix cedunt.

Multiplex est ejus usus & præparatio omnium facillima, maximèque extemporanea; imò & optima est ista.

Extendatur chalybs in tenues longosque bacillos, aut laminulas; nam admoto sulphuris cono funduntur, & supposita aqua excipiuntur, & in subtilissimum pollinem teruntur. Datur hic pulvis à scrup. sem. ad scrup. ij. circiter, vel in bolo, vel in electuario, vel in vino.

Forma boli est ejusmodi:

℞. Succigrimon.

Borrag. condensat. an. drach. j.

Chalyb. præparat. scrup. j.

Misc. F. boli, num. ij. sumendi paulo ante decoctionem exobstruentem.

Electuarium erit tale:

℞. Pulv. Agrimon.

Capil. Ven.

Ceterach. vel

Lingu. cervin.

Rad. Quinquefol.

Liquirit.

Chalyb. præparat.

Fol. Senæ. an. unc. j.

Cinamom. drach. j. sem.

Pulpæ p. Sular. in vino albo coctar

Et per setac. transmiss. lib. i.

Syr. de pomis simpl. vel, pro pauperibus, oxym. simpl. lib. ij.

Misc. F. Elect. s. a. sumendum ad drach. j. circiter, quatuor horis ante prandium. Cum vino dupliciter porrigitur, vel bibendo pulviscum chalybis mixtum vino, vel parando vinum chalybeatum.

Optimus erit hic pulvisculus pro una dosi.

℞. Chalybis præparati.

Cre.

Cremor. tart. an. scrup. j.

Cinamom. scrup. sem. Misc.

F. pulvis.

Vinum chalybeatum fiet, si in lib. iii. vini albi odorati ponantur chalybis præparati, *fol. senæ. an. unc. j. Cinam. drach. ij. Herbar. aperientium, & appropriatarum parti obstructæ M. iii.* Stent in loco calido per octiduum, & frequenter agitentur: deinde percolentur ad usum, & porrigantur unc. ii. aut iii.

Potest quoque præstantissimus sy-
rupus chalybeatus parari in hunc mo-
dum.

*℞. Chalybis præparati, q. placet; af-
funde acetum acerrimum ad eminē-
tiam quat. digitor. transversorum, &
sinatur in loco calido, donec chaly-
bis tincturam extraxerit; tum incli-
nato vase separetur à sedimento. Huic
adde sacchari, vel mellis optimè des-
pumati duplum; præterea passularum
unc. sem. ʒ absynthii comar. P. i. ad
singulas libras aceti. Coquantur len-
to igne ad syrupi consistentiam, fiatq;
colatura, cuius dosis erit unc. i. cum
decoctione appropriata parti affectæ.*

Quæ exterius admoventur, mixta sunt ex emollientibus, & digerentibus; qualia sunt fomenta ex decoctione malvar. altheæ, meliloti, fœnugræc. aneth. chamomel. & portione absynthii, ad partis corroborationem; addendo sub decoctionis finem aliquid vini albi, & aceti ad penetrationem.

A fomento fiat inunctio oleo ex jam dictis, parato per decoctionem, quale describitur inter emollientia humorum duritiem.

Calidiora ex obstruentia conveniunt habitui, & tempori frigidiori; nec non febribus diuturnis; qualia sunt hæc vulgarissima simplicia; Absynth. agrim. apium, arthemis. asparag. betonica, capparis, maximè radicis cortex, ceterach., chamædrys, cuscuta, daucus vulgaris, enule campanæ radix, filicis radix, feniculum, fraxini cortex, fumar. communis, & lutea, gentianæ rad. hedyсарum. hyssopus, irio, ivæ artherica, lingua cervina, marrubium album, vel mentastrum, petroselinum, puleg. rubia tinctor. ruscus, tamariscus, satureja: in quorum

rum usu eligenda semper ea, quæ appropriata sunt partibus affectis, & inter alterantia determinata proponuntur.

Sunt autem ex jam dictis, syrupi, electuaria, & decocta pro rei exigentia, &c.

Redduntur efficaciora decocta in jure Galli senioris, aut columbi, si fieri possit.

Vina quoquè medicata, uti absynthites, optima censentur, cum viscerum imbecillitas antiqua sit; atque ex vinis, addita dimidia quantitate mellis despumati, fiunt syrupi utiles, & grati; sed efficacissima redduntur vina, addito chalybe, modo paulò antè dicto.

Mulsa paulò plenior, alterata herbis propositis, præstantissima erit pro potu; uti oxymel quodcunque compositum ex iisdem pro syrupo; quale est vulgare officinarum, ex quinque radicibus aperitivis, apii, asparagi fœniculi, petroselini, rusci.

Extollitur quoquè usus aceti scyllitici, ad semicochleare additi syrupis, ac decoctionibus.

Sunt qui radicem ari sæpius infusam vino, & vicissim exsiccantam, donec acrimoniam penè omnem exuat, ad inveteratas obstructions omnibus præferant. Addi potest electuariis: sed frequentius usurpatur pulvisculus inde factus, cum vino, aut jure exhibitus; cujus forma hujusmodi esse potest.

℞. *Chalybis præparati.*

Rad. Ari præparatæ an. unc. sem.

Cinamom. drach. j. sem.

Sem. fœniculi drach. sem.

Sacchari fini unc. i. Misc.

Redditur efficacior, addita salis absynthii drach. j. F. pulvis subtilissimus, cujus dosis sit drach. i. circiter.

Vel ℞. *Rad. Ari præparatæ unc. i.*

Summit. Absynthii comm.

*absynth. longè præstantius est
sal. drach. j.*

Cinamom. drach. i. sem.

Sacchari fini ad pondus omnium.

Misc. F. pulvis.

Per se valdè exobstruunt aquæ Thermales sulphuræ, ac nitrosæ, post totius corporis purgationem potæ; uti etiam Terebinthina vulgaris exhibita

in bolo ad drach. i. sem. circiter, quæ etiam bibi potest, si cum tantillo lutei ovi agitetur, sensimque addatur aqua agrimonix, vel vinum, usque ad unc. ii. vel iii. continuè agitando, usque ad perfectam albedinem.

Exteriùs admoveantur fomenta ex decoctione digerentium, & emollientium, addito sub finem decoctionis vino albo, & aceto; neque neglectis herbis appropriatis parti affectæ; ex quibus fient quoque olea per decoctionem pro inunctione.

Præstantissimæ sunt irrigationes, aut stillicidia aquarum sulphurearum, & bituminosarum, atque earumdem luta debita ratione admota.

Constipatio civitatis propriè dicitur, angustia, orta à rebus intùs adnatis, & adhærescentibus parti, puta tumoribus, carne, callo, foetu mortuo.

Pellentia foetum mortuum sunt proposita inter remedia causæ peccantis substantia.

De tumoribus dicetur inter morbos auctæ magnitudinis.

Caro, & callus, quemadmodum ferro, & igne non difficulter tolluntur,

quando sub aspectum cadunt, ita solis medicamentis, & quidem difficilius auferuntur, quando in profundo latent, cumque mollior sit caro, quam callus, requirit mitiora medicamenta, quæ vel strenuè siccent, vel levissimè exedant. Callus autem erodentia, seu septica postulat.

Carni ergò convenient. Aristol. rot. rad. alumen ustum, antimonium calcinatum, ellebor. nigri rad. alumen ustum, gallæ ustæ, mellis usti, cinis, minium vulgare, Gentianæ rad. cinis, ostreorum, testæ, maxime crematæ, plumbum cum sulphure ustum, spongix ustæ cinis. Horum omnium pulveres miscentur unguentis, vel liquoribus, qui infunduntur.

Expertum est sequens unguentum ad carneas excrecentias, in primis verò carunculas in meatu urinario absque dolore aufert, si candelæ extremitati apponatur; valdè enim adhærescit, & partes sanas non excoriat.

R. Mellis in cinerem usti.

Tutia preparatæ.

Butyr. recent. loti.

Terebentine lotæ.

Ceræ flavæ. an. unc. sem.

Alumin. usti. drach. sem.

Misc. F. Unguentum S. A.

Præstantissimus est etiam hic pulvis a Mercato descriptus *libro. 2. de recto præsidior. usu. cap. 7.*

℞. *Æruginis.*

Auripigmenti.

Vitriol.

Alumin. rupei. an. p. æq.

Cum aceto acerrimo terantur, & lævigentur in pollinem; exponantur soli caniculari. Siccatus pulvis rursum aceto affuso lævigandus, ac vicissim soli exponendus, idque faciendum 10. dierum spatio; tum

℞. *Litharg. auri triti,* & *cribrati* partem unam.

Ol. Rosat. partes ii.

Coq. ad consistentiam Emplastri; cujus accipitur æquale pondus cum prædicto pulvere, & miscetur ad usum.

Tollit quoque omnem excrescentiam, certissimo experimento hic alius pulvis.

℞. *Cortic. nucum juglandium.*

Spongiæ.

Rad. aristol. rotund. an. p. æq.

Exsiccentor simul in olla in furno posita, ut in pulverem teri possint; hocque pulvere inspergatur locus affectus, melle prius perunctus.

Callos extirpant inter maximè vulgaria, auripigmentum, ærugo æris, calx viva, fex vini austa, fex aceti usta, vitriolum ustum, ol. sulphuris, & vitrioli. Hæc omnia in usu temperantur mitioribus, modo majori, modo minori quantitate, pro usus exigentia.

Exempli gratia pro infusione:

℞. Decoct. Aristoloch. rot.

Gentian.

Ellebor. nig.

Rad. altheæ. lib. sem.

Ol. Sulphuris, aut.

Vitrioli. scrup. sem. Misc. pro infusione.

Pro Inunctione.

℞. Vitrioli usti.

Alumin. usti an. drach. i.

Rutyr. rec. opt. loti unc. sem.

Misc.

Si pulverem sem. papaveris albi addideris, vel hyoscyami, medicamentum planè indolens reddideris.

Pulvis Mercati per se usurpatus est efficacissimus.

Optimus est iste, & paratu facilior. Subigatur calx viva, cum melle, in formam pastæ, sicceturque in furno, ut in pulverem teri possit, inspergendum calositati, aut superfuæ carni melle primò illitæ.

Compressio cavitatis cum fiat ab omni re incumbente cavitati, & comprimente, interventu, vel gravitatis, vel tensionis, vel impulsionis violentiæ, vel adstrictionis, non habet peculiariora remedia; nam gravitas, & tensio à copia materiæ, tollitur vacuum sensibilibus, & insensibilibus, de quibus ab initio dictum est.

Tensio a flatu tollitur discutientibus.

Impulsio violenta ferè sequitur luxationes, depressiones, & fracturas ossium, quæ chirurgia curantur.

Adstrictio violenta sequitur causas potissimum externas, uti fascias arctius deligatas, quarum prompta est remotio.

Coalitio cavitatis fit mutua agglutinatione laterum, quando natura ipso.

ipforum vulnera implet ex boni sanguinis affluxu ; unde curatur tantum ferro incidente , & separante latera conglutinata ; sed post separationem munienda sunt probè latera , ne vel se contingant , vel denuò coalescere possint ; idcirco incurabilis est coalitus internarum civitatum, quæ incidi non possunt .

Subsidentia cavitatis, siquidem fiat evacuata materia, quæ intus contineri deberet , restituitur solis alimentis regenerantibus materiam necessariam . Si fiat parietibus cavitatis ob nimiam ariditatem contractis ; aut ob insignem relaxationem concidentibus , curatur humectantibus , aut insigniter exsiccantibus . Ad humectationem fini sumuntur emollientia mitiora , & anodyna propriè dicta , suis locis proposita : ad exsiccationem conferent digerentia , & discutientia mixta adstringentibus valentioribus jam enumeratis .

Superficies lævigata tollitur primò detergentibus, deindè exsiccantibus :

Ad detergendum conveniunt omnia proposita pro pituitæ præparatione ; &
pro

pro tollenda obstructione ab humorum crassorum, & viscidorum infarctu, & pro detergenda cute. Habent quamdam prærogativam aquæ salitæ naturales, vel artificiales, & mel decoctionibus additum; quæ potissimum ex amaris parantur, uti gentian. radic. helenii, aristol. long. centaur. min.

Pro exsiccatione conveniunt evacuantia insensibiliter mixta validis adstringentibus; de quibus antea.

Superficies exasperata curatur emollientibus, & anodynis propriè dictis, quando fit à siccitate; privatim verò asperitas faucium, & laryngis, quæ frequentissima est, curatur iis, quæ ad vacuationem pectoris per sputum in materia falsa sunt proposita.

Quod si fiat à materia acri, & mordaci superficiem leviter abradente, tollitur demulcentibus acromonium, tum abluendo, tum oblinendo vi Epicerafica, de quibus inter remedia alterantia causam morbificam dictum est.

*Remedia Morborum in vitiosa
magnitudine.*

Magnitudo naturalis excessu, vel defectu fit vitiosa, cum supra modum augetur, vel diminuitur. Diminutæ magnitudinis species recensentur atrophia, seu macies singulorum partium; & Marasmus, seu consumptio totius corporis consequens febrem hæticam, aut Tabem, nam macies convalescentium post morbos acutos vix morbi nomen meretur, cum citò recedat morbo, à quo pendebat, jam superato.

Magnitudinis auctæ, quam tumorem appellant, differentiæ omnes à causa sumuntur, quæ genere quadruplex statui potest.

Prima est solidum corpus secundum substantiam, pertinens ad integritatem corporis, unde fit obesitas à nimia pinguedine, hypofarcosis à carnis excrecentia, hernia intestinalis, & omentalis à descensu intestini, & omenti, qui morbum etiam in situ parit.

Secunda est humor, aut quid affine humori, unde fiunt phlegmon à sanguine, œdema à pituita, erysipelas à bile, scirrhus à melancholia, cuius quædam species est tophus, & struma, cancer ab atrabile, carbunculus à sanguine a luto, & ab aquositate humoribus affini hydrocephalus, hydrops abdominis, & uteri.

Tertia est, quid præter naturam ex humoribus natum, unde inflatio à flatu.

Quarta est quid toto genere præter naturam ortum ex varia, & indicibili humorum corruptione, unde fit propriè abscessus, seu tuberculum cum folliculo, nempe melliceris à materia melli per simili, steatoma à materia pingui, sævo simili, & atheroma à materia quasi pulmentacea.

Atrophia particularis, quali paralytica, & convulsa membra detineri solent, requirit primò expurgantia corporis in puritatem per vias convenientes: tum alimenta probum sanguinem generantia, denique attrahentia sanguinem ad partem, illiusque

calorem excitantia, & roborantia.

Hæc omnia præstant frictions mediocres, usque ad ruborem partis, & levem intumescantiam.

Item balnea aquæ dulcis subcalidæ, cui herbae parti appropriatæ incoquantur, administrandæ usque ad levem partis tumorem.

Aut fomenta, vel irrigationes ex hydræleo, lacte, aq. dulci alterata fol. malv. alth. & herbis parti appropriatis.

Tandem valentissima erit fricatio usque ad ruborem, & tumorem partis: Sunt autem hæc agenda peracta concoctione, ante novam cibi summptionem.

In Oculi tabe nullus est locus punctionibus, & frictionibus, sed fomentis tantum, quæ parantur optima ex lacte cum momento Croci, vel ex eodem cocto cum malva, violis, althæa, & fœniculo, aut cum pomo dulci redacto ad formam cataplasmatidis mollioris cum tantillo croci.

Marasmus calidus sine tabe, qui sanabilis, est, pellitur præcipuè usu lactis, & balnei: bibitur lachumanum

ex uberibus, vel caprillum recens
mulctum cum tantillo sacchari, aut
mellis sensim ascendendo ab unc. iii.
ad vij. aut viij. ; quinque horis cir-
citer à sumpto lacte administrator
Balneum aquæ dulcis, quæ sub ca-
lida tenetur usque ad tempus egres-
sionis, quo leviter refrigerati finitur
ad caloris unionem, & alimenti re-
tentionem : vel statim à balneo mol-
liter fricetur corpus vola manus im-
buta oleo violaceo, & amygd. dulc.
subfrigido. Si adsit tabes, dimitten-
dum balneum, & tantum fricandum
corpus ante cibi sumptionem, mo-
do jam dicto, lactique indulgen-
dum, nec non prospiciendum est re-
spicientibus pulmonum ulcus; Si la-
ctis usus prohibeatur à causis enu-
meratis 5. aph. 65. substituenda ptisa-
na hordeacea.

Sunt qui secreti loco habeant hanc
ptisanam extemporaneam quotidie,
bis sumptam.

℞. *Farinæ hord.* part. iii.

Sacchari fini part. i.

Fiat S. S. S. in olla fictili vitreata,
& primum, & ultimum stratum sit
sac-

sacchari, facto deinde ex pasta operculo, indatur furno post panis extractionem, & coquatur ad sufficientiam id tertia ferè vice, seu immisione in furnum accidit.

Pro ptisana.

℞. *Hujus farinæ coltæ*. unc. iii.

Juris testudinum nemoralium, vel limacum unc. iv.

Misc.

Ad ulcus pulmonum verò peculiari-
ter commendatur pulvis millefol. ad
drach. i. quotidie sumptus ex jure, aut
convenienti decocto.

Item placenta ex farfara sicca, butyro, & lardo quotidie sumpta.

Alii sacchar. Ros. cum bol. armeno, aut simili terra medicata, lapideque hæmatite continuis aliquot mensibus usurpatum reliquis omnibus præferunt.

Obesitas extenuabitur post decennem vacationem totius corporis.

Primò quidem victu tenui, multisque calidis, ac frequentibus frictionibus deindè verò quotidiano usu quorundam attenuantium, & siccantium medicamentorum, inter quæ magis lau-

laudantur fraxini seminis drach. i. ex jure cum unc. sem. aceti generosi, vel aceti scillitici cochlear ex jure multo ante cibum, oxymeliti scyllitico, ac trochiscis scylliticis eadem vis tribuitur.

Valet quoque sem. Ameos. aut sem. existentis in baccis sambuci drach. j. pota cum decoctione fraxini.

Sed pulveri viperino, de quo inter alexipharmaca dictum est præcipua vis inest in exsiccando corpore, si scrup. sem. sumatur ex jure, aut vino, 4. horis ante cibum, eoque magis, si corpus strenue exerceatur post pulveris sumptionem.

Huc pertinent omnia sudorem, & urinam provocantia.

Carneam excrescentiam tollunt remedia constipationis à callo, aut carneam proposita.

Hernia omentalis sola sectione periculi plena sanari, arcto cingulo ægrè cohiberi potest. Intestinalis facile agglutinatur in pueris, & infantibus externo usu adstringentium cum accommodata deligatione. In aliis ætatibus, si antiqua sit existimata est hæc.

Stenūs solis medicamentis, siue chirurgiā insanabilis. Usus tamen optimus rerum Magister, & medicamentorum iudex non itā pridem edocuit auctorū hernias, & inveteratas solis medicamentis, & congrua victus ratione coalescere, sexagesimo ad summum diē in virili, & senili robusta ætate; quadragesimo verò in iuventute, & adolescentia, quorum remedium opera pueri intra vigesimum diē restituuntur, nisi prolapsus intestinorum in scrotum sit ingens, & quodammodò habituatus.

Hæc autem medicamenta inter paratu facilia reponi possunt, cum ex paucis neque exoticis componantur, unico excepto.

Primum est huiusmodi, somatur drach. i. pulveris caulis herbæ bilin-
guis ex semicyathō vini rubri cum sol.
ejusdem herbæ decocti, quotidie ma-
ne quinque horis ante prandium: Lo-
cus verò affectus illinatur quotidie o-
leo omphacino, in quo bullierit totus
erynaceus terrestris senior, non de-
tracta pelle, usque ad carnis contabe-
scentiam.

Secundum, Sumatur per sexaginta dies cyathus vini rubri potentis alterati unc. i. equiseti (accipienda tota herba cum radicibus, & quam tenerima, si fieri potest) ruditer primò contusi, eoque tempore gestetur continuè ad locum affectum spongia, eodem vino imbuta, & expressa.

Tertium, Sumatur drach. j. pulveris ex æqua portione herniariæ, rutæ murariæ, & asparagor. equiseti, ex semicyatho vini rubri generosi, jam dicti temporis spatio, & quotidie, locus bis illinatur ol. communi, vel hyperici, in quo vivæ lacertæ diuturna insolatione contabuerint.

Quartum, gestetur ceratum ex æqua portione bdellii, & aloes tritæ cum albumine ovi, eoque tempore quotidie sumatur drach. i. infra scripti pulveris ex semicyatho vini rubri generosi quinque horis ante prandium.

R. Rad. consolid. mai.

Caryophyllat. vulg.

Gratiolæ,

Bilinguis

Equiseti.

Coriandr. præpar.

Sacch.

240 *Joannis Prævotii*

Sacch. ros.

Chalyb. præparati cum aq. Ros.
an. unc. j. sem.

Misc. F. omnium pulvis subtilissi-
mus.

Præparatio chalybis ea est, ut li-
matura chalybis, vel ferri restinguatur
aqua rosar. tum exsicceetur in umbra,
iterumque igniatur, & extinguitur
eadem aqua, donec subtiliter teri
valeat.

Cæterum in istorum medicamento-
rum usu in universum observandum
est, ut subligaculum continuò geste-
tur, vitentur quoque spiritus conten-
tio, corporisque exercitatio, & cibi,
potusque flatulenti indulgentia.

Tumorum, qui fiunt ab humoribus,
remedia ex dictis patent, cum diri-
gantur ad causæ ablationem, quæ ab
initio repelli debet, in augmento par-
tim repelli, partim digeri, in statu
digeri, aut si fieri non possit, sup-
purari; tumor verò admodum durus,
primò accuratè molliri, tum digeri,
& resolvi: aliqua ergo hic tan-
tùm abjungentur, tanquam quibus-
dam tumoribus compertissima, pa-

ratuque facilima remedia.

Ad erysipelas cujuscunque partis.
℞ farin. lilignis q. v. inde sacco raro
texturæ, & parti admove quocun-
que fluxionis tempore.

*Ad perniones ulceratos unguentum
præstantissimum.*

℞. *Fol. Tabac. virid.*

Cortic. median. sambuci an. M. i.

Rad. asphodel. maris incisæ: unc. i.

Ol. Communis. lib. i.

Coq. lento igne ad consumptionem
totius humiditatis, facta forti expres-
sione, adde

Tburis subtilis. pulveriz. unc. sem.

Ceræ flavæ. drach. vi.

Misc. F. linimentum, quo illiniatur
pars affecta, deinde calentibus digitis
fortiter perfricetur usque ad insignem
ejus ruborem, & incalescentiam.

Valet quoquæ ad cutis foeditates, &
vitilignes.

*Ad tumorem pedum ex lassitudine,
diuturnoque morbo, & contusione.*

℞. *Farinæ triticeæ totius (h. est non
repurgate.) lib. sem.*

Pulv. Absynth. unc. sem.

Rosar. unc. j.

242 Joannis Prævotii

Vini rubr. aust. q. s.

F. Cataplasma ad lentum ignem
addendo in fine

Ol. Ros. Compl. unc. i. sem.

Id admoveatur bis quotidie.

Ad strumas non ulceratas remedium
est, si post debitam totius corporis pur-
gationem exhibeatur quotidie per qua-
draginta dies continuos drach. i. pulv.
rad. gladioli vulgaris, qui inter se-
getes est frequentissimus, sumaturque
ex jure alterato radice scrophulariæ,
quatuor horis ante cibum.

Parti verò applicetur Emp'astrum
ex contusa cera nova nondum purgata
ab apibus; & melle, quod si haberi
non possit, substituatur hoc cera-
tum.

℞. Pulv. lacert. in furno exsiccat.
drach. i. sem.

Succi Tabaci.

Ceræ flavæ.

Picis Burgundicæ an. unc. sem.

Misc. F. Ceratum, loco picis Bur-
gundicæ, quæ rara est in Italia, sumi-
tur Colophonia.

Ad Cancrum non ulceratum, qui ad
insignem magnitudinem non pervenerit,
ni.

nihil præstantius est usu diuturno Em-
plastri Aquapendentis post exquisi-
tam totius corporis evacuationem,
quod.

R. Farin. miliæ lib. i.

Ol. Ros. (ducti in mortario plum-
beo cum pistillo plumbeo, do-
nec plumbi colorem contrahat)
unc. v.

Sep. unc. v.

Redigantur in Emplastrum cum f.
q. decoctionis solani hertenf. sonch.
& virg. auræ æquis portionibus factæ
in aq. purissima.

Pro æquosis, & flatuosis tumoribus
valent remedia proposita inter discu-
ssientia.

Abscessus cum folliculo solis medi-
camentis non curatur, sed extrahen-
dus est totus folliculus, vel si id fieri
non possit, post tumoris apertionem
est absumendus partim septicis putre-
facientibus, partim causticis exeden-
tibus, de quibus jam dictum est.

Remedia Morborum in numero.

Cum morbus in numero deficiente constituitur, penes defectum rei pertinentis ad integritatem viventis, morbis in numero aucto propriè spectari debet, penes additionem aliæ & cuius rei naturalis, & numero tantum redundantis; usu tamen, & abusione quadam vocum referuntur quoque ad morbum in numero calculi; vermes, & suffusio.

Remedia vermium, & calculi habentur inter ea, quæ respiciunt causam à tota substantia.

Ad suffusionem hæc inter facillè pertrahibilia maximè conveniunt oculo tepida admota, potissimum verò opera cucurbitulæ ocularis, ut remedium diutius, atque validius agat.

℞. Herb. Chelidon.

Fænicul.

Verbenæ.

Rutæ. an. M. i.

Mellis ros. lib. sem.

Sem. Rapi contusi. unc. ii.

Herbæ contundantur, omniaque
mi.

mixta exponantur soli, & quotidie agitentur, post quadraginta dies exprimatur succus in æneo vase servandus ad usum, oculoque instillandus per se, vel miscendus collyriis mitioribus.

Aliud R. *Sacchari fini pulverizati*, & in patina vitrea super cineres ad rubedinem usque decocti, item *vitrioli à fecibus purgati*, solique expositi donec album colorem contrahatur, an. partes æquales. Hoc pulvere impleatur acetabulum ovi ad duritiem cocti, partibus deinde ambabus arctissime ligatis, maceretur quatuor diebus in aq. Eupragiæ, vel vino albo subdulci, in quo prius bullierit Euphrasia, vel fœnicul. aut fileris montani semen, expressio servetur ad usum in vase vitreo.

Aliud. R. *Vini albi dulcis optimè purgat. & clarificat. lib. i.*

Sem fœnicul. drach. iij.

Caryophil. Indicor. drach. i. sem.

Macerentur per horas 24. F. Colatura, cui postea adde.

Aq. Vitæ. unc. ii.

Antimonii semel fusi cum æquali

portione salis petrae drach. ii.

Macerentur rursus per duos dies, deinde ferventur ad usum in vase vitreo.

Aliud *℞. Succum cæparum* per se instillatum, aut modico vini albi dulcis dilutum. Est præstantissimum collyrium, & quod mirè oculi inflammationem, si quæ adsit, è vestigio tollit.

Est quoque singulare collyrium inter ophthalmica descriptum, quod exigente necessitate efficacius reddi potest admixtione alicujus fellis, vel secundi collyrii propositi, aut succi cæpæ albæ cum lacte leviter decoctæ.

At proprie morbus in numero aucto, qui abundantiam materiæ, roburque formatricis facultatis sequitur, ustione, & sectione melius curatur, quàm medicamentis absorbentibus.

Morbus in numero deficiente, si sit connaturalis, est omninò incurabilis, cum fiat defectu materiæ, & formatricis imbecillitate; adventitius etiam, si in parte spermatica consistat, e incurabilis, in parte carnosa interdum sanationem admittit; eademque exigit

git remedia, quæ ulcus vacuum, aut vulnus compositum, cum partem deficere contingat, ob illorum causas, puta sectionem, uersionem, erosionem, putrefactionem &c.

Remedia Morborum in situ, & connexionione.

Morbus in situ, & connexionione, vel est connaturalis, & fit de tractione materiæ tempore formationis, vel adventitius, à triplici nimirum causarum generatione fieri solitus, laxatione, seu dearticulatione continentium; soluta continuitate, & violenta tensione ob nimiam repletionem, vel exsiccationem.

Vitium formatricis non admittit curationem.

Aliæ triplices causæ eadem postulant remedia, quæ morbus in figura; qui morbum in situ necessario comitatur.

Remedia Morborum in soluta

Solutæ unitatis duo statui possunt summa genera, ulcus, & vulnus. Illud fit à causa erodente, atque ideò necessariò conjunctam habet deperditionem substantiæ.

Vulnus est quæcunque alia soluta unitas sine causa erodente, sive simplex sit unitatis solutio, sive cum deperditione substantiæ, ut in vulnere composito.

Ac licet pro partium diversitate subinde mutantur hæc nomina (siquidem ulcus in osse dicitur caries, vulnus in ossibus dicitur fractura, in nervis ruptis spasma, in punctis punctura, in carne contusa thlasma) naturam tamen retinent, & modo generationis non differunt, nam quodcunque ulcus fit à materia acri, & erodente; uti sunt humores, & ichores acres, venena acria, medicamenta septica, & caustica, ignis actualis, puris humiditas, in quam putrefacta substantia solvitur, ut in gangræna, reliquæ
om.

omnes causæ continuum solventes, secundo, frangendo, tendendo, contungendo faciunt vulnus lato modo sumptum.

Simplex vulnus, seu solutio continui sine deperditione substantiæ curatur agglutinantibus, quæ ficcando, adstringendo, adhærendo, labia vulneris in se mutuò cogunt, uniuntque, quæ unio in ossibus immediatè fieri non potest ob eorundem duritiem, sed fit mediante callo, cujus materiam alimenta glutinosa præbent.

Fracturas verò affigunt, & firmant eadem glutinantia medicamenta, quorum duplex statui debet ordo; mediocrium, & valentium; illa conveniunt parti, & habitui humidiori: ista parti, & habitui ficciori, ac vulnere cruento.

Mediocria glutinantia magis obviæ sunt: albumen ovi, ascyrum, achyllea, cera androsæmum, bursa pastoris, balsaminæ repentis fructus, caleus recens, & ejus gluten, equisetum, caryophyllata, cystus, flos solis, grameni schæmon, gummi prunorum, hederæ terrestris, herba siciliana, her-

ba trinitatis, hypericum, lingua serpentina, millefolium, mespili folia, ophris, plantago, pyrus sylvestris, rosa Damascenæ rubus, sanicula mas, ferratula, scabiosa, veronica; virga aurea, ulmi folia.

Ex his parari possunt vulnerariæ portiones, possunt quoque aliæ formæ dari internè.

Exteriùs verò admoventur, vel contusa, vel pulveris modo aspersa, vel expressa, & instillata, vel decocta maximè ex vino rubro austero, eorumque opera adjuvatur deligatione; quæ labia vulneris unita detinet.

Sunt quædam alia, quibus recentia vulnera simplicia citissimè glutinantur, per se applicata, deligata, nempe resina laricina, abjetina, parietaria contusa, tabaci folia contusa, pix arida, persicaria maculata contusa, oleum insolatione factum ex foliis lingue serpentinæ, aut fructibus balsaminæ.

Omniùm verò præstantissimum, & instar balsami occidentalis (quo in glutinandis vulneribus nihil præstantius) est oleum, quod ex floribus recentibus

centibus hyperici, phialæ inclusis ad solis radios, per descensum elicitur. Valent quoque vermes terreni vino nigro eloti, ac triti; potest quoque inter facile parabilia oleum hispanum reponi descriptum in chyrurgico penateucho Aquapendentis, quo 24. horarum spacio vulnera consolidari perhibetur.

Valenter conglutinant Alchimilla, Amaranthi purpurei flos, bugala, consolidida major, galla immatura, Geranium quodcunque [sed maximè pes columbinus) hypocistis, lagopus, malicorium, olivæ, præsertim sylvestris folia, pilosella, polygonum, pruni sylvestris succus, quercus folia teneriora, symphytum, petræum Lobelii, virga sanguinaria.

Quorum omnium administrandi ratio est eadem cum superiori.

Extrinsècis addantur pili leporis combusti, stercus asini, spongia usta in pulverem trita, & matrisylva quomodocunque usurpata.

Quod si absque sensibili solutione contusa duntaxat sit pars, convenient roborantia mixta digerentibus, &

anodynis : hujusmodi sunt lardum cum absynthio contusum, absynthium in tegula calefactum, & vino aspersum, farina fabarum cum sapa in formam Cataplasomatis redacta, tota tritici farina cum vino nigro, pulvere rosarum, absynthio, & oleo ros. Cataplasomatis forma, persicaria contusa, & vino calente asperso, fots aquæ calidæ, præsertim marinæ alteratæ absynthio.

Cæterum hoc linimentum omnibus aliis præferendum ad sanandas contusiones, quod mirificè quoquè lenit tumentium hæmorrhoidum dolorem, & dentium dolorem tollit gingivis molliter affricatum.

℞. Ol. Communis. lib. j.

Medul. cruris bubul.

Ceraflava.

Resin. abjetinæ, aut piceæ (vulgò rafa) an. unc. ij.

Butyr. recent. unc. iiij.

Liquefiant omnia lento igne, cumque medulla liquata fuerit, removeto.

Vulcus est, vel superficiale, vel profundius.

Illud est, vel actu tale, cui deest sum.

summa cutis, uti intetigo puerorum, vel est potentia tale, quod ex vi causæ externæ citò evadit tale, nisi prohibeatur, uti est ambustio, cui si citò succuratur, nullum subsequitur ulcus.

Superficiale ulcus curatur mitioribus inducentibus cicatricem, iisdem curantur ambusta disruptis jam vesicis.

Illæsam autem partem servabis sequentibus maturè applicis sunt autem atramentum scriptorium, vernix liquida mollissimo linteo excepta, totum ovum cum ol. ros. aut per se agitatum, oleum ex mediano sambuci cortice per decoctionem paratum, albumen ovi optimè subactum cum aceto, addita portiuncula aluminis rupei crudi.

Præstantissima sunt duo sequentia unguenta, quorum primo illitæ partes ignem sine noxa tractare poterunt.

℞. *Succi ex tota althæa cum radicibus primum.*

express. unc. vj.

Ol. Sambucini unc. iiii.

Alum. rupei crudi unc. j.

Co.

Coq. lento igne ad mediocrem consistentiam, tum adde

Ceræ novæ unc. i. sem. Misc.

Secundum

℞. Olei commun. unc. iii.

Ceræ novæ unc. i. sem.

Vitel. ovar. sub ciner. coct. N. ii.

Dissolvantur, & misceantur, donec abeant in unguenti formam, extendatur super linteam, & bis in die renovetur.

Extollitur etiam unguentum ex Ichthyocollæ, & alum. plumei partibus portionibus aceto subactis.

Item succus althææ agitatus cum ovi albumine.

Profundius ulcus est primò implendum carne sarcoticis appellatis, quæ partis excrementum crassum detergunt, tenueque absumunt, tum cicatrice obducendum epuloticis, quæ insigni exsiccatione non modò excrementa, sed etiam sanguinem absumunt, summamque ulceris superficiem obdurant, & veluti in cutem convertunt.

Sarcotica seu implentia ulcus tam latè patent, quàm variæ sunt cavi ul-

ceris differentiae.

Nam ulcus valde humidum requirit valde desiccantia, adeo ut obducentia cicatrice ulceri plano necessaria sint ad implendum ulcus cavum præhumidum: quod verò est valde sordidam, requirit valenter detergentia.

Hoc autem unicè observandum, ne sarcoticis valde siccantibus, & detergentibus misceandur adstringentia, quia excrementum ulceri impingunt, redduntque profundius, & serpentius ulcus.

Itaque sarcoticorum duplex statui potest ordo; mediocrium, quæ conveniunt parti molli, ulcerique non admodum humido, ac sordido; & valentium, quæ conveniunt parti sicciori, ulcerique sordido, ac præhumido.

Ceterum nulla est spes implendi ulceris ope sarcoticorum, nisi auferantur prius impedimenta regenerationis deperditæ substantiæ, videlicet fluxio cujuscunque materiæ, vel copia, vel prava qualitate peccantis, intemperies partis ulceratæ, callus inna-

scens

scens ulceri, caro flaccida excrefcens, ossis item caries, corruptio intemperies.

*Fluxionem tollant vacuantia revel-
lencia, repellentia, intercipientia, con-
temperantia, roborantiaque malè af-
fectas partes, quarum vitio excre-
menta regenerantur, de quibus jam
dictum est in remediis caussarum, &
morborum similarium.*

*Intemperies ulceratæ partis corrigi-
tur alterantibus contrariis, de quibus
etiam dictum est: in gangræna certè
tanta est humiditas partis, & innati
calidi dissolutio, ut igne actuali, vel
potentiali sit opus, quorum ille citiùs
operatur, partemque magis corrobo-
rat.*

*Incipiendi gangræne, aut ubi ejus est
periculum, ut in magnis ictibus sclo-
petorum, nihil est præstantiùs sequen-
ti balsamo, si carpta filamenta eo im-
buta ulceri applicentur, quo etiam
sordida omnia ulcera, si malignitas
absit, feliciter perfanantur.*

℞. Flor. sulph. unc. iii.

Ol. ros. complet. lib. sem.

Vini rubr. optimi. unc. iiii.

Ma-

Macerentur per octiduum leni igne & semper movendo ad vini consumptionem, fiat postea colatura, in qua dissolve.

Tberebinth. clarissima. unc. ii. sem.
serva ad usus.

In ulceribus quoque à bile tenui, uti herpète miliari, aut non valdè exedente, & ulcerato erysipelate, maximum facessere solet negotium partis humiditas cum acrimonia conjuncta, cui egregiè prodest sequens unguentum, sambucinum, quo non modò similia ulcera, sed ambusta omnis generis, & omnes penè cutaneæ foeditates per sanantur.

℞. Salis communis.

Vini rubri opt. an. unc. iii.

Sal in vino dissolvatur, deinde adde:

Cortic. med. Samb. lib. sem.

Macerentur per duas horas, tùm adde:

Ol. rosat. completi lib. j. sem.

Bulliant lento igne ad humiditatis ferè consumptionem, fiat colatura sine expressione, tum residuo corticis adde ulteriùs.

℞. Ol. ros. compl. lib. sem.

Salis vino soluti, ut sup. unc. sem.
 Coquantur strenuè ad totius humi-
 ditatis evaporationem, ut cortex fiat
 friabilis, cum hoc oleo diligenter ex-
 presso coque.

*Lithargyr. auræ præparati, &
 cribrati unc. ii.*

Quibus exactè coctis adde prædi-
 ctum oleum, move, donec incalescant,
 postremò impone sequentia simul per
 setaceum transmissa.

Ceruss. optim. unc. ii.

Plumbi cum sulphure usti non loti.
unc. vii.

Ceræ flavæ q. s. ad unguenti con-
sistentiam.

Callus tutissimè tollitur forcipe, aut
 igne actuali, ubi id fieri potest, sin
 minùs tollitur erodentibus descriptis
 inter remedia constipationis cavitatis.
 Hujus impedimenti occasione sæpè re-
 manent profundæ fistulæ incurabiles,
 quæ secari non possunt, & necessariis
 remediis opportunè undique contre-
 ctari, his confert sequens balsamum,
 quo profundæ ani, testiumq; fistulæ
 sanari visæ sunt.

Paratur autem hoc pacto facilè.

R. Geranii sive pedis columbini incis.
unc. ii.

Rad. Iridis opt. notæ. drach. iii.

Rad. ellebor. nig. præparat. drach.
ii.

Granor. Tritic. M. i.

Contundantur ruditer, & infundantur per diem in vini rubri austeri libii, deinde adde

Ol. hyperic.

Myrtbini an. unc. iii.

Bulliant lento igne ad consumptionem humiditatis, facta expressione, & colatura, adde

Bituminis,

Myrrhæ an. drach. i. sem.

Stent ad lentum calorem, donec perfectè liquentur, denique adde

Lacrime Abjetinæ

(& si fieri possit) *Balsami Occidentalis an. unc. i.*

Misce ad lentum calorem, & F. balsamus fistulæ instillandus, & turundis illiniendus.

Carnem flaccidam in ulcere luxuriantem tollunt remedia descripta contra morbum in constipatione à carne, & callo.

His

His tamen addatur sequens pulvis Escharoticus, quo maligna vulcera (ut scrophulæ malignæ, & canceri ulcerati) si parva sint, & recentia feliciter perfanantur.

R. Rad. Serpentariæ major. in Junio collect. sectarumque in taleolas, & in umbri siccat.

Arsenic. ChrySTALLINI an. unc. i.

Pulverizentur, misceantur, & usque ad Octob. initium radiis solaribus exponantur in ampulla vitrea benè clausa, & frequenter agitentur, tùm servetur pulvis ad usum: qui talis erit: abluatur aliquoties ulcus, madidoque lintéolo foveatur aqua nenupharina, aut ejus decocto; postridie inspergatur pulvis munitis partibus sanis aliquo cerato, ne ultra quàm par est, serpat pulvis; spontè excidet eschara intra duos dies, & curatio perficietur sarcoticis valentioribus.

Os ulceri subiectum, ac detectum est corroborandum insperfusionem pulverum, ut caro superinduci possit.

Parantur autem ex æquis portionibus rad. peucedani, aristolochiæ rot. Iridis myrrhæ, thuris.

Quod

Quod si jam nigredinem contraxerit, ferro deradente, atque igne actuali est opus, tum inspergendus pulvis.

Si cariem contraxerit tollenda est quoque ferro, & igne.

Cæterum aliquando accidit ob *ulceris angustiam*, & flexuositatem tangi nulla tenus posse subiectum os ferro, aut igne, ac stygo ipso ægrè percipi, quo casu infundendum est aliquid acre, & exliccans per aliquot dies, ut caries firmetur. Hujusmodi est inter parata facilia decoctum aristol. gentian. & Ari, trajectum per tartarum calcinatum sacculo inclusum.

Laboriosior est spiritus tartari, qui ad hoc opus in primis commendatur, si convenienti liquore temperetur. Ablatis impedimentis proficius postmodum erit usus sarcoticorum, seu implentium ulcus, quorum sequitur enumeratio.

Vulceri non admodum humido, sordido, & partique molliori conveniunt sarcotica mediocria, nempe aq. thermales salæ, & nitrosæ, betonica, gentianæ radix, hedysaum, iris, matrisylva, mel coctum, persona-
ta,

ta, resina omnis, scordium, triticum, thus.

Ex herbi fieri possunt decoctiones pro ablutione, & infusione. Fient etiam extemporanea unguenta, facto prius oleo per decoctionem tùm addita portione ceræ, & si placet aliqua etiam mellis, & resinæ, aut pulverum, qui maximè parantur ex radicibus, & thure.

Potest quoque simplex pulvis etiam ex herbis paratus ulceri inspergi.

Externis addatur tabacum, & centaurium minus.

Forma extemporanei unguenti poterit esse hujusmodi.

Fol. beton. M. i.

Tabaci M. sem.

Ol. commun. unc. iiii.

Herbæ concisæ coquantur in oleo ad totius humiditatis consumptionem deinde adde.

Resina vulgar. unc. i.

Ceræ novæ. unc. sem.

*Pulv. rad. Iridis. vel Thuris
drach. ii.*

Misc. F. unguentum.

Valentiora sunt, ulcerique sordido,

ac parti duriori conveniunt aristol. rot. radix, bonus Henricus, colus Jovis mariubium, mel erudum, myrrha, peucedani radix.

Et in extrinsecis. Asustum Hispanicum (vulgò ferretto di Spagna) mixtum aquæ plantag. fuligo camini, fuligo picis, ca x optimè lota, pix arida, pix liquida mixta melli, testæ buccinar. & quæcumque marinæ crematæ, omniumque sarcoticarum herbarum cineres.

Horum potest esse varia forma puta linimenti, unguenti, pulveris, succi, aut decocti.

Folia quoque boni Henrici, & colus Jovis leviter tusa, & adversa parte administrata per se curant ulcera disepulotica.

Huc pertinet Balsamus sulphuris descriptus, qui cava ulcera mirificè implet, ex eo conficit Rulandus unguentum ad omnia ulcera rebellia valdè celebratum; habet autem.

Balsami Sulphur. unc. iii.

Ceræ novæ. unc. sem.

Colophon. drach. iii.

Myrrhæ ad Pondus omnium.

Myr.

Myrrha subtilissimè trita inspergatur paulatim reliquis simul liquefactis; probèque commixtis, atque igne lento coquantur, spatha semper agitando, donec optimè fuerint permixta, quod ferè contingit post quartam horæ partem. Tum removeantur ab igne, & paulatim frigescant.

Huic tamen medicamento neque ulli alii cedit Emplastrum Theophrasti paratu facillimum, quo ulcera inveterata, putrida, foetida, cavernosa, sordida egregiè curantur, potestque omnibus cavis ulceribus aptari, si pro ulceribus acri fluxione tentatis, valdeque sentientibus temperetur unguento sambucino supra descripto pro herpete, addendo majorem, aut minorem quantitatem, pro ut sensus partis acutior fuerit, & major, aut minor aderit necessitas regenerandi carnem.

Est autem Emplastrum hujusmodi:

℞. Vitelovor. N. x.

Tberibinthi claræ lib. sem.

Misceantur spatula lignea in unguento in ipso vase, ubi debent coqui

quī, & hoc perficiatur spatio semi-
quadrantis horæ, tūm adde mel. ad
pondus omnium, moveantur strenuè,
& subito, ne grumos edant, tum co-
que lento igne carbonum, continuè
movendo, postmodū ignem augen-
do, donec contraxerint fuscum colo-
rem, & ad nigrum potiùs, quàm fla-
vum, aut ruffum vergentem.

*Repletum ulcus, atque ad æquabi-
lem cum parte sana superficiem reda-
ctum, clauditur epuloticis, seu cicatri-
cem inducentibus, quorum alia sunt
mitiora, convenientia parti molliori,
alia valentiora convenientia parti, &
habitu duriori, quibus, si in carne
mollī utaris, cicatricem quidem ob-
duces, sed duram, callosam, & quæ ar-
ticuli motum impedire possit.*

*Mitiora magis obvia sunt, argilla,
seu creta alba, cauda equina, flos u-
triusque mali panici, cerussa, gossip-
pium ustum, linteorum cinis, nu-
mularia, os sæpæ, spongia usta, pi-
li leporis usti, tormentillæ radix, ter-
ræ quæcumque medicatæ, lithargy-
rium, omniaque frigida mediocriter
attringentia, imò frigidi aeris conta-*

Etus per se cicatricem obducit ; arida forma efficacius agunt , quàm humida , itaque insperli pulveres superpositis filamentis carptis conferent .

Ad vitandam tamen cicatricis inæqualitatem , atque duritiem in parte conspicua satius est uti linimentis , vel unguentis .

Præstantissimum est sambucinum jam propositum contra herpetem .

Alia extemporanea parari poterunt ex cerussa , vel lithargyro cum quadruplo olei ros. aut similis , & memento ceræ , immiscendo pulveres magis siccentes , si necessitas postulet .

Valeatio sunt omnia frigida strenuè adstringentia aliàs proposita , quibus addantur aqua thermalis , aluminosa , & gypsea , qualis est Patavina montis ægrotorum , Antimonii calx optimè lota , calx vulgaris probè lota , creta vitrioli , gypsum , ferri limatura toties aspersa aqua rosar. plantag. aut simili liquore , & siccata , donec in pulverem teri possit ; squamma , & scoria ferri lota , plumbum per se ustum , & lotum , testæ quorumcunque animalium ustæ , & lotæ , quæ omnia

omnia (excepto ferro, & aliàs propositis adstringentibus) externà adhibeatur, vel pulveris forma, vel mixta mitioribus unguentis Thermae balneis, & iniectionibus inserviunt.

Atque hæc ferè sunt medicamenta facilè parabilia, quibus ubicumque terrarum, & absque pharmacopœi opera quodlibet ægriitudinum genus persanari potest.

Modus omnia, ubi opus sit, expedite, & absque instrumentorum apparatu permiscendi non obscurè colligi potest ex variis extemporaneorum compositorum exemplis, quæ per totam tractationem sunt sparsa.

[Faint, illegible markings]

... (illegible) ...

100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000-1001-1002-1003-1004-1005-1006-1007-1008-1009-1010-1011-1012-1013-1014-1015-1016-1017-1018-1019-1020-1021-1022-1023-1024-1025-1026-1027-1028-1029-1030-1031-1032-1033-1034-1035-1036-1037-1038-1039-1040-1041-1042-1043-1044-1045-1046-1047-1048-1049-1050-1051-1052-1053-1054-1055-1056-1057-1058-1059-1060-1061-1062-1063-1064-1065-1066-1067-1068-1069-1070-1071-1072-1073-1074-1075-1076-1077-1078-1079-1080-1081-1082-1083-1084-1085-1086-1087-1088-1089-1090-1091-1092-1093-1094-1095-1096-1097-1098

1901

1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 26

1917

[Faint, illegible text from the reverse side of the page]

106705 312

... ..

1940

1949

History of the

...id, cinco...

...no multitudine...

also included non-physical work

1. 1941 1942 1943 1944 1945 1946 1947 1948 1949 1950 1951 1952 1953 1954 1955 1956 1957 1958 1959 1960 1961 1962 1963 1964 1965 1966 1967 1968 1969 1970 1971 1972 1973 1974 1975 1976 1977 1978 1979 1980 1981 1982 1983 1984 1985 1986 1987 1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026 2027 2028 2029 2030 2031 2032 2033 2034 2035 2036 2037 2038 2039 2040 2041 2042 2043 2044 2045 2046 2047 2048 2049 2050 2051 2052 2053 2054 2055 2056 2057 2058 2059 2060 2061 2062 2063 2064 2065 2066 2067 2068 2069 2070 2071 2072 2073 2074 2075 2076 2077 2078 2079 2080 2081 2082 2083 2084 2085 2086 2087 2088 2089 2090 2091 2092 2093 2094 2095 2096 2097 2098 2099 2100 2101 2102 2103 2104 2105 2106 2107 2108 2109 2110 2111 2112 2113 2114 2115 2116 2117 2118 2119 2120 2121 2122 2123 2124 2125 2126 2127 2128 2129 2130 2131 2132 2133 2134 2135 2136 2137 2138 2139 2140 2141 2142 2143 2144 2145 2146 2147 2148 2149 2150 2151 2152 2153 2154 2155 2156 2157 2158 2159 2160 2161 2162 2163 2164 2165 2166 2167 2168 2169 2170 2171 2172 2173 2174 2175 2176 2177 2178 2179 2180 2181 2182 2183 2184 2185 2186 2187 2188 2189 2190 2191 2192 2193 2194 2195 2196 2197 2198 2199 2200 2201 2202 2203 2204 2205 2206 2207 2208 2209 2210 2211 2212 2213 2214 2215 2216 2217 2218 2219 2220 2221 2222 2223 2224 2225 2226 2227 2228 2229 2230 2231 2232 2233 2234 2235 2236 2237 2238 2239 2240 2241 2242 2243 2244 2245 2246 2247 2248 2249 2250 2251 2252 2253 2254 2255 2256 2257 2258 2259 2260 2261 2262 2263 2264 2265 2266 2267 2268 2269 2270 2271 2272 2273 2274 2275 2276 2277 2278 2279 2280 2281 2282 2283 2284 2285 2286 2287 2288 2289 2290 2291 2292 2293 2294 2295 2296 2297 2298 2299 2300 2301 2302 2303 2304 2305 2306 2307 2308 2309 2310 2311 2312 2313 2314 2315 2316 2317 2318 2319 2320 2321 2322 2323 2324 2325 2326 2327 2328 2329 2330 2331 2332 2333 2334 2335 2336 2337 2338 2339 2340 2341 2342 2343 2344 2345 2346 2347 2348 2349

1934

... ..

1940

11

41

JUCUNDISSIMA

P R O

DELICATULIS

A C

DIVITIBUS

MEDICAMENTA.

1789 Calam

Thypographus Lectori :

Nemo fortasse indignabitur, si post Medicinam Pauperum etiam nonnulla pro delicatulis, atque Divitibus Medicamenta superaddamus. Ita parvus iste libellus utroque manus terrere poterit, cum ipsi nihil ad jucunditatem, nihil ad utilitatem pro sanandis aegris defuturum esse speremus. Vale.

Lenientia, atque Purgantia.

1. **C**assia condita Genuæ, aut in plagis Orientalibus ad unc. ij. ante prandium, aut cœnam per horam.

2. Mercurialis q. s. pro ætate patientis cocta in juscule cum pauco Cinnamonomi, Coletur juscule additis unc. ii. Sacchari, nisi abhorreat à dulcibus, aut ita bibatur.

3. Radix Mechoacan., vel Sena, eodem modo parari poterit, additis seminibus Citri.

4. Lac coctum, sive Rosacea cum unc. i. Roris Cælestis ante prandium.

5. Ficus sicca, aut passulæ majores, & minores, cum Rosis recentibus misceantur per mensem, vero tempore, & quarta quaque die immutentur. Vim enim acquirunt solutivam.

6. Ita Castaneæ eodem modo sub Rosis retentæ, tribus, aut quatuor ante prandium comestis mirificè evacuant; ita Dactyli &c.

7. Uva recens dulcis, cum rore commesta ante prandium.

8. Tartarus crudus ad duo Cochlearia in iusculo ante cibum. Rustici in Ungaria sola hac utuntur Medicina.

9. Emulsio seminum Melonum pro Delicatulis, cui loco Sacchari ponatur Manna electa: aut in aqua bullierit Sena, vel Mercurialis S. A.

10. Conserva Rosarum minorum albarum ad unc. i. s.

11. Panis Martius cum Manna, vel cum Mechoacanna pul. Ita puelli decipiuntur.

12. Pro decipiendis etiam pueris:

℞. *Fol. Senæ* drach. i.

Coriandr. pulveriz.

Cinnam. pulveriz. an. drach. s.

Sacchar. finiss. unc. ii.

Pulverizentur omnia, & in tres partes æquales dividantur, quarum una condatur, vel immisceatur cum cibariis.

13. ℞. *Mechoacan. drach. ii.* Ponantur in infusione per diem naturalem cum Cinnamomo; aut seminibus citri, coletur, & iusculum bibat.

14. Diacytonium Magistrale solutivum.

15. Diaprunum conditum, ut Dya-
cytonium.

16. Rhabarbarum in Rotulis pa-
ratum, vel variis modis involu-
tum.

17. Pistachia solutiva.

℞. *Diagridii* gr. iiij.

Aq. Rosar. unc. i.

Infundantur, & colentur, & cum
Saccharo, quod superaffunditur, coo-
periantur. Est dosis pro unica vice.
Ita Amygdalæ, & pinci parari pos-
sunt, & fieri bellaria solutiva.

18. Tamarindi cum Cassia extra-
cta, & cum Julapio immixta. Jula-
pium potest esse, aut Perlatum, aut
gemmatum, aut ex cortice Citri pro
Divitibus.

19. Electuarium elegans.

℞. *Mannæ electæ* unc. iiij.

Passul. unc. ii.

Folior. Senæ electæ drach. vj.

Semin. Anisor.

Cinnamom. an. drach. ii.

Syp. Ros. sol. q. s.

Misc. F. Electuar. S. A.

20. Medicamentum olim Regis Galliarum.

- ℞. Turbith. alb. drach. ii.
 Hermodactyl. drach. i. s.
 Cinnamom.
 Zinziber.
 Macis an. drach. i.
 Gariophyllor. scrup. ii.
 Semin. Anisi,
 Fœniculi an. drach. s.
 Mechoacan.
 Been alb. an. drach. i. s.
 Rhab. electi,
 Salsæparill. an. drach. iii.
 Carab. scrup. i.
 Misc. f. pulv. subtilissimus. Do-
 sis drach. ii. cum unc. i. Sacchar. rosar.
 21. Acetum solutivum optimum.
 ℞. Aceti acerrimi lib. ii.
 Passular. unc. ii.
 Folior. Senæ unc. j. s.
 Mannæ elec. unc. s.
 Cinnamomi parum.

Infundantur per horas 24., deinde bulliantur : coletur, & fervetur ad usum. Potest etiam fieri absque ebullitione.

22. Pro decipiendo aliquo. Dissol.

atur pasta cum juscule, in quo infusa fuerit Senna, aut Gratiola, aut cum illo juscule coquantur cibaria.

23. Potest etiam parari Cocolata, aut Thè, aut Coffè cum aqua solutiva, in qua scilicet fuerit infusa Senna, aut quid simile.

24. Pro pueris etiam Azyma, aut Morselli, aut Bellaria, sive alia hujusmodi gulæ blandimenta cum speciebus Diaturbith.

25. Extracta etiam fiant ex Rhab. Agarico, Polipodio, Senna, Turbith. hermodact. &c., quæ in minima dosi æquè operantur, ac magnis referti calices potionibus.

26. Spiritus vini, cui infusa fuerit Senna, aut aliquod aliud solutivum, aut Diagridium, aut quod simile cum Julapio edulcoratus.

27. Possunt etiam Saccharo condiri Mirabolani, Rhabarbarum, & similia, possuntque etiam aviculæ præparari cum Turbith, Carthamo, Eleboro, & Rhabarbaro, atque in aceto servari.

Sed de his satis.

De Potu in febribus eleganti.

1. Vinum Cerasorum.

℞. Cerasorum lib. i. s.

Aqu. fontis lib. x.

Vini mediocris unc. xx.

Ponantur omnia in Oenophoro vitreo, & permittatur ebullitio per xii. dies; Coletur, & servetur in vasis vitreis.

2. Aquæ stillatitiæ, ut amittant odorem. ℞. Arenæ fluminis ter, quaterque lotæ, & exsiccatæ q. s. Ponatur in matulâ lignea perforata, deinde superimponatur aqua vitro elambicata, ut percoletur, omnemque amittet odorem.

3. Aqua cocta cum radice Acetosæ, aut Tamarindis, ubi sitis urget, & bilis effrænis est.

4. Aqua Citrata. ℞. Citrum unum exactè maturum, in minuta frustula secatum, atque in catino cum tribus lib. aq. fontis positum. Contrectentur manibus frustula, ac comprimantur, deinde omnia quassentur. Adde Sacchar. unc. iij. Coletur.

5. Aqua Nuceriana, vel fontis purissima cum Sale prunellæ, vel spiritu nitri, aut Salis dulcis.

6. Serum distillatum cum succo Limonum.

7. In febribus malignis succus Citrorum maturorum cum multa aqua distillatus in B. M. cum paucò vino.

*Deliciae Ægrotantium, aut
Convalescentium, aut
Gravidarum.*

Conserva ex acido Citri, radiis Solaribus facta. Conserva ex toto Citro, ex Floribus Citri, ex Lactuca, ex Floribus Boraginis, Cichorei, Betonicæ, Anthos, Malvarum, Citoniorum, Myrtillor., Balauftior.

Rursus Conserva ex Radicibus Cichorei, ex Ribes, ex Oxyacanta, vel Uva spina, ex Berberis, ex Mespilis trinucleis vulgò *Azzaroli*, de Uva varicosa, idest, quæ nec matura, nec immatura exstet, ex Pomis Granatis, ex Marenis, ex Moris semimaturis, ex Iviubis.

Vina.

Vinum ex Cerasis vocatis *Marsche*, o *Marene*, ex Fragis, ex Cerasis acidodulcibus, vulgò *Visciole*, ex Ribes, ex Berberis, ex Pomis, ex Cidoniiis, ex Pyris, ex Sorbis &c.

Condita.

Condire Citria Poma, Aurantia, seu cortices eorum, Eringios, Cucumeres, Pyros, Citonia, Mora femimatura, Nuces immaturas, Prunos, Cornea, partem duriores Anguriæ, quæ postea scinditur in minutas taleolas, detinetur in aqua, deinde in ore. Ita Lactuca &c. Cucurbita &c. Ex partibus Orientalibus deferuntur Mirabulani, Chebuli conditi. Ex Creta fructus Salviæ Cretensis, Zinziber &c.

Aceto servantur.

Mespila femimatura, Sorbæ femimaturæ, Iviubæ maturæ, Cucumeres parvuli, Phaseoli præcoces, Fœniculi præcoces, maturi etiam, Amygdalæ præcoces, Cerasa matura, Folia,

lia, & fructus Capparorum, Flores
nondum aperti Nasturtii, Uvæ diver-
sæ, Flores Aurantiorum, Citrorum,
Limonum, summitates teneræ eorum-
dem, Asparagi, Cinara, Napæ &c.

In Melle.

Servantur Castaneæ.

In Muria.

Conservantur Fungi, aut Sole are-
facti:

Conservæ, quæ non sunt in usu.

Fieri possunt ad coroborandum, &
adstringendum ex Floribus Myrti,
Rupi, Granatorum, Citoniorum.

Conservantur Fructus virides.

In Vase optimè clauso sub aqua,
sub nive, sub terra, sub arena, sub
cinere, aut cera incrustati, & in am-
pulla vitrea exactissimè clausi, uti
Uva non perfectè matura, Pyra, &
Poma, Mespila trinuclea, vulgò
Azzaroli lecta decresciente Luna, &
alia huiusmodi.

*Vulneratorum solatia, &
Sanitas.*

1. **F**olia Tabaci contusa, & super-
imposita vulnus sanant, vel suc-
cus eiusdem labiis instillatus, facta
prius ablutione ex vino, deinde su-
perimponatur folium eiusdem Tabaci.

2. Aqua ex Cera distillata confe-
ctim sanat, si in ista lintea madefacta
superimponantur vulneribus.

3. Vel *℞.* Oleum vetustissimum ad
unc. iij.

Theribent. par. unc. viij.

Tritici integr. unc. i. s.

Hypericonis unc. ij.

Rad. Card. bened.

Valerianæ an. unc. j.

Tbur. pul. drach. ij.

Radices, & herbæ crasso modo
contundantur, postea in olla ponan-
tur cum tanta Vini albi quantitate,
ut omnia immergantur sub ipso: stent
in infusione per tres dies naturales.
Addatur postea Oleum, & Triticum,
& coquantur omnia ad vini consum-
ptionem; facta expressione, addatur

Thus

Thus , & Therebentia , iterumque ponantur ad ignem , & bulliant parum . Serventur in vase vitreo ad usum : dicitur Oleum Hispanorum .

4. *℞. Terebent. optimæ ,*

Salis Sardin. an. part. æqu.

Eliciatur Oleum per destillationem , quod singulare est in vulneribus .

5. *℞. Aquæ Vitæ pluriès rectif.*

unc. vii.

Benzoin unc. i.

Balsam. unc. s.

Misc. & ponantur ad radios Solis , vel in Balneo Mariæ . Est efficacissimum , nullique secundum vulnerarium .

6. Balsamum vulgò dell' Impiccato , aut Alexandrinum , quod pro Arcano venditur , & summè commendatur .

℞. Calcantis , sive Vitrioli rubificati , Lithargyri ,

Boli Armeni an. unc. ij.

Misc. pulverizentur . Sume istius pulv. unc. ij. Ol. veteris Olivarum opt. lib. j. Ponantur pulveres in Sacculo appenso Oleo , & bulliant omnia simul , donec oleum ad gustum
sa.

saporem habeat rancidum . Inunguntur vulnera solum extrinsecè sine turundis , & mirè sanantur ,

7. R. *Aquæ Reginae* lib. sem.

Ol. Apparicis unc. iiij.

Balsami Peruv. al. & liquid.

unc. j.

Misc. & servetur pro usu . Est remedium consimile scilicet supramemorato , & dicitur juremeritò Balsamum Balsamorum . Sanat enim quatuor dierum spatio .

8. Liquor Balsamicus nobilissimus , qui non solum mirabilis est in vulneribus , sed etiam in Pleuritide , Apoplexia , Epilepsia , Fluxionibus , Febris malignis , & paucis verbis , in omnibus illis malis , in quibus sanguini ad coagulationem rendenti debet laudabilis motus conciliari .

R. *Balsam. Peruv. opt.* unc. iiij.

Belzoin amygdalati unc. iiij.

Syracis unc. ii.

Myrrhe unc. j.

Thuris unc. j.

Mastic. unc. s.

Carabis unc. s.

Cariophyllor. drach. j.

Mo.

Moschi gr. v.

Spiritus Vini lib. v.

Contundantur omnia crasso modo, atque in prædicto Spiritu vini infundantur per diem naturalem, deinde bulliant lento igne in Alem- bico, aut Vase Circulatorio.

Cave, ne detur ignis statim violentus, sed gradatim, & quòd vas vitreum sit amplum, & exactè clausum.

E' Gallia translatum est hoc Arcanum. Præscribitur internè, & externè. Dosis ejus internè in aliqua aqua appropriata a scrup. s. ad scrup. j. Datur etiam in juscule.

DE
VENENIS
ET

ALEXIPHARMACIS

Compendiosa Tractatio.

AUCTORE

JO: PREVOTIO

In Patavino Gymnasio olim
Medicinæ Professoris
Primarii

*Da lib. Hieronymi
Clazzi M.D. nunc
Professoris Medicinæ
Patavini*

1770

OF

VENERIS

ET

ALEX PHARMACIS

Compendio Tractatus.

AUCTOR

JO. FR. VOTIO

In Praevio Gynaeceio
Medicinis Professor
Lectur.

[Faint handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

P R Æ F A T I O A D L E C T O R E M

Utilem esse Venenorum
cognitionem.

Venenorum cognitio non inutilis
tantum, sed detestanda videri
posset: nisi maleficorum homi-
num, qui illis ad vitæ perniciem abu-
tantur, improbitas imponeret medi-
cam artem profitentibus necessitatem
inquirendi omne tormentorum genus,
quo caducæ humanitatis imbecillitas
etiam pro improborum libidine concuti-
tur. Nullus enim ignoratis malorum
caussis, rectum invenire, ne dixerim, ad-
movere præsidium unquam didicit. Id-
que tanto difficilius in Venenorum cu-
rationibus, quanto occultior est veneni
vis, naturam destruens, omniumque me-
dicamentorum operam fallens, paucis
exceptis, quæ multorum sæculorum
experientia venenorum potentiam elu-
dari observavit. Inter quæ, fateor,
esse

esse nonnulla ad infrin. gendam omni-
um propemodum virulentorum vim
tam efficacia, ut etiam non cognita Ve-
neni corpus affligentis specie, magna
inde concipi possit salutis spes, letba-
liumque accidentium curatio institui:
tutius tamen, quæ citius sanari infe-
ctum, si cuique veneno proprium oppo-
natur *αυτιδωτω*, dubitari non potest.
Est igitur apprimè utilis singulorum
venenorum cognitio ad arcendam illo-
rum calamitatem, omnibus quidem
fortuito casu impendentem, iis verò
præcipuè timendam, quorum fortunam
dignitatem, famam multorum oculi
iniquè ferunt. Invidia enim animi ty-
ranna non nisi ad grande malum alieno
bono irritatur & fortasse levia putaret
venefica tormenta ad explendam opti-
mi cujusque clade rabiem, si graviora
dolosum scelus invenisset. Et tua, O.
ptime Lector, quamquàm innoxia vir-
tus, perditorum hominum fraudi est
obnoxia, ut aliquid operæ ad salutis
tuæ custodiam collaturum me sperem,
si quos fortuna tua virtute splendidior
gravius offendit, ex armis vero hisce
telis, quæ aptiora sunt insidiis, tibi
que

quæ omnia indicavero, tum Venena, tum his adversantia Alexipharmaca. Nam uti est in proverbio, jacula prævisa minus feriunt, minimè verò venena, quorum vis planè irrita evadet, si optimorum Alexipharmacorum frequenti usu naturam probè communiveris. De utrisque ergò brevem accipe tractationem disputationibus quidem vacuam, quæ in hoc argumento, vel curiosè quæri solent, vel necessariò sciri debent.

A signis particulariam venenorum seiunxi hunc laborem, & quia omnia tamen perstringentem ingentia extant de illis conscripta volumina, inter quæ primas tenet Sancti Arduini opus, & quia non obscurè colligi possunt ex propendendis tabulis, in quas Venenatorum materias, ceriò quodam, faciliq; ordine coegi quibus, ut nihil desideretur, inquirendum est primò, quid sit venenum: quaque ratione corpus nostrum immutet; deinde ad venenorum actio in corpus, vel pro dantis arbitrio, vel pro naturæ propriæ efficacia certo temporis spatium sit definita, tum an omnium venenorum assumptio minimè du-

biis conjecturis ab exercitato Medico
dignosci valeat. His enim explicatis
facilius innotescant genera Venenorum,
et contenta sub singulis species postre-
mo loco recensenda memoria firmius
imprimantur. Quo ordine, quidquid
ad Alexipharmacorum notitiam perti-
nere videbitur, pari brevitate com-
plectar.

QUID SIT VENENUM

C A P. I.

Orum, quæ assumuntur à nobis, tria sunt genera ; Alimentum , Medicamentum , & Venenum :

Alimentum est id, quod à viventis calore immutari, & in ejusdem abire substantiam potest, ideoque patiundo potius, quam agendo afficit corpus, quia necessario vincitur à calore, ut in alienam substantiam transmutetur. Reliqua duo agendo præcipuè afficiunt corpus, cum victricia remaneant, neque concoqui possint, & defluentem corporis substantiam nutritionis ope refarcire. Ac Medicamentum dicitur, quicquid alterat corpus cum juvamento; Venenum verò, quod naturam corporis corrumpit, ac propterea alimento è diametro opponitur, medium inter hæc

autem aliquod ad nutriendum, vel
corrumpendum corpus sit compara-
tum, aliunde non provenit, quàm
à certa proportionē temperamenti,
cujus causa alimentum potentia est
tale, quale est vivens: Venenum ve-
rò vitæ conservationi adversatur.
Quam temperamenti proportionem
nulla humana mens à priori definire
potest, siquidem sensu rationis mini-
stro excedens dumtaxat in tempera-
mento qualitas percipitur, at quali-
tatum ipsa proportio, neque tactu
percipi, neque animo plane depre-
hendi potest. Itaque non est miran-
dum, si alimenta, & venena, sola ex
perientia duce, nobis innotuerint, &
pro vario viventium genere, mutata
nimirum temperamentorum propor-
tione, alimenta, venenaque variant;
adeo ut interdum homini sit vene-
num, quod pecudem nutrit, & vice
versa pecudem interimat, quod ho-
minis naturæ est amicum. Ex quo fa-
cile intelligere est: qua ratione ve-
nenum agati in corpus. Cum enim
universo corpori viventi, cunctisque
ejus partibus certa insit temperamenti
pro-

proportio, propriis definita terminis excessus, & defectus, extra quos vitale temperamentum esse desinit, constat, eam temperamenti latitudinem perverti, penitusque destrui oportere ab eo, quod veneni nomen meretur. Duo autem ad temperamentum vitæ functionibus inserviens necessario concurrunt, insita temperies à mutua elementorum refractione orta, & influens calor, quo insita temperies aëtuatur. Utrumque expugnat venenum, eademque pugna geminam infert cladem dissolutione caloris influentis, & proprii, seu insiti temperamenti corruptione non quemadmodum excellens aquæ frigus, & intensus ignis ardor corrumpit corpus excessu qualitatibus omnia in se commutantis, sed toto temperamento viventi corpori adversante, licet in eo nulla sit excellens qualitas, quæ ultra medicamenti vires agere, atque alterationis fines excedere deberet, ea propter impropriè venena appellantur, quæcunque qualitatibus excessu nos corrumpunt, vel frigiditate extinguendo, vel caliditate inflammando,

eaque non genere, id est naturæ contrarietate, sed copia nocere omnes cum Galeno confitentur. At propriè venena, quæ genere necant, longè minorem quantitatem [habent enim & ipsa determinatam, qualis ad omnem naturalem actionem requiritur] postulant, & in parva quantitate brevi totum corpus immutant. Neque est existimandum, propriè venena omnia inferre mortem primaria cordis affectione quamvis centum sit, ea vitæ adversari. Nam partium temperamenta, proportionem cum differant, non habent eandem cum venenis repugnantiam, sed pro varia partium dispositione variat quoque venenorum actio. Quare alia primò afficiunt cor, omnium deterrima; alia pulmones, ut lepus marinus; alia vesicam ut cantarides; alia nervos, ut Argentum vivum: alia cerebrum, uti ursi cerebrum, medulla arietis, & quæcunque alia hominem dementant, alia Testes, uti menstruum corruptum, quamquam à partibus primò læsis necesse est cordi communicari noxam, priusquam vita decedat.

*An Veneni actio in corpus sit
certo temporis spatio de-
finita.*

C A P. II.

DEclarata Veneni natura, deinceps inquirendum, quanto tempore perferri possit illius actio, salva vita, hoc enim cognito, constabit quoque, an venena diu latere possint in corpore, antequam proprias vires exerçant, & an dari possint aliqua tam ignava, quæ longissimo dumtaxat temporis tractu conficiant, interim verò indomita à viventis calore expelli nequeant, sed in corpore ad certissimam illius perniciem necessario conserventur. A manifestis dubii solutionem deducamus. Quis autem non confitetur, finitam agentium, patientiumque naturalium agendi, atque resistendi potestatem aliquo finiti temporis spatio circumscribi? omnis enim finita virtus agendo, patiendoque consumitur, eoque citius

absolvitur factio, quò virtus activa fortior, passi verò resistantiam debiliior extiterit. Cum igitur non omnium corporum, quæ à venenis patiuntur, eadem sit dispositio, neque omnium venenorum eadem activitas, incertum esse spatium victoriæ, qua venenum de vita triumphat, necesse est. Qui calido, humidoque sunt temperamento, atque adeò meatus amplos habent, faciliùs inficiuntur, citiùsque pereunt, quàm natura frigidiores, totoque corpore adstrictiones; Qui multis abundant excrementis, potissimùm in ventriculò ægriùs afficiuntur, obruto ad tempus, & impedito veneno superfluitatum alluvione, quàm bono habitu præditi, in quibus venefica vis sanguini, membriisque celerrimè communicatur. Inter venena ipsa citò interimunt, quæ calida sunt, partiumque tenuium, ac propterea in penitiores vias facile sese insinuant, lentius agunt frigida, & terrenam habentia substantiam, quia insensibiles partium cavitates ægerimè subeunt, eandemque ob causam viscida, & oleaginosa aliquo tempore

re

re ventriculo adhærescentia priusquam aliò distribuuntur, tardè se produnt. Adhæc citiùs agunt propriè venena quæque, naturæ contrarietate necant, quàm impropiè venena, quæ qualitatum excessu, & mole necem inferunt. Non tamen putes, perpetuum esse, quod scribit Galenus; Venena genere lethalia altero, vel tertio die interficere: Erodentia id ut plurimum præstant, aliquando etiam primo die, si ventriculum acri sensu præditum offendant. Quæ putrefaciunt, longius requirunt tempus ad humorum, partiumque corruptionem: Quæ autem cordi, spirituique vitali primò adversantur, intra paucas horas è medio tollunt, si vel tenuissimam habeant substantiam, qualia sunt quorundam animalium in Aphrica degentium spumæ, & liquores naturales stirpium quarundam venenatarum Arabiæ, & utriusque Indiæ, vel vaporis forma respiratione in cor attrahantur, aut etiam transpiratione arterias penetrent, quales sunt venefici vapores aquarum, quibus indumenta, & alia, quæ con-

tractantur, infici consueverunt. Atque ex his altera dubitationis pars facile diluitur. Possunt enim venena diulatare in nobis, & longo temporis tractu corrumpere, imò quod incredibiliùs videri possit, diu aliquando detinentur venena, vel assumpta, vel in corpore procreata, priusquam in loco affecto notabile aliquod symptoma pariant, quæ tandem post quatuor, aut sex menses, vel longiore temporis decursu hominem perimunt, ut eleganter comprobat Galenus 2. in pr. Prorrhæ. textu 17. exemplo veneni canis rabidi, cujus actio tanquam e mortua lethifera facultate per plures annos feriarî sæpè observata est, rabiemque, & funestum aquæ timorem tunc demùm inferre, quando omnis in demorsa parte relictî veneni vis, & multorum annorum intervallo enervata, & continuo corporis defluxu planè consumpta credebatur. Hujus eventus causa jam indicata est.

Nam venena, quæ circa ventriculum, & in longissimo venarum tractu hærent, priusquam appellant ad partem, cujus naturæ adversantur, nul.

nullum pestiferæ virtutis evidens argumentum exhibere possunt, cum actio quæcunque corruptiva ratione contrarietatis fiat, & sine patientis ad corruptionem dispositione, non modò perfici, sed ne inchoari quidem possit. Itaque mirandum non est, si partium, quæ à veneno non patiuntur, expultrix veneni commercium ferat, aliarumque partium noxam, veneni depulsionem minimè avertat: Cur autem venena diu hæreant in longinquis partibus, vel in corporis impuritate, densitate, frigiditate, vel in veneni lentorem, oleositatem, crassitiem, atque constipandi vim referri debet. Quod utinam perditissimis venenorum compositioribus ignotum esset. Nam ut maleficium celerent, abutuntur arte, & acutissimorum etiam venenorum vim pro arbitrio retardant, adstringentium crassorum, viscidorum, pinguiumque commixtione. Qua ratione putrescentia, inflammantiaque venena certis adstringentibus mixta, & destillata desperatas excitant anginas, nullam veneni speciem præferentes,

soloque lacte ad continuam oris cellu-
tionem curabiles. Quamobrem dubi-
tari non debet, dari venena ad tem-
pus, multaque hujusmodi spontè pro-
venire, & multò plura confici posse
eadem methodo, qua salubrium phar-
macorum compositiones absolvuntur,
fueruntque cadentis Romanæ Reip.
temporibus homines tam improbi.
Horus Mendesius, Heliodorum Athe-
nensis & multò ante illos, Orpheus
Theologus, & Aratus, qui veneno-
rum compositiones, non ad artis o-
stentationem, sed veluti odio huma-
ni generis irritati in exitium illius de-
scripserint, quorum scelestæ opera
maximo temporis beneficio, & po-
steritatis bono perierunt. Quod si
aliqua dantur venena non acria, &
erodentia, neque inflammantia, aut
putrefacientia, quæ moderata frigi-
ditate, validaque siccitate ventricu-
lum, cui fortè adhæreant, afficere
possint, atque adeo nativum ejusdem
calorem sensim hebetare, humidum-
que, aut ajunt, radicale lentè absu-
mere, talia omnium lentissima fore
arbitror, quippe quæ mediante ven-
tri-

triculi marcore totum corpus extenuant, extremaque macie tandem consumunt: Tale falsò creditur esse Adamantis pulvis, quem non modò innoxium esse multorum experientiis abundè hætenùs est comperitum, sed etiam venenis omnibus strenuè auxiliari contendunt non infirmæ notæ scriptores, & in rerum naturalium observationibus solide versati.

An omnium venenorum in Corpore latentium dentur certa signa, aut saltem probabiles conjecturæ.

C A P. III.

Cum actio corruptiva, quæ venenum naturæ vim infert, sanitati magis adversetur, quàm ulla res, qua corpus è statu valetudinis deturbatur, necessarium fortassè videbitur, ut in ea corporis violenta mutatione aliquæ efflorescant notæ, quibus maligna causa non obscure de-

deprehendatur. Hæc enim popularis opinio è trivio ad forum delata, omnium ferè Judicum animis firmitèr jam insedit, ut etiam eorum, qui veneficio extincti existimantur cadavera, Medicis exploranda committantur ad detegendam mortis causam, quasi venenorum indicia non solùm ægritudinis tempore manifesta sint, sed etiam post interitum impressa corpori relinquantur. Attamen longè alitèr se res habet, maximaque venenorum pars etiam in arte medica versatissimis occulta est, non solùm quo tempore veluti consopita parùm agunt, aut nihil, sed etiam quando corrumpunt partem ipsam, cui sunt contraria, multoque magis postquam vita jam expugnata omnis veneni, naturæque actio cessavit. Nam à symptomatibus potissimum venenorum signa desumuntur, actione læsa, excretis, & mutata corporis qualitate, inter quæ nullum est læsionis genus quod ab alia causa pendere non possit. Siquidem generantur venena in nobis, quæ pro vario ad varia membra mo- u, eorum actiones miris modis

dis

dis vitiant ; & non rarò momento ferè temporis homines è medio tollunt, quorum corpora post mortem, aut livent, aut nigrificant, aut varia sunt, aut citò disfluunt, vel molestam putredinem olent teste Gal. 6. *de loc. affect. cap. 5.* quæ eidem accidentia corpori adveniunt, cum ob internam humorum, partiumque corruptionem, tum ob incredibilem colorum varietatem, quæ ilenis, jecorisque vitio abique externi veneni offensa, in humoribus efflorescit, eodem Gal. auctore 5. *de loc. aff. cap. 7.* ut propterea illorum sententiam amplecti vereatur, qui certam assumpti veneni conjecturam esse ajunt, si homo natura probis humoribus abundans, ac sanorum more educatus, repentè moriatur, statimque liveat, nigricet, versicolor efficiatur, diffuat, graviterque oleat. Nam etiam in sanis, vel recenti alicubi necessariò alicujus materiæ affluxu, vel ob pravam victum, pessimum quid generari potest, cujus exiguum initium nulla nota deprehenditur, donec tractu temporis aucta in corpore dispositione trahitur in

con-

consensum aliqua principalium partium, à qua deinde universum corpus celeriter alteratur. Quod si nulla impedita rei inutilis excretionem, atq; perspirationem jam dicta repente contingerent homini proba temperie prædita, optimisque cibis, qua decet moderatione vescenti, talem assumpto veneno extinctum esse ratio convinceret.

Verum enim verò quamquam venenorum intus genitorum effectus similes sint iis, qui ab assumptis, vel ad moris proficiscuntur, est tamen longè major affinitas venenorum spontè necantium, & externorum putrefacientium, quàm aliorum inflammantium, exinguentium, & erodentium, quæ probabilibus conjecturis hoc ipso cognoscuntur, quòd citò agunt post assumptionem, vixque aliquot horarum spatio retardari possunt, alioquin nullum damnum inferentia, quod ab aliis internis causis longiori tempore afferri non queat: Qui autem sint communiores venenorum, pro generum varietate, effectus, imò, quid singulæ eorumdem spe.

species præstent, legi potest apud Arduynum.

Porro quemadmodum effectuum similitudo assumptum venenum celat, ita assumptio ipsa variis fraudibus à veneficis occultantur, in quas animum, oculosque diligenter intendat, qui periculum infectionis vitare cupit.

Aridi pulveres acres, & mordaces vel aromaticis speciebus adulterantur, vel dulcium societate temperantur.

Fœtida odoratis occultantur.

Sales, oleaque ex plantis, & animalibus chymicè conflantur vulgari-
bus condimentis, quàm simillima,
inficiuntur pocula stillatitiis aquis,
sed non vulgari ratione præparatis;
Tales enim pro excessu qualitatis in
temperamento vincentis calefaciunt
quidem, ac refrigerant, verè tamen
veneni naturam non acquirunt, cum
vulgari destillatione tennes partes se-
parentur a terrenis, atque adeò to-
tius temperamenti proportio, sine qua
propriè venenum naturam retinere
suam nequit, dissolvatur. Quam ob
cau-

causam nulla vulgari destillandi modo
aqua evasit unquam, aut venenata,
aut purgans, quandoquidem purga-
trix facultas uti & venefica non in
unius qualitatis excessu, sed in totius
temperamenti energia consistit. Ac
venenatis quidem aquis, & oleis infi-
ci puto acies, apicesque cultorum,
quibus lethiferi boli porriguntur, si-
cuti certum est, strophiola, indufia,
chirothecas, aliaque indumenta aptis
liquoribus perfusa, & delibuta, vene-
num facile communicare corpori,
postquam ejus contactu incaluerint.
Quid plura? Tot sunt venenorum
occultandorum modi, ut veneficorum
fraudes etiam ab oculatissimo cogno-
ci vix possint, nullumque adversus
venena tutius præsidium hætenus in-
ventum sit, quam inter amicos con-
versari, & frequenti Alexipharmacorum
usu seipsum probe communire.
Quis enim crederet, nisi docuisset
eventus literis scriptis, & adhuc ma-
dentibus inspergi posse tam pestiferos
pulveres, ut epistola religata legen-
tem interimat, si propius admovea-
tur? Sed & jucundissimi florum hali-
tus

ius veneno inficiuntur sæpè instillatis
aquis in gemmantem florem, donec
explicetur; & candelarum elychnia
tam duro pharmaco inquinantur, ut
emissus inde fumus, cubilium aerem
pestiferum reddat, adeò nihil tutum
esse potest, ubi invidia hominum ma-
lignitatem dolo acuerit.

De Venenarum differentiis.

C A P. IV.

Reliquum est, ut venena recen-
seamus, non illa quidem Coin-
posita, quæ ad hominum perniciem
olim excogitata, atque literarum
monumentis consignata, nunc tempo-
ris oblivione deleata sunt, quorum ego
me ignarum esse gaudeo, sed Simpli-
cia, quæ sua spontè proveniunt, &
vel consilio vitari, vel arte curari pos-
sunt. Bisariam ergò dividuntur pro
partium, quæ corrumpunt, & corrup-
pentis facultatis varietate; Ratione
corporis, quod patitur à veneno, si
consideremus universum animantium
genus, venenum dicemus aliud esse
tale

tale simpliciter, quod adversatur toti generi animalium, uti aconitum; aliud secundum quid, quod certæ animalium speciei est noxium, alteri innoxium, uti atriplex sylvestris, pes anserinus dictus, quod fures enecat, alia animalia nutri, & vix vomica canibus exitialis, homini nequaquam; illud genericum, istud specificum venenum claritatis gratia nuncupetur. Si membra ipsa corporis spectemus, alia sunt venena cordi, alia cerebro, alia hepati, alia pulmonibus, alia aliis partibus, in quas veneni actio primò grassatur, & inde cordi communicatur.

Cerebro in primis adversantur, quæ hominem in perpetuum dementant, tum quæ excessu frigiditatis soporem inferunt.

DEMENTANT.

Cocculæ orientales.

Ericæ bucciferae Fructus devorati.

Felis cerebrum, & sanguis.

Lolium copiosum.

Medulla arietis non castrati.

Sanguis menstruus corruptus.

Stras-

Stramonium utrumque sed præsertim longum, cui semen inest nigricans.

Solanum maniacum.

Vespertilionis cor, & lingua.

Ursique cerebrum in cibis: nec non,

Morsus Tarantulæ, &

Canis rabidi: denique

Argentum vivum auribus instillatum

SOPOREMINDUCUNT.

Cicuta vulgaris.

Cicutaria minor.

Coriandri succus.

Dorychnium.

Hyojcyamus uterque sed magis niger.

Mineragora.

Meconium.

Opium.

Papaver sativum copiose sumptum.

Solanum somniferum.

Huccæ Americanæ succus.

Cordi præcipuè infesta sunt venena propriè dicta, de quibus infra, paucissimis exceptis: Inter quæ *Lepus marinus* pulmones potissimum afficit.

Jecur verò,

Viperæ fel, & morsus.

Morsus item Hæmorrhoi.

Salamandra caro.

Toxicum Scytharum, & Pharicum.

Quæ duo postrema venenatis potius armis inficiendis, quàm interna sumptione lethifera sunt, & sola inter composita venena apud scriptores leguntur.

Ad toxicum conficiendum eligebant Scythæ viperas enixas, valique inclusas, in saniem contabescere sinebant, tum sanguinem humanum affundebant ad supereminentiam quatuor digitorum, iterumque putrescere in fimo permittebant, denique ichorem supernatantem colligebant sanguinis ad telorum infectionem.

Pharicum verò est succus radicis ellebori albi in bubulo cornu asservatus, donec putrescat, quo Pyrenæi accolæ sagittas imbuebant ad venationem. His enim læsa fera statim concidit, absque illius damno, qui carnem vulnerati loci comederit.

Ventriculo, & intestinis maximè officiunt impropriè venena, quæ, vel manifestis agunt qualitatibus, de quibus mox dicetur, vel superpur-

ga.

gatione mortem adferunt, qualia sunt omnia validiora purgantia assumpta majori quantitate, quàm ad tolerabilem vacuationem conveniat, vel exhibita corpori languidiori, uti puero, leni, convalescenti, & acuto morbo laboranti.

Altera venenorum divisio ratione facultatis, qua agunt, celebrior est apud scriptores. Vel enim excessu alicujus qualitatis corrumpitur corpus, vel veneficiæ naturæ contrarietate, seu totius temperamenti proportionem repugnante vitiali temperamento corporis. Priora dicuntur improprie venena, & venena quantitate, quia tota natura non sunt inimica vitæ, sed mole tantum, & qualitatis intemperie dominantis excessu.

Posteriora dicuntur proprie venena, item venena genere, & à tota substantia, quia nulla sui parte convenientiam habent cum natura viventis, sed illam totis viribus oppugnant.

Improprie venena latè patent. Quædam caliditate sua viscera inflammant.

flammant, quædam frigitate extinguunt; quædam humiditatis affluxu suffocant; quædam siccitate marcorem inferunt: alia secundis agunt qualitatibus, acrimonia cum crassitie partium erodendo, tenui mordacitate impense stimulando, nimia adstrictione necessarios meatus occludendo, unde suffocationes, & volvuli fiunt.

INFLAMMANT.

Anacardi.

Buprestis.

Cantharides renibus, & vesicæ potissimum infestæ.

Camædaphne.

Chamelæ.

Crocus liberaliter sumptus.

Daphnoides.

Dracunculi semen.

Euphorbium.

Flammula jovis, & quæcunque aliæ clematides hujus generis.

Latbyris, vulgò cataputia,

Mel Heracleoticum.

Myrrha largiùs sumpta.

Pancratium Hispanicum, cujus affri-
ctu

Et infici , ajunt , cultros .

Psyllii seminis pars intima .

*Ranunculus quicumque , excellit autem
inter ranunculos herba Sardonia ,
quæ diaphragma inflamat , et con-
tinuo risu inde excitato hominem ri-
dentem necat .*

Adde jam dictis .

Scillam crudam .

Staphisagriam .

Tbapsiam .

Thymeleam .

Titbymalam .

Lac ficulneum .

Ictas apum , et vesparum .

CALOREM NATURALEM

extinguunt .

Præteriam recensita soporifera .

Flos Africanus , vulgò caryophyllus

Turcicus .

Herba Paridis , et

*Aqua gelida ubertim hausta sudante
corpore .*

HUMIDITATE

Flatulenta suffocant .

*Carnes calentes refrigeratæ inter duas
patinas arctè connexas .*

Colchilum lethale dictum ephemerum ,

O

quia

314 Joannis Prævoti

quia unius diei spatium interficit.

Fungi perniciosi.

Lac in ventre concrefcens.

Pifces calentes fuffocati.

Sanguis taurinus calens epotus, &
Plumbi fcohs.

Huc pertinet glans plumbea inuncta, vel
involuta larido falito, quia partes
vulneratas pingui humiditatis ad-
hæfa citò putrefacit.

SICCITADE NECANT.

Antimonium crudum.

Ceruffa.

Ferri fcohs, & Scoria lota.

Lapis Magnes.

Litbargyrum, à quo fit volvulus.

Minium factitium.

PRODUNT VERO

exulcerantque.

Aerugo.

Aeris squamma.

Argentum vivum præcipitatum.

Argentum vivum fublimatum.

Arsenicum cryftall. album.

Arsenicum cryftall. lateum vulgo Ri-
fagallo.

Arsen. cryftal. rub. vulgò Realgar.

Auripigmentum.

Cam-

Campanarum scobs derafa.

Calx viva.

Chalcantum, maximè ustum.

Chalcitis.

Cinnabaris factitiæ.

Miniam fossile.

Melanteria.

Misy.

Sory.

Viride æris.

Sal plumbi.

Sanguis serpentum.

Aqua fortis.

Oleum vitrioli, & Antimonii.

QUÆ MORDACITATE

Nimia Partes irritant.

Ut plurimum choleram excitant,
nimirum.

*Ova barbatuli piscis, præsertim mense
Majo.*

Chrysocola fossilis non lota.

Elleborus albus.

Lapis Armenus]

Cyaneus.] non præparatus.

Genistæ semen,]

Sudor quadrupedum.

*Aqua stillaticia radices salicis pertica-
lis.*

Adstrictione Lethalia sunt.

Gypsum ustum.

Alieis scobs, &

Herbæ bella dona dictæ radices, nec
non baccæ.

Propriè venena, quorum vi cordi
infestissima calor influens in primis
dissolvitur, vitalisque facultatis to-
nus evertitur, plurima sunt; quo-
rum magna pars Europæ est incogni-
ta. Extillant enim ex africanis ar-
boribus non descriptis, quædam lacry-
mæ oleosæ perniciosissimæ, quibus
Mauritani Reges vindicias agunt.
Immò totam illam oram Oceani. A-
thlantici, quæ à perpetua viriditate
arborum Caput viride à Navarchis ap-
pellatur, adeò refertam nunciant ve-
nenatis stirpibus, ut quoque amœni-
tate loci allecti eò appulerunt, terræ
lustrandæ gratia, gustatis obviis her-
bis, & fructibus è vestigio concide-
rint; omitto rabidorum animalium
spumas, quas Nigritani venefici ve-
nationibus quærunt ad vicinorum po-
pulorum perniciem. Fera enim ani-
malia, quo tempore veneris cœstu exar-
descunt, facile in rabiem vertuntur,
ac-

accedente ira, & labore, ex venatorum insectatione, nihiloque meliorem spumam ore concipiunt, quàm rabidi canes, quorum veneno, fiagendi moram excipiamus, nescio, an nullum aliud sit perniciosius.

Nobis autem cognita sunt, quæ sequuntur.

EX PLANTIS.

Aconitum.

Agaricus niger.

Apocynum.

Azadarach. Avic, vulgò sycomorus.

Chamaeleon niger.

Ixia.

Napellus.

Opocalbasum, seu Myrrha venenata.

Papaver corniculatum.

Taxus arbor.

Thora Vvaldensium.

Nux Faufel Arabum, & Araca ejus arbor.

EX ANIMALIBUS.

Aranea.

Bufo ejusque stillat.

Oleum, et spuma.

Canis piscis fel.

Castoreum corruptum.

Eruca pini.

*Fœniculi umbellis ingenti virides
vermiculi.*

Pardi fel.

Rubeta rana.

Tigridis pili.

Hujusmodi venena instillantur quo-
que ictibus.

Scorpionis marini, & terrestris.

Draconis marini.

Pastinacæ marinæ.

Præterea morfibus.

Aspidis.

Ammoditæ.

Acontia.

Basilisci.

Cerastæ.

Cenchryos.

Dryini.

Dipsadis.

Natricis : sunt hæc genera serpentum.

Crocodili.

Lacertæ Chalcidicæ.

Muris aranei.

Mustellæ.

Scolopendræ.

*Stellionis, omniumque rabidorum ani-
malium.*

At.

Atque jam dictis potentia non cedunt jecoris venena antea proposita.

Inter FOSSILIA reponerem adamantem, nisi me Cardani auctoritas, Skenkii experimenta, & Garziæ ab Orto historię in aliam deducerent sententiam reponentem nobilissimam hanc gemmam inter ea, quæ veneno infectis corporibus opitulantur.

Habes igitur, optimè lector omnium venenorum censum, in quo si Titulos attentè advertas, facilè colliges particularium venenorum effectus, quos ideò subticui, ne tractationis minimè necessaria prolixitas tædium aliquod tuis curis aspergeret.

Restant considerata venenorum remedia, in quorum providentia non minùs benignè fuit nobiscum natura parens, quam in venenorum procreatione illiberalis, & malignitatis specie nocere.

De Alexipharmacis.

CAP. V.

Quæ venenis adversantur Antidota, & Alexipharmaca abieffectu appellantur. Non omnia tamen, quæ venenatis profunt, illis nominibus intelliguntur. Cum enim ob assumpti veneni suspicionem curatio instituitur, variis opus est præsiidiis, quorum alia venenum vacuant, alia partes roborant, quæ veneno afficiuntur, nimirum, ut illius actioni validius resistant, omnemq; noxam expultricis ope procul arceant, alia denique inchoatam à veneno corruptionem emendant, & contraria qualitate corpus alterant, inque pristinum statum restituant, quæ sola alexipharmaci nomen propriè sibi vindicant, quia veneficam qualitatem primaria virtute infringunt. Roborantia verò, & vacuantia non sunt venenis per se contraria, cum multis aliis morborum causis expugnandis conferant, & veneni alterationem ex accidenti

denti impediunt , quem admodum faciunt quoque illa , quæ venenatis ictibus , & moribus admoventur ad veneni retractionem , ne per communia vasa ad principalium partium aliquam perveniat , ibique suam vim exerat . Quamquam negari non debet , magnam propriè Alexipharmacis intercedere affinitatem cum Roborantibus , & præsertim cardiacis ; quia hoc ipso , quod veneni actionem vitæ inimicam strenuè oppugnant , partem , quæ à veneno patitur , necessario corroborant , convenientia quadam , & similitudine temperamenti , cujus causa utrumque , Alexipharmacum scilicet , & membrum vivens cum veneno similitatem gerit , totaque , ut ajunt , substantia colluctatur .

Ne tamen hinc inferat quispiam , eandem esse debere proportionem temperamenti partis viventis , & Alexipharmacis , si verum est venenum toto temperamento , & contrarietatis ratione illis adversari , cum inter duo extrema tantum versetur contrarietas , atque adeò unum non possit pluribus esse contrarium . Sciendum ,

est , proportionem totius temperamenti , quæ est fundamentum convenientiæ , ac dissensionis jam memoratorum agentium , non esse spectandam penès exquisitam mensuram quantitatis , & qualitatis elementorum in mixti temperatione coalescentium , sed penès latitudinem temperamenti specifici , quod unicuique generi proprium inest ; Quia igitur proportio temperamenti venenati continetur extra latitudinem temperamenti specifici viventis , adeo ut intra illius proportionis latitudinem vita servari nequeat ; dicitur venenum toto temperamento adversari corpori ; licet inter proportionem nostri temperamenti , & complexionis veneficæ non sit exquisita cōtrarietas ratione graduum oppositarum qualitatum , & quantitatum elementarium .

Eadem ratione medicamenta Roborantia , & Alexipharmaca toto temperamento , & naturæ similitudine cum viventibus partibus convenire dicuntur , quia intra latitudinem temperamentorum illis congruentium consistere potest proportio temperamenti

menti vitalis , quod proinde illorum
actionem conservatur , licet specie à
se invicem differant . Imò longè ma-
ior est alimenti cum vivente corpore
convenientia , & similitudo , quam
cujusquam medicamenti , quod in vi-
ventis substantiam nullo pacto con-
verti potest , & tamen alimentum spe-
cifico temperamento actu differt à
temperamento partium viventium ,
sed potentia est quam simillimum , quia
ob exiguam utriusque temperamenti
disconvenientiam unum in alterum
facilè commutatur .

Ex his colligitur duplicem esse ale-
xipharmaci actionem . Alteram in
venenum , ratione dissimilitudinis ,
& contrarietatis , alteram in corpus
ratione similitudinis , & convenien-
tiæ : agit in venenum corrumpendo ,
& lethiferam ejus vim extinguendo ,
unde ridiculum est Averrh. commen-
tum existimantis , Alexipharmaca
tutò non assumi , nisi quando vene-
num actu latens in corpore illius vir-
tutem exercet , alioquin absente ve-
neno dissolvi calidum innatum actio-
ne Alexipharmaci non reperientis ve-

nenum, in quod agat; corrumpit enim alexipharmacum ratione contrarietatis, quæ cum nulla sit ipsi cum corpore vivente, cur etiam absente veneno illi officiat? Immo ratione convenientiæ prodest, vel maximè, & caloris naturalis robur adauget, & reddit vegetius, non modo ad excrementorum expulsionem, sed etiam ad Venenorum postea advenientium victoriam, ac propemodum contemptum, cum venenorum assumptione, vel contactu nihilo immutari videantur corpora frequenti Alexipharmacorum usu ante veneni occursum probè communita. Extat notissimum exemplum Mithridatis Regis, qui ob nimiam consuetudinem nobilis antidoti, cui nomen ab authore est inditum, sumpto veneno perire non potuit. Post tempora Mithridatis inventa sunt antidota cæteris omnibus æquiparanda, quorum usu etiam homines à venenis tutos reddi certum est. Apud Germanos vulgatissima sunt experimenta viperini pulveris, cujus unica sumptione à venenorum noxa multorum mensium spatium præservari
su-

fumentem, sæpè observatum est. Cæ-
 terum ea vis armandi corpora adver-
 sus venenorum casus convenit dunta-
 xat propriis Alexipharmacis, minimè
 verò impropriis, quæ veneni manife-
 stæ qualitatis excessu corrumpentis
 actioni repugnant. Hæc enim cali-
 dum innatum non corroborant, nul-
 lamque habent cum corpore mayo-
 rem convenientiam, quam alia quæ-
 cunque medicamenta alterantia, ac
 proindè tunc solum juvant, quan-
 do venenum excellenti qualitate cor-
 pus immutans offendunt. Quæ au-
 tem sint propria, & impropria a-
 lexipharmaca inquire diligentius non
 potest, quam revocatis in memo-
 riam venenorum differentiis, qui-
 bus opposita sunt alexipharmaca.
 Contrariorum enim oppositam esse
 rationem inter Philosophos nemo
 negat. Duo itaque alexipharmaco-
 rum genera statui necesse est, agen-
 tium scilicet manifestis qualitati-
 bus in temperamento excedentibus,
 & agentium occulta qualitate,
 .i. toto temperamento, cujus pro-
 portio nobis est occulta: Illa im-
 pro-

propriè , ista propriè alexipharmaca nuncupantur ; Utraque rursus duplicia sunt , generica scilicet , seu communia , quæ omnibus venenis ejusdem generis adversantur , & specifica , seu propria , quæ particularibus venenis singulariter conferunt ; licet aliis quoque non segniter auxilientur .

Quod si agendi modum , quo impropriè alexipharmaca venenum oppugnant , consideremus , duas præterea illorum differentias reperiemus . Siquidem alia qualitatis contrarietate per se agunt , qua ratione refrigerantia alexipharmaca conveniunt venenis inflammantibus caloricis extinguentibus , Humectantia siccantibus , siccantia humectantibus , epicerastica mordicantibus , emplastica erodentibus , laxantia astringentibus , ideoque minus impropriè alexipharmaca dici merentur ; alia per accidens opitulantur , non contraria , sed diversa facultate , suntque magis impropriè alexipharmaca ; in quo genere recensentur roborantia calorem innatum partis veneno affectæ , &

po-

potissimum cordis ; vacuantia venenum , tum sensibiliter per vomitum , alvum , urinam , sudorem , scarificationem , - tum per insensibilem transpirationem , denique attrahentia venenum à centro corporis ad circumferentiam , quæ moribus , & actibus venenatis insigne præstant emolumentum . Trahitur venenum tripliciter ; Primò vi caloris , à quibuscunque medicamentis intensè calidis , partiumque tenuium , qualia sunt , quæ rubificantia , & vesicantia vocantur : Aiunt raphanum dissectum sub alis detentum trahere ad se venenum assumptum , ac si deindè comedatur esse exitiale venenum ; Secundò , vi vacui , quam infert cucurbitula cum magna flamma , item suctio , qua Phylli , & Marsi populi ipsi à venenis immunes serpentum morsus olim persanabant .

Tertiò à propria facultate , quàm habet omnium animalium venenatorum caro , respectu sui veneni , quo hominem afficiunt , idèò contusa animalis caro , quod morfu , vel ictu læserit , plagæ adnota , proprium

prium virus ad se revocat, ob simpa-
tiam, quam cum ipso habet.

*Proprie Alexipharmaea communia
desumpta à Plantis
sunt ista.*

A Mmi.

Angelicæ utriusque radix, & se-
men.

Anthoræ radix.

Anisi semen.

Aristolochiæ longæ, & rotundæ ra-
dix.

Aromata omnia.

Baccharis radix.

Bdellium.

Bistortæ radix.

Borrago.

Buglossum.

Boni Henrici succus.

Brassicæ semen.

Carduus benedictus.

Carlinæ radix.

Caryophylleus flos.

Cordiaca herba

Coronophus Matth.

Con-

Contrayerua.

Consolidæ regalis flores.

Cruciata.

Cuminum.

(major.

Cyanus

(minor.

Dictamni albi radix.

Drakenæ radix.

Elleborina.

Ericæ flos, & coma.

Eryngii radix.

Fungi cervini pulvis è vino.

Galega, seu ruta capraria.

Glandia querc. decocta è vino.

Gentianæ mai. radix.

Helenii, seu enulæ campanæ rad.

Hedysari semen.

Hypericon.

Imperatoriae radix.

Iridis domesticæ radix.

Irisidis semen.

Laserpitium.

Ligustici radix, & semen.

Lignum Molucense à gr. iii. ad x.
sumptum.

Malum citrium.

Mentastrium.

Myr.

Myrrha non ultra 3 i bibita.

Napi semen.

Ononis lutea.

Personatæ succus cum vino haustus.

Platani pilule seminibus prægnantes.

Pimpinellæ, Saxifragæ radix, & semen.

Polemoniaæ radix.

Polium.

Rapi semen.

Ruta.

Scordium.

Scorzonera.

Smilacis asperæ acini.

Sparganii.

Tormentillæ

Vallerianæ min.) radix.

Vincetoxici. }

Unifolii.)

AB ANIMALIBUS.

C Astoreum.

Cornu Cervi maximè primæ cuspides.

Corna asini Indici

Cornu monocerotis, vulgò unicornu

nu Rhinocerotis .

Coagulum leporinum .

Gallorum gallinaceorum cerebrum ex
vino haustum .

(Orientalis

Lapi. bezoar .

(

(Occidentalis .

Lachryma in cervi oculo arefcens .

Numia .

Mustellæ falitæ , & in umbra ficcata
pulvis .

Phasiani caro recens , & arefacta .

A FOSSILLIBUS.

BOlus Armena .

Ebur foffile .

Lapis ophites , ex quo parantur
vafa ad affervandam aquam , magnæ
contra venenum efficaciz .

Lapis Paxar Tartarorum , qui mol-
lis eft , & fufcus amygdali ferè forma ,
& quantitate .

Smaragdus .

(Lemnia ,

Terra (Melitenfis ,

(Silefiaca .

Ex his varia celebrantur à veteri-
bus ,

bus, & recentioribus composita antidota, inter quæ excellunt.

(*Diateffaron* .

Theriaca (

(*Andromachi* .

Mithridatica confectio .

Elect. de quo Maximil. Imperat.

Pulvis Saxonicus à Vveckero descriptus .

Pulvis viperinus, cujus triplex circumfertur descriptio, pari encomio decantata .

1 *Proponitur à Quercet. in pharmacopœa sua dogmatica restituta nomine confectionis viperinæ juniperinæ* .

2 *Traditur à Crollio in sua Basilica chymica* .

3 *Est hujusmodi, sumuntur, cor, hepar, & tres primæ vertebrae viperæ, exsiccantur in furno lentissimo calore, quoad in pulverem teri possint, misceatur pulveri tertia pars radicis imperatoriæ, vel quarta pars zedoariæ, & reponatur in vasculo, ejusque dosis est drach. i. singulis mensibus assumenda, vel longiori temporis intervallo* .

Pro.

Propria alexipharmaca specifica
tàm latè patent, quàm venena, qui-
bus cõponuntur. Si ergò spectemus
venena desumpta.

AB ANIMALIBUS.

Bufo, & *rubetæ* Antidotum est.

A *Rundinis* radix.

A *Lapis Bufoneus*.

Smatagdi pulvis.

Buprestis, & *Eruce Pini*.

Caricæ.

Dactyli.

(*Irinum*)

Ol. () potum.

(*Mellinum*)

Cantbaridum.

Ammi semen.

Nuclei pinei.

Terra Samia.

Castorei corrupti.

Coriandri semen ustum.

Citri, & *limonum* succus.

Cerebri Catti, & *Ursi*.

Moscum.

Terra lemnia.

334 Joannis Prævotii

Medulle arietis corruptæ.

Phasiani caro exsiccata.

Veneri suda cervi.

Ol. è sem. citri toti corpori illitum.

Nux avellana, ejusque oleum.

Pistacia.

Fellis Viperini.

Ambragrysea.

Mithridatica confectio.

Pastilli viperini.

Theriaca.

Ol. Scorpionum Matth.

Sudoris quadrupedum.

Rosarum pallidarum succus cum vino haustus.

Sanguinis menstrui.

Margaritæ.

Pastilli viperini.

Sanguinis, & Lactis concreti in Ventriculo.

Acetum scilliticum.

Brassicæ capitatae semen.

Calamentum montanum.

Coagulum vitulinum.

Chelidonii mai. succus.

Nitrum.

Oxymel.

Polca.

Thy.

Tyhmum .

Toxici .

Carpobalsamum .

Cotonea mala .

Cubebæ .

Galbanum .

Quercus cortex .

Quinquefolii radix .

Rapi semen .

(Caninus)

(Caprinus) frigus in

Sanguis (Cervinus) cibis sum-

(Hircinus) ptus.

(Leporinus)

Tormentille radix .

Morsus Canis rabidi .

Alyssum Galeni .

Aristolochiæ retundæ radix .

Bitumen judaicum ex aqua potum .

Cancrorum fluviatilium cinis .

Canis rabidi Hepar tostum , & in ci-
bis sumptum .

(Capraoli .

Coagulum (Leporis

(Vulpis .

Ciceris rubri decoctum .

Pimpinella communis .

Rosæ canine radix .

Ex.

Extrinsecus.

Foeniculi radix contusa.

Hippolapathi radix.

Personatæ radix cum sale trita.

Scorzoneræ radix.

Scordium.

Theriaca.

Mithridatica confectio

Triticum à jejuno masticatum.

Aliorum Quadrupedum rabidorum.

Extrinsecus.

Phaseoli à jejuno masticati.

Resina abjetina.

Morsus Viperini.

Anagallidis succus.

Bryoniæ radix.

Costus aromaticus.

Cervi genitale.

Ebuli radix ex vino decocta.

Fraxini

) folia cum succis.

Juniperi

Ocymi semen.

Ranarum caro, & jus.

Sambuci radicis ex vino decoctum.

Theriaca.

Viperæ caro, pastilli, & sal.

Ex.

Extrinsecus.

Abrotanum.

Allium cum aceto tritum.

Galbanum.

Lauri folia.

Orobi farina cum vino subacta.

Origanum.

Ol. Scorpionum Matth.

Pix liquida.

Raphanus cum aceto tritus;

Scylla in aceto cocta.

Trifolium bituminosum.

Morsus aspidum.

Apri jecur, vel recens, vel exsiccatum.

Fœniculi semen.

Nasturtium.

Peoniæ radix, & semen.

Scorzoneræ luccus.

Extrinsecus.

Angelicæ radix trita cum ruta.

Betæ nigræ succus.

Centaurii min. succus.

Ol. Scorpionum Matth.

Scabiosa recens contusa.

Morsus hæmorrhoi.

Allium copiosè sumptum.

Gobius piscis cum allio sumptus.

Vinum merax liberaliter haustum.

Morsus Ceraſtæ.

Raphani ſativi ſemen.

Morsus ſcolopendræ.

Asphodeli radix, & ſemen.

Aristolochiæ utriuſque radix.

Mentha ſativa.

Serpillus.

Morsus Muſtellæ.

Eruca ſativa oleorum more cocta.

Vincetoxici radix.

Morsus muris aranei.

Cupreſſi recentes pilulæ ex aceto ſumptæ.

Capparidis cortex.

Verbenaca.

Morsus Phalangiorum.

Aniſi ſemen.

Asparagi radix.

Atriplicis ſuccus.

Hederæ ſuccus.

Mori foliorum ſuccus.

Nigellæ ſemen.

Trifolii ſemen.

Extrinſecus.

Caprillum ſtercus.

Mulus piſcis diſſectus.

Mor-

Morsus Tarantulae.

Eadem conveniunt, sed præ cæteris musica instrumenta, & continuæ saltationes, usque ad lassitudinem.

Idus Vesparum, & Apum.

Malva contusa, & ad cataplasomatis formam puncturæ admota.

Idus Draconis marini, Pastinacæ.

Eryngii radix.

Lauri rad. cortex.

Pastinacæ sylv. semen.

Rubi flores.

Salvia.

Smyrnum.

Extrinfecus.

Animalia ipsa dissecta.

Acetum calens.

Fermentum acerrimum ex pice liquata.

Ocymum ex aceto coctum.

Sulphur.

Idus Scorpionum.

Asphodeli semen, & flos ex vino.

A triplicis succus.

Aristolochiæ rotundæ radix.

Avellanæ sylvestres.

Blitum ex vino coctum.

Citri semen.

Cyperī retundi radix.

Gentianæ majoris radix.

Hippolelini seme.

Lauri baccæ.

Myrti succus.

Mumia.

Serpillum.

Sonchi succus.

Verbenaca.

Extrinsæcus.

Amomum cum ocymo tritum.

Cochleæ tritæ.

Ficulneum lac.

Galbanum.

Lacerta dissecta.

Laserpitium.

Melissa.

Mus domesticus dissectus.

Ol. Scorpionum.

Rutæ decoctum.

Scorpio contusus.

Sapphirus admotus.

Vermes terreni triti.

EX PL A N T I S.

Aconiti.

Abrotanum.

Aristolochia longa.

Balsamum orientale.

Coagulum hoedini, & leporinum.

Origanum.

Cicutæ.

Anomum.

Cardamomum.

Castoreum.

Iridis radix.

Lauri folia.

Seseli Massiliense.

Golchici.

Castaneæ caro, & media tunica.

Dictamnus Creticus.

Glandes quercus.

Polygoni fuccus.

Serpillum.

Colocynthis.

(Cimolia.

Terra

(

(Lemnia.

Sardus lapis.

Chamelææ, & Thymelææ.

Origanum tostum.

Cyclaminis radiceis.

Gentianæ maj. radix.

Lauri baccae.

Elaterii.

Menthæ succus.

Fungorum venenatorum.

Allium.

Brassicæ succus.

Melissa.

Nasturtium.

Porrum.

Raphani sativi succus.

Satureja.

Sinapi.

Theriaca ex aceto.

Vinum generosum cum pipere.

Hellebori albi.

Nymphææ flores.

Malum cydonium.

Hellebori nigri.

Absynthium vulgare.

Anisi semen.

Dauci semen.

Ixia.

Asa foetida.

Betæ albæ succus.

Re.

Resinæ Therebinthinæ .

Rutæ sylvestris semen .

Theriaca .

Papaveris corniculati, & opii

Assa foetida .

Artemisiæ succus .

Castoreum .

Piper nigrum .

Ruta sylvestris .

Spiritus vini .

Napelli .

Ambra grysea .

Anthoræ radix .

Capparidis radix .

Glandium putamina :

Moschus odoratus .

Lapis bezoar .

Muscæ depascentes flores napelli ,
buæ sunt cæteris majores , cœrulei co-
loris , neque alterius plantæ flores de-
pascuntur . Ex quibus duo præstantis-
sima antidota parantur , contra venena
omnia , sed præcipuè contra præsentia-
neum napelli virus efficacissima .

Primum est apud Guainerium in
suo tractatu de venenis .

℞. Terræ Lemo.

344 Joannis Prævotii

Bacc. lauri.

Mithridat. an. unc. ii.

Muscar. napelli N. xxiv.

Mellis, & ol. q. s. M.

Secundum est Petri Penæ, & Matthiæ
Lobellii in suis Adversariis.

℞. Musc. napelli Num. xx.

Aristolochiæ.

Boli armen. an. drach. i.

Mellis q. s. ad efformandum Ele-
ctuarium.

Hyosciami.

Allium.

Cæpa.

Castoreum.

Nori arboris cortex.

Raphanus sylv.

Ruta sylvestris.

Vinum absynthites.

Mandragoræ.

Coriandri semen.

Origanum creticum.

Pulegium sylvestre.

Rhododentri.

Agni casti semen.

Dactyli.

Fœnum Græcum.

Scam-

Succus cydoniorum.

Solani Somniferi, manihoti, &

Dorycnii.

Amygdalæ amaræ.

Conchylia, omnia, seu cruda, seu
cocta.

Squilla piscis.

EX FOSSILIBUS.

Arsenici.

Cryſtallus in pulverem tritus.

Argenti vivi.

Aurum foliatum, vel alia ratione
præparatum.

Argenti spumæ.

Apii semen, & succus.

Ligustri flores.

Cerussæ.

Columbina ova.

Oleum majoranæ potum.

Perficorum nuclei.

Gypsi.

Gypſo eadem conveniunt, quæ pro
venenatis fungi superius proposita sunt.

Auri limatura .

Smaragdi pulvis .

Squæmæ aris , & arginis.

Acori radix .

Corallium rubrum .

Menthæ succus .

Atque hic est omnium Alexipharmaco-
rum tum communium , tum Speci-
ficorum census , quorum adhibendorum
necessitatem D. O. M. clementer aver-
tat.

F I N I S .

IN-

I N D E X

REMEDIORUM

Facile Parabilem

*Juxta Seriem Medicina
Pauperum.*

Causarum Morbificarum Remedia.

ET PRIMO

Causa morbificæ copię peccantis.

V Acuantia per alvum. pagina	2
Lenientia per os sumenda, quæ alvum strenuè laxant in causa bi- liosa.	3
In pituitosa.	5
In melancholica.	7
Lenientia mitiora, alvum scilicèt mol- lientia sumenda.	
In causa biliosa.	8
In pituitosa.	9
In melancholica.	11.

I N D E X:

<i>Acetum cum Sena ad alvum leniter ciendum.</i>	ibid.
<i>Clysteres lenientes.</i>	12.
<i>Glandes lenientes.</i>	13.
<i>Purgantiâ per alvum bile prædominan- te benigna.</i>	14
<i>Strenua.</i>	15.
<i>Valentissima.</i>	16
<i>Scummonii præparatio nova, & quæ ejus sit præparati Dosis.</i>	ibid.
<i>Modus efficiendi pruna solutiva, sic & passulas, & caricæ pro delicatulis.</i>	18.
<i>Purgantia per alvum pituita prædo- minante benigna.</i>	ibid.
<i>Syrupi de Rhamno, seu de spina infesto- ria, quàm spinum cervinum vocant, descriptio duplex, & ejus dosis.</i>	19
<i>Strenuè purgantia pituitam.</i>	20. 21
<i>Valenter purgantia eandem.</i>	22
<i>Purgantia melancholiam benigna.</i>	26
<i>Strenua.</i>	27
<i>Valentia.</i>	28
<i>Purgatio ex Elleboro nigrus, quibus mo- dis reddatur benigna.</i>	ibid.
<i>Ellebori nigri Extractum duplex.</i>	29
<i>Oxymel, aut quicumque syrupus dum fit, incoctione radicum ellebori nigri fit solvens.</i>	30

I N D E X.

<i>Radices ellebori nigri maximam susti-</i> <i>nent decoctionem.</i>	ibid.
<i>Syrupus utilissimus, & gratissimus pur-</i> <i>gans melancholiam.</i>	31
<i>Hydragoga benigna.</i>	33
<i>Strenua.</i>	ibid
<i>Soldanellæ extractum.</i>	34
<i>Valentia hydragoga.</i>	35
<i>Syrupus Hydragogas.</i>	36
<i>Clysteres acres ad irritandam expultri-</i> <i>cem.</i>	38
<i>Clysteres ad purgandum, & revellen-</i> <i>dum.</i>	ibid.
<i>Glandes acres.</i>	40.
<i>Vomitoria lenientia.</i>	41
<i>Vomitoria cholagoga benigna, & Are-</i> <i>nua.</i>	43
<i>Valentia.</i>	44
<i>Vomitoria phlegmagoga benigna.</i>	44
<i>Strenua.</i>	ibid.
<i>Valentia.</i>	45
<i>Vomitoria melanagoga.</i>	47
<i>Valentia.</i>	48
<i>Syrupus præstantissimus ex infusione an-</i> <i>timonii præp. vino, & ejus dosis.</i>	47
<i>Vomitoria hydragoga.</i>	49
<i>Strenua.</i>	ibid.
<i>Valentia.</i>	ibid.
<i>Pro-</i>	

I N D E X.

Propriè diuretica .	50
Impropriè diuretica .	52
Propriè sudorifica .	54
Impropriè talia .	55
<i>Formula impropriè sudoriferi in affectu cutaneo .</i>	ibid.
<i>In apparitione variolarum .</i>	56
Vacuantia per sputum in crasso spu- to .	57
In tenui , & insipido , & in salso .	60
Vacuantia per palatum masticatio- ne .	61
Gargarismo , & illitione palati .	62
Vacuantia per nares sternutatoria .	64
Sine sternutamento .	64
Vacuantia insensibiliter , seu digeren- tia .	65, 66
<i>Absumentia lac .</i>	67
Discutientia .	68
Rubificantia .	72

II. *Causæ morbificæ defectu peccantis remedia .*

Lac augmentia .	74
Semen augmentia .	76
Pulvis facilimus .	77

III.

I N D E X.

III. *Causæ morbificæ qualitate peccantis medicamenta pro talis causæ varietate.*

B ilem præparantia .	79
Pituitam præparantia .	81
Melancholiam præparantia .	84
Acrimoniam demulcentia .	85
Ad dolorem oculor .	ibid.
Ad urinæ ardorem .	86
Ad tormina .	ibid.
Ad dysenteriam .	87
Ad ophtalmias &c.	ibid
Detergentia cutem <i>variorum graduum: Cosmetica, & ad pruritus, & scabiem.</i>	88, 89. usque ad 97
Emollientia .	98
Emollientia valentia .	101
Ad grumum sanguinis, & lactis, & ad lac caseosum .	103, 104, 105

IV. *Causam morbificam peccantem quiete auferentia.*

M enses moventia mitia .	106
Partum adiuvantia .	111
Secundinas pellentia .	115
Fœtum mortuum educentia .	114
Hæmorrhoides aperientia .	115

I N D E X.

V. *Causam morbificam peccantem
motu sedantia.*

R Evellentia, repellentia, interci-
pientia, incrassantia, adstrin-
gentia. 116

Vesicantia. ibid.

VI. *Causam morbificam substantia
peccantem auferentia, pro
varietate causæ.*

E Xtrahentia infixa. 118

*Linguae Vulpis in extrahendo vis
mira, uti & leporis pellis, & adi-
pis.* 118

Vermium remedia. 119

Mercurii ad vermes usus. 122

Calculum frangentia. 123

Pus moventia. 126

Venenis adversantia, in quibus habentur
preparationes tres pulveris Vi-
perini. 130

S Y M P T O M A T U M

Urgentium Remedia.

I. **R** Oborantia spiritus per se, sup-
peditata scilicet eorum mate-
ria, & roborato calore cordis. 143

II. Dolorem sedantia, inter quæ ha-
ben-

I N D E X.

*bentur specifica quedam anodyna, &
laudani opiat: preparatio.*

145

III. Somnifera.

151

IV. Fluxum sistenzia.

151

M O R B O R U M

Remedia.

Et primò iutemperierum.

M Edicamenta humidæ, & siccæ
intemperiei.

153, 154

Alterantia cephalica.

155

Ophthalmica, in quorum censu colly-
rium describitur ad nubeculam, &
suffusionem non confirmatam.

159

160.

Arthritica.

161.

Neutotica, interque describuntur due
prestantia linimenta.

164

Pneumonica.

167

Cardiaca.

170

Stomachica.

173

Intestina alterantia, inter quæ eorum re-
feruntur valde conferentia in dolori-
bus.

178. 179

Hepatica.

180, 181

Splenica, & in his aperientia, emollien-
tia, resolventia.

182

Renes, & vesicam alterantia.

186

Uterina.

190

II.

I N D E X.

II. *Adversus morbos in mala compositione.*

R Emedia morborum in figura .
196.

Medicamenta , quibus curatur raritas ,
seu apertio meatuum insensibilium .
ibid .

Tollentia densitatem, seu adstrictionem
eorumdem exiguum meatuum, quæ
rarefacientia dicuntur . 197

Adstringentia cavitates laxatas, amplia-
tas, seu sensibiles meatus dilatatos ;
*inter quæ describuntur singularia re-
media ad fluxiones varias .* 199

In causa frigida . 200

In causa calida . 205

Valenter adstringentia . 209.

Ad fluxum mensium . 210

Ad sputum cruentum . ibid.

Ad vomitum , & fluxus . ibid.

*Deobstruentia, seu causas obstructionis
adimentia :*

T Ollentia pus inclusum abscessibus,
adhærescens ulceribus , effusum
in alias cavitates . 213

Ad grumum sanguinis remedia . 214

Ad

I N D E X.

Ad grumum lactis. *ibid.*

Ad corpora inhærentia gulæ. 215

Ad pilos, aliaque corpora exterius ad-
venientia. *ibid.*

Ad plenitudinem, live copiam sangui-
nis obstruentem. *ibid.*

Ad crassos, & viscidos humores ob-
struentes medicamenta, quæ priva-
tim exobstruentia dicuntur, *inter*
quæ describuntur efficacia è calybe,
Et radice ari præparata. 216

usque ad 225.

Adversus constipationem.

Causas constipantes tollentia. 225

Carnis excrescentiam auferentia.
226

Ad carunculam in meatu urinario. *ibid.*

Extirpantia callum. 228

Ad compressionem cavitatis.

Compressionem cavitatis tollentia,
pro varietate causarum. 229

Ad coalitum cavitatis.

Latera conglutinata separanda fer-
ro, & qua ratione cavendum, ne
iterum glutinentur. *ibid.*

Subsidentia cavitatis.

Tollunt, aut alimenta, aut hu-
meſtantia, aut siccantia, pro
di.

I N D E X.

diversitate causarum . 230

Superficies laevigata .

Tollitur detergentibus , quæ multa indicantur , & siccantibus. *ibid.*

Superficies exasperata .

Curatur emollientibus , & anodynis ; Et quibus privatim in saucibus , Et larynge : Et si acri fluxione .
Superficies leviter abradatur . 231

R E M E D I A

Morborum in magnitudine .

A Trophiæ particularis. 233
Tabis oculi . 234

Marasmi calidi sine febre. *ibid.*

Vulceris pulmonis . 236

Obesitatis . *ibid.*

Carneæ excrescentiæ . 237

Herniæ Omentalis, & Intestinalis. *ibid.*

Intestinalis , etiam in adultis remedia
arcana . *ibid.*

Tumorum remedia . 240

Erysipelatis probatum remedium . 241.

Pernionum . ibid.

Tumorum pedum ex lassitudine , diuturnoque morbo , Et contusione. *ibid.*

Stru-

I N D E X.

Strumarum non ulceratarum. 244

Cancrī non ulcerati ibid.

Aquosorum, & flatuosorum tumorum.

243

Abcessum cum folliculo. ibid.

Remedia morborum in numero.

Suffusionis, quæ impropriè dicitur
morbus in numero. 344

Morbi in numero aucto propriè dicti
remedia sunt, ustio, & sectio po-
tius, quam absummentia medica-
menta. 246

Morbi in numero deficiente adventitii
in parte carnosa remedia pro va-
rietate contingentis causæ, ob
quam supervenit. ibid.

*Morbum in situ, & connexionē
curabilem.*

Tollunt remedia morbi in figura,
tanquam necessariò comitantis
prædictum morbum; unde uno
morbo unius generis ablato, alte-
rius generis alter tollitur. 247

R E.

I N D E X.

R E M E D I A

Morborum in soluta unitate.

*Remedia solutæ unitatis sine deperditione
substantiæ, hoc est vulneris
simplicis.*

Glutinantia. 249

*Insensibilem unitatis solutionem, seu
contusionem sanant.*

Roborantia mixta digerentibus, &
anodynis. 251

Ulcus superficiale curant.

Inducentia cicatricem mitiora. 253

Iulcus superficiale in potentia, ne
fiat actu in ambustionibus, quæ pro-
hibeant. 255

*Removentia impedimenta regenerationis
deperditæ substantiæ in ulcere
profundiore, seu cavo.*

Fluxionem, quæ tollant. 257

Intemperiem ulceratæ partis alie-
rantia corrigunt, & quæ in gangre-
na. ibi

*Balsamus sulphuris describitur ad inci-
pientem gangrænam. ibi*

*Unguentum sambucinum describitur ad
frænandam humiditatem acimonis.*
co.

I N D E X.

conjuncta in ulceribus à bile tenui. 257

Ejusdem unguenti vis in ambustionibus,
& omnibus fere cutaneis fœditatibus.
ibid.

Ulceris callum auferentia. 258

Balsamus callum auferens è profundis fistulis.

Carnem flaccidã ab ulcere adimentia. ib. 259

Pulvis escharoticus, quo maligna ulcera, ut scrophulæ malignæ, & cancri ulcerati, si parva sint, & recentia, sanantur.

Os ulceri subiectum, ac detectum corroborantia, ne aliqui ab ambiente alteratum ad corruptelam prohibeat carnem superinduci. 260
ibid.

Nigredo, uti & caries in osse detecto collenda ferro, & igne. 261

In subiecto osse non detecto, quod ob ulceris angustiam, & flexuositatem ferro, & igne tangi non potest, & stylo ipso agrè percipi, firmanda, & prohibenda caries acribus, & siccantibus per dies aliquot infundendis, quorum formulæ duæ proponuntur. 262

Implentia ulcus sublatis impedimentis, seu sarcotica, quibus scilicet pro-

I N D E X

proximè procuratur regeneratio car-
nis; in quorum censa habentur ad ul-
cera sordida, & rebellia Balsamus
Sulphuris Rulandi, Unguentum, &
Emplastrum Theophrasti. 262, 263
Cicatricem inducentia, quæ Epulotica
dicuntur. 265

Pro Delicatalis Medicamenta.

L Enientia, & purgantia. 271 2 72
&c.

Petus in febris. 276

Deliciæ Convalescentium, aut Gravi-
darum. 277

Vulneratorum solatia. 280

Finis Indicis.

Slavery.

By subh. conversion.
of slv. in

superius currens pergit munda
hor ad iudis, per mare
suspendens suspendens, per
fuerit per ignem.

Quod non moratur per
loq. aut sacra fames.

